

ANUL XNr. 4 (76)
APRILIE 2013

5 Lei

FEREASTRA

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” Mizil**Emil PROȘCAN**

Remember

Un destin tragic a reunit în eternitate două personalități ale artei și literaturii române, pe care visăm să le sărbătorim mereu, în luna aprilie, pentru ziua lor de naștere. Este vorba despre **Fănuș Neagu**, care pe 5 aprilie a.c. ar fi împlinit 81 de ani și despre **Tatiana Stepa**, de la nașterea căreia au trecut (la 21 aprilie) 50 de ani.

Dar... „timpul n-a mai avut răbdare”. Un alt mare dispărut, poetul **Adrian Păunescu**, spunea pe scena casei de cultură care acum îi poartă numele, în 2009:

„Anul trecut eram mai mulți, eram mai mulți mai ales prin valorile care erau lângă noi și nu realizăm întrutotul că sunt lângă noi. Așa e făcută ființa noastră, să înțeleagă niște valori, niște evenimente, abia după ce ele nu se mai pot repeta. Este incredibil că anul trecut erau în această scenă, Grigore Vieru și Tatiana Stepa, iar în ianuarie a trebuit să-l lăsăm pământului pe Grigore Vieru. Ce să mai zic despre moartea la 46 de ani a Tatianeii.”

Caligrafia dorului

Dintre toate întâmplările vieții mele, cea mai fericită a fost întâlnirea cu Fănuș Neagu și relația specială care s-a „construit” între noi, nu doar în timpul realizării interviurilor pe care maestrul mi le-a acordat, ci și în încântătoarele, mereu nesfârșitele evocări ale marelui scriitor, căruia i-am fost confident, de câteva ori, în casa sa din București.

Acum, în spatele pereților văruiți cu li-niște, recitesc slova maestrului, de pe filele de manuscris pe care mi le-a dăruit: „Luna din câmpie, învăluită-n superstiții și instinctual regină primește omagiul pământului... În centrul rugăciunii, un snop de cinci fete cu capetele răsturnate spre lună. Jur-împrejur, aberația scurgerii timpului. Noapte de mai la Dunăre. Singurătate...”

Și îl regăsesc pe cel evocat, atât de sugestiv de dl. academician Eugen Simion: „De fapt, prozatorul Fănuș Neagu reprezintă o ecuație specială în literatura română. Eu nu cunosc alt autor care să cucerească două dimensiuni ale stilului epic atât de diferite - ca și cum ai pune la un loc apa și focul - pe de o parte lirismul lui fundamental și pe de altă parte o literatură a violenței existenței și, în același timp, a limbajului. Cum se împacă aceste două dimensiuni este un secret al talentului său, un secret pe care unii nu l-au înțeles...”

Descopăr, cu tristă bucurie, printre poagini, și tableta pe care îngerul nebun de frumos a scris-o, pentru revista „Fereastră”, pe patul de spital: „Nu se află nicăieri drum mai fermecător decât cel al întoarcerii acasă. La capătul lui e Vârful cu Dor. Acolo cresc înalte zâmbetul și disperarea. Amândouă alcătuiesc iubirea. De ea să vă lăsați cuprinși! Iubind devii mult mai puternic și primejdios pentru dușmani...”

Am ațipit. Și sub gene mi-a trecut o priocă de cai desprinsă dintre floare de nufăr, floarea sacră a ținuturilor Brăilei. Apoi s-a ivit o fântână cu cumpănă, din care o mână nevăzută scotea cu ciutura lăzi de zestre, pridvoare plutind pe stâlpi vechi și migălos sculptați. Ce altceva să însemne asta, mă gândesc, decât că se apropie vremea când se limpește vinul...

O putere mai presus de noi, artiștii, ne mână cu o forță desăvârșită să căutăm, fără încetare, ceea ce n-am pierdut niciodată: ușa spre un vis necunoscut, care și el - visul, zgârie cu ghearele golul, în căutarea unei uși ce nu-și cunoaște zidul, focurile, pragurile. Suntem, probabil, aripa unei păsări necunoscute și nenăscute. (...)

Un schit într-o zonă de pădure și pădurea arzând negândit în mierea toamnei. Jur împrejur începe Dumnezeu și foarte aproape Isus Hristos încărunește sub sărutul lui Iuda.”

(Continuare în pag. 2)

Pag. 3 Interviu cu Doamna
Magda URSACHE

MALADIA MEMORIEI INCORECTE FACE RAVAGII

Cum a fost posibilă golgota poetului **Cezar Ivănescu** și ante, și postso-cialist? Așa: „Securița” l-a biruit, con-trolînd massmedia mai abitir. „Pasărea cu clonț de rubin”, care l-a omorât pe Labiș, a făcut pui.

POETUL LUNA APRILIE

**Pag.
6**Passionaria **STOICESCU**

PAUL ANGHEL: O CLIPĂ ÎN ISTORIE

Pag. 9*Adrian Dinu Rachieru***Florentin
POPESCU****50 de ani de la
moartea lui
Vasile Voiculescu****Pag.8**

ÎNCEPUTUL ETERNITĂȚII

**Redacția revistei
FEREASTRA****urează tuturor cititorilor și
colaboratorilor
sfinte și fericite sărbători!**

(Urmare din pag.1)

Remember

Așadar, cred eu, cu disperare aproape, că Fănuș Neagu nu a murit ci doar s-a întors **acasă**, să-și sărbătorească încă o vârstă a neuitării: 81 de ani.

Dorul meu de voi...

În octombrie 2008, **Tatiana Stepa** a urcat, cum o făcea aproape la fiecare ediție a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, pe scena Casei de Cultură Mizil (acum Centrul Cultural „Adrian Păunescu”) cântând două cântece în premieră absolută, ce exprimau bucuria de a trăi fiecare clipă cu patimă, cu uimire, cu disperare:

„Foaie verde și uscată / Într-un mod paradoxal / Nu se știe niciodată / Cât mai e pân' la final // Foaie dulce și amară / Viața-i totuși un prinos, / Poate-i cea din urmă oară / Când putem trăi frumos...”

Dar și prețul nedrept pe care îl plătesc, de multe ori, artiștii, jucându-și destinul în teatrul meschin al lumii contemporane:

„Mor actorii părăsiți de public/ tea-

trul însuși este o fantomă/ Și la catafalcul stau de gardă/ Rolurile care intră-n comă.// Ne-au făcut să plângem și să râdem/ În momente bune sau mizere/ Astăzi cu privirea zăvorâtă/ Ei își joacă ultima tăcere// Ce ciudat, acum când mor actorii/ Tragedia ce-au jucat-o moare, / Pentru a afla că fără dâșii/ Tragedia noastră e mai mare”

A promis că o să vină și la ediția următoare a concursului, din octombrie 2009... A promis... Dar, pe 7 august 2009 și-a petrecut ultima zi din viață, aici, pe pământ! A fost ultima dată calendaristică înscrisă într-un act al ei de stare civilă.

Fizic, Tatiana ne părăsea definitiv, la vârsta la care existența ar fi trebuit să-i înseneze dragostea, bunătatea și freamțul de copac fără pădure, sentimente pe care vocea ei inegalabilă le dăruise tuturor, în risipite ninsori cu arpi de fluturi. De aceea toți cei care au cunoscut-o, dar și cei care doar i-au auzit cântecele, au simțit sfâșietoarea nedreptate a destinului.

Îmi amintesc ziua înmormântării: tânguirea pâlpaitoare a lumânărilor, figuri împietrite dăltuite de lacrimi, liniște șoptită, o cruce, preoți și chiar un sicriu. Tot ce fusese până atunci Tatiana, cu zbateri, vise, așteptări, speranțe, dezamăgiri..., se scursese din trupul împietrit, ce stătea cu ochii închiși între scândurile ce fuseseră cândva copac cu frunze și viață!

Noi, cei care ne petrecusem în despărțire prieteni și rude (și cât de firesc se motivează: „așa e viața!”), știam foarte bine momentele crâncene ale despărțirii prin moarte și cunoșteam în amănunt „recuzita” acestor

momente.

În holul imens al Ateneului, murmura nevăzutul fluviu de sunete și pași, ce se prelinsese în timp aici..., din difuzoare, răsună vocea vie a Tatiane, lângă trupul ei inert „învelit” de copacul răpit pădurii: „Vă las toate ce-au fost bune, / Dar și cele ce n-au fost, / Vă las tot ce nu pot spune, / Nu mai are niciun rost. // Vă las dragostea pierdută / Și tot chinul de apoi, / Gura mea nu mai sărută, / Vă las dorul meu de voi. // Vă las drumul către lună / Și copacii mei stingheri, / Vă las lupta mea nebună / Pentru viață până ieri. // Vă las lacrima cu care / Am dormit la căpătâi, / Vă las nopțile amare / Și lumina mea dintâi. // Vă las gândul de pe urmă, / Să vă apere mereu, / Vă las iarba, cerul, marea, / Vă las tot ce am fost eu. // Vă las sufletul în palme, / Azvârliți-l printre fragi / Și iertați-mi voi povara, / Toți cei care mi-ați fost dragi. // Dar vă las și bucuria / Și tot cerul meu de stele / Vă las singura-mi avere, / Vă las cântecele mele.”

Au trecut de atunci aproape patru ani, în care pe Pământ s-au petrecut alte întâmplări ale lumii, în drumul firesc dintre viață și moarte!

De ce totuși - mă întreb - după nici o moarte nu se schimbă nimic? Aceleași zile, același soare, aceeași pași! Doar lumina celor dispăruți care se transformă în flacără pâlpaitoare...

Tatiana Stepa! Un nume și un om ca un copac rădăcit în mijlocul unei câmpii nesfârșite. Vorbesc cu amintirea ei și o întreb, cum se și cade la împlinirea unei vârste:

— Ce mai faci Tatiana? Noi? Suntem încă aici, amestecați în gândurile pământului...

Redeschiderea teatrului din Mizil

Luni, 8 aprilie a.c., pe scena Centrului Cultural Adrian Păunescu și-a reluat activitatea teatrul din Mizil, sub titulatura **Teatrul Tineretului „George Ranetti”** (directorul instituției fiind **Mircea Bodolan**, cel ce a condus, o perioadă, destinele prestigiosului Teatru „Maria Filotti” din Brăila).

Piesa ce a deschis stagiunea - **Anotimpul iubirii** (semnată de primarul orașului **Emil Proșcan**) a fost pusă în scenă de actrița și regizoarea **Maria Cristina Ghiță**, alături de care au jucat trei tinere actrițe ale teatrului din Brăila. Invitatul de onoare al evenimentului cultural amintit a fost actorul **Ion Caramitru**, fost ministru al culturii.

Se reia astfel o veche tradiție, începută în 1895, atunci când, la sugestia făcută emblematicului primar Leonida Condeescu de prietenul său I.L. Caragiale și cu sprijinul latifundiarului Plutar Mareș a fost construit primul teatru al orașului cu 200 de locuri (Clădirea a fost demolată în 1968, pe locul ei fiind construit actualul complex Tohani.

(Vom reveni)

Concursul național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” - Ediția a VII-a, 2013

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează ediția a VII-a a **Concursului național de literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”**.

Regulament

◆ Pot participa toți creatorii de literatură, indiferent de vârstă sau afilierea la U.S.R. sau alte asociații ale scriitorilor. Concurenții vor trimite, până la data de **10 septembrie 2012** (data poștei):

✱ Pentru **SECȚIUNEA POEZIE** - maximum 15 poezii, încadrate în format „A4” (cel mult 8 pagini culese cu Times New Roman, corp 14, obligatoriu cu diacritice), pe suport electronic (e-mail sau CD).

✱ Pentru **SECȚIUNEA PROZĂ** - maximum 12 pagini format „A4”, culese cu Times New Roman, corp 14.

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru).

◆ Se anexează un CV, ce va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie (format carte poștală) în JPEG sau TIF.

◆ CD-urile expediate prin poștă se trimit pe una din adresele: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13A, Mizil, județul Prahova**, sau **Lucian Mănăilescu, str. Unirii, bloc 35 C, ap. 14, Buzău, cod poștal 120237**.

◆ Textele prin e-mail vor fi expediate la adresa: **lmanailescu@yahoo.ro** Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne-au parvenit. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neprimirea textelor)

◆ Juriul, format din 5 membri U.S.R. va acorda **Marele Premiu** și câte trei premii pentru fiecare secțiune. De asemenea vor fi acordate mențiuni ale unor reviste literare sau instituții de cultură.

Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie, urmând să confirme prezența. În cazul neprezenței la festivitate premiul se redistribuie.

MALADIA MEMORIEI INCORECTE FACE RAVAGII

Interviu cu scriitoarea Magda URSACHE

Lucian MĂNĂILESCU: Ați „deschis ochii” într-o lume ciudată, „a piticilor cu fesuri roșii”, lumea în care: „primarul comunist din Văleni, fost văcar; a dezmembrat tipografia lui Iorga cu ranga și a zvîrlit-o în apa Teleajenului. Cărturarul strînsese caractere de literă rare. De-a surda, caracterele erau inutile. Tipografia a devenit atelier de tîmplărie. Colecția de icoane a fost și ea spulberată. Crimă din ură și ignoranță”, scriați undeva.

Magda URSACHE: Ce poate da ura și ignoranța decît crimă, Lucian Mănăilescu? Piticiile politice au fost și sînt toxice pentru romînită. Devastatoare în „obsedantul deceniu”, devastatoare acum. Și de ce am folosi singularul (ca Marin Preda, autorul sintagmei), cînd e vorba de obsedante decenii, urmate de obsedantul tunel al tranziției, cu lumînare la capăt?

Caracterele rare (și nu la cele de literă mă refer) au fost distruse, ca și tipografia marelui istoric, de un văcar. Mă simt obligată (obligatie e cuvîntul exact) să nu-i uit pe martiri și-l citez pe Cicerone Ionițoiu: „Se apreciază că pedepsele stabilite de instanțe pentru motive politice însumează circa 25 milioane de ani de temniță”. E datoria noastră să facem așa fel să nu se șteargă nici jertfa sutelor de scriitori pe care *delictul de opinie*, ca acuză, i-a trimis după gratii. Mai ales că strigoii (citiți: noii propagandiști de tip vechi, kominternist) se întorc să-și laude isprăvile în folosul culturii realist-socialiste. Vă amintiți fantoma care bîntuia Europa, anunțată de *Manifestul* lui Marx? S-a clonat. În plan cultural, fantomele astea, care făceau să duleze (a dula: pattern Fănuș Neagu după numele censo-rului Mihai Dulea) apariția unei cărți, o schilodeau, îi schimbau titlul, revin să ne spună cît bine au făcut în cadrul PCR. Întîi, au dat la spate editorialele din care ieșeau țândări-țândărele de lemn (în cazul unora, comenzile de texte penibil- oficiale sînt uitate; exigența se manifestă pe alese și pe aleși). Dibaci și precauți, supuși și prevăzători, activiștii au luat în brațe noile indicații, așezîndu-se sub control PC (politic-corect). Cînd s-au regrupat în paginile unor reviste lucioase, sponsorizate diavolul roșu știe de cine și cum, de sub cuvinte au ieșit la iveală automatele staliniste. Încă puțin și or să reia vorba lui Sartre: „Anti-comuniștii sînt niște cîini”.

Piticiile astea gîndesc așa cum li se cere să gîndească. Li s-a spus că națiunea e concept perdant, se reped s-o conteste, să nege existența spiritului național. Priza la valorile noastre, cîte sînt, e disprețuită, blamată; versul veritabil patriotic li se pare acestor turtide ideologice rostogolindu-se *sub* (sublinierea îmi aparține) orice oriflamă, cînd cu o stea, cînd cu peste 50, „etnicist” egal „iraționalist”

egal „ceaușist”. *Doina* lui Eminescu trebuie băgată din nou în carantină, ca să nu-i mîniem pe „inamicii etnici” ai poetului „național”. Da, *național* a primit ghilimelele deriziunii. Ghilotinați, ca-n proletcultură, sînt cei care reprezintă direcția (specific) națională: Iorga, Țuța, Noica, adică uriașii din țara piticilor. Sfinții închisorilor sînt minimalizați sau contestați de-a dreptul. Mircea Eliade are parte de un tsunami de atacuri violente. Iată și cauza culpabilizării: „Cît timp judec în istorie – iar nu în absolut – nu pot gîndi nimic fără să țin seama de neamul meu” (*Jurnalul portughez*). Cînd a murit, la 22 aprilie '86, s-a dat doar o știre la rubrica *Decese* a ziarului „România liberă”. Acum i se vrea ardere de tot.

L.M.: Sînt, apoi, amintirile copilăriei și ale adolescenței, cînd fata avocatului Alexandru Marinescu era privită cu suspiciune și obligată să învețe, la școală, lecțiile dure ale... luptei de clasă. Cu toate astea, nu ați devenit o victimă: ați iubit cartea cu disperare și ați spus adevărul cu patimă. De unde curajul de a nu o fi iubit pe Zoia Kosmodemianskaia, partizana sovietică?

M.U.: Tatăl meu a fost un învins, eșecul social l-a îmbolnăvit și l-a omorît repede, dar a apucat să-mi pună în mîini cărțile care trebuiau citite: nu *Vitea Maleev la școală și acasă*, ci poveștile reginei Maria (ce-am pătimit cînd mi le-au descoperit în ghiozdan!); nu *Așa s-a cîlit oțelul*, ci *Contele de Monte Cristo*. Nică fără frică? Nu. Mai bine *Căpitanul Fracas*. Curaj? Ba chestie de gust. Cum s-o fi iubit pe Zoia Kosmodemianskaia și nu pe Cosette ori pe Lizuca; pe partizanii sovietici și nu pe muschetari ori pe frații Jderi? Ce-i drept, tatăl meu, cititor de Sadoveanu, se întreba de ce s-o fi compromis, mai ales că opera mare era deja scrisă. Se dedulcise la trai pe vătrai, devenind „un bivoli fericit” și și-a stricat ce putea fi un roman bun, *Nicoară Potcoavă*, băgînd cu ghiozda arhaisme slave, ca să demonstreze influența musai benefică a limbii ruse asupra românei. Cam așa se plătesc în literatură compromisiurile cu compromisul.

L.M.: Ați absolvit Liceul „B.P. Hasdeu” (în 1961), o școală la care s-au format personalități celebre (George Emil Palade, Constantin Giurescu, C.I. Parhon) și care a avut, întotdeauna, profesori de excepție. Ce amintiri ați ascuns în pupitrul de vise? Și ce ați avut de șters cu buretele de pe tablă?

M.U.: Este o mîndrie a mea că fac parte din specia hasdeenilor. George Emil Palade i-a adus liceului aurul unui Nobel. „Îmi iubesc și îmi stimez neamul, sînt mîndru că m-am născut în România”, afirma laureatul la Stockholm. A cerut să fie incinerat și cenușa să i se risipească peste Carpați.

Să nu-i uităm nici pe Pamfil Șeicaru, nici pe Ion Caraion. Șeicaru e singurul gazetar român condamnat la moarte, în contumacie, de Tribunalul Poporului. „Șantajul și etajul”, în ce-l privește, nu-i spusa lui Iorga, ci a unui ziarist invidios, Vasilescu zis Porcu. Iar poetul Caraion, condamnat la moarte în '58, a stat în detenție 11 ani. Inchișoriile lui? Jilava, Gherla, Aiud, minele de plumb de la Căvnic și Baia Sprie, Canal... Deșfărat la 58 de ani, a fost urmărit de securiști și calomniat

pînă-n moartea care i-a venit la Lausanne, în '89.

La sfîrșit de deceniu cinci și început de destalinizare, dirigintele, profesor de latină, era nevoit să-i mai ridice în picioare pe fiii de popi și de avocați. „Voi erați? Stați jos!”, scanda el, cu cîtă ironie și autoironie putea. Am recitat și eu, pe podiumuri improvizate, versuri în rusește, despre pieptul unui soldat „de stele roșii plin”. Am văzut stele verzi, înghițind porția de *marxengelslenin*. Am învățat despre monocotiledonate, algoritmi, formule chimice, sub anume portrete care mai cădeau din cînd în cînd de pe pereți, sub lozincile afișate pe toate holurile și-n toate clasele. Viața de profesor bun, cum am înțeles mai tîrziu că s-a petrecut, însemna să te lupți cu o programă care excludea marile repere ale tradiției. Eruditul profesor de istorie Cristescu (purta din primăvară pînă-n toamnă teniși albaștri cu blacheuri și șapcă proletară) călca toate consemnele: ne vorbea despre revoluția franceză de la 1789 ca *ruptură a ordinii*, cu trimitere la altă revoluție, cea din octombrie. Pentru profesorii care m-au învățat ce să citesc, să mă pot feri de otrava propagandei, am toată admirația și tot respectul: îmi sînt un fel de părinți. Pentru Laurențiu Stan, proful de geografie cu un superb *éclat*, care sărea peste lecția despre bazinele carbonifere din URSS ca să ne teleporteze, dincolo de granițele închise, la izvoarele Amazonelor. Pentru bonomul biolog Aurel Pițu, care m-a iertat că, pe sub bancă, citeam *Nopți la Serampore* de Mircea Eliade. Dacă mi-o confiscă, riscam exmatricularea. Pe *Adela* mi-a confiscat-o un profesor de română, declarat dușman al „decadentului” Bacovia. Îi desena creierul „bolnav” pe tablă. Asta aș șterge cu buretele. Cel mai drag mi-a fost domnul Păturescu, tot de română. Îi (mai) aud vocea vătuită, tristă, cînd preda despre „limitele” lui Eminescu. „Limite” aveau toți clasicii; doar Toma-Deștiu-Jebeleanu-Porumbacu, noii clasici în viață, nu aveau. Pe mine domnul Păturescu m-a dus în biblioteca liceului și mi-a pus în brațe *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*. „Citește cît poți de aici”. Vă asigur că mirosul acelei Cărți mi-a pătruns și mi-a rămas în piele. Doamne, ce carte groasă, ce carte great!

Grație dascălilor care au predat o materie neînscrisă în programă și anume *Cititul ca risc asumat*, am cîștigat libertatea de a gîndi *altfel*. Cu reazimul lor, al celor cari nu mai sînt, am putut urca scara lui Hasdeu, trecînd pe lîngă portretul savantului, să-mi lansez cărțile în solemnul amfiteatru. Ficționară convinsă cum sînt, încrezătoare în steaua hasdeenilor, îmi pot imagina că un elev al Colegiului va urca și el scara, va trece pe lîngă portretul cu barbă năvalnică și își va prezenta, în același amfiteatru, un Nobel românesc pentru literatură. De ce nu? *Per aspera ad astra*.

L.M.: Ați urmat Facultatea de filologie din cadrul Universității „Al.I.Cuza” din Iași, absolvind în 1967 (cu diplomă de merit). Ați început să cunoașteți lumea universitară a „iașioților” din studenție sau i-ați „descoperit” după ce ați devenit asistent la Catedra de limba română pentru studenții străini?

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

MALADIA MEMORIEI INCORECTE FACE RĂVAGII

M.U.: Dacă cereți cheia *Universității care ucide*, ei bine, cheia este „Al.I. Cuza”, chit că un absolvent de la Cluj era sigur că-i vorba de „Babeș-Bolyai”. În acest document roman sau roman critic (oricum, situat la frontiera dintre narațiune și eseu) se află „a filei două fețe”: una, *in honorem*, pe care mi-a plăcut s-o scriu, despre marii rezistenți la Reforma învățământului din 1948. Biografemele profesorului Petru Caraman le-am folosit în construcția personajului Horea Hariga. Se află acolo și savantul Th. Simenschy, trimis să numere ouă (în sanscrită?) la un GAC, și pedagogul eminent Șt. Bârsănescu (după eliminare, întrebat de un discipol ce-o să se facă, a răspuns calm: „Mă duc la bibliotecă”), și italianistul Ștefan Cuciureanu, și comparatistul Al. Dima, prețuit pentru ușurința de a trece prin varii culturi... Romanul l-am dedicat profesorului de clasici Mihai Drăgan, omorât, după '89, de cabala mediocrilor, a politrucilor, a informatorilor... Există, așadar, o filă *in honorem*, dar și verso-ul *in acetum*. Am scris-o la vechea mea mașină de scris Erika (Ioan Adam spunea că nu mă crede și că mă folosesc de acid sulfuric), ca să se știe cum au glisat pe statul de funcțiuni înlocuitorii de profesori, semianalfabeți, incapabili să formuleze în româna standard o frază corectă, cu fonație imposibilă, altfel zis cu prune-n gură, șișîind *pi moldovinești*. Șefi de catedră și decani fără lucrări, dar cu stele grele pe umeri. Postosocialist? *Universitatea care se sinucide* e-n plină criză morală dacă tot securiștii colaboratori s-au plasat în capul trebii. Ca Andrei Hoișie, întors „cu pantalonii în bernă” de la Viena, ca N. Crețu, „locotenentul”, o vreme șef al catedrei de literatură. Conferențiarul Luca Pițu a fost trimis la vatră înainte de vreme, iar colegii de la Catedra de franceză, informatori dovediți și devoalați de CNSAS, sînt avansați profesori și continuă a mîrîi contra lui.

L.M.: În '68 ați debutat în „Cronica”, devenind și redactor la Secția Poezie. Debutul editorial s-a produs în '73, cu volumul *A patra dimensiune* (eseuri despre poezia contemporană). Un debut remarcabil și o carieră de critic întreruptă în '75, de „greșeala de tipar” în urma căreia ați pierdut postul, dar și dreptul de semnătură (recîștigat abia în 1990). Regrețați această ridicare în infern (sic!) alături de Mihai Ursachi, Paul Goma, Luca Pițu sau Liviu Antonesei?

M.U.: Da, o regret, mi-a luat 13 ani din timpul de scris și de publicat. Am gustul amar al celui care n-a făcut ce-a trebuit și ce a vrut să facă, din cauza sistemului și a activului lui. Mi-a rămas pe suflet ce n-am terminat. Proza (am re-debutat în anii '90 la editurile Timpul și Institutul European) are îngropată în ea o carieră de critic de întîmpinare.

Am debutat într-o publicație relativ liberă, deschisă, unde semnau curent Noica, Marino, Petru Comarnescu, Emil Diaconescu, toți trecuți prin pușcărie politică. După ce Corneliu Ștefanache, excelent gazetar, a fost înlocuit de Liviu Leonte, echipa s-a schimbat și „Cronica” a ajuns anexa Cabinetului PCR. Da, am văzut cum se sufocă o revistă prin

politize.

Autor de cronici biceșnice, mucegăite și de editoriale grețose (bine plătite) salutînd „prefacerile”, „plenarele”, „tezele”, „congresele”, Leonte a adus în redacție tot felul de obedienți. Încremenit în doctrină, agreea scrisul perfect aplatizat al lui Vasile Constantinescu ori I. Friduș. Tundea ca pe gazon tot ce i se părea sărit din linie, vîînd șopîrle și unde nu erau. Mi-a interzis să semnez cronica literară (eram o deviantă, o turbulentă, „o reacționară”, cum urla pe culoar) și nu s-a lăsat pînă nu m-a eliminat din redacție, sub pretextul unei sminteli de tipar considerată gravă greșeală politică. În fapt, trebuia să-și salveze postul de șef cu șofer la scară și alte avantaje, care se clătina din cauza unei nereguli administrative. Fusesse dat în judecată de o corectoare și de o secretară de redacție. Le trecuse pe jumătate de normă ca să-l aducă înapoi pe Z. Sângeorzan, turnător cu state vechi. Și-a tras jarul pe turtă, păstrîndu-l în echipă pe fratele unui activist greu, venit de la Radio Iași, care m-a înlocuit la Secția Poezie. N-a contat nici vechimea, nici cartea mea (profesorul Leonte n-avea, atunci, vreuna).

Așa-i în tîrgul nostru, dulcele. La „Cronica” nu s-a găsit loc pentru Mihai Ursachi, ci pentru Carmen Vericeanu; nu pentru Emil Brumaru, ci pentru Virginia Burduja; nu pentru George Pruteanu, ci pentru Gică Vasiliu. Îi cunoașteți, cumva, ca scriitori, pe preferații lui Leonte?

L.M.: Mărturiseați că: „*Yashington, orașul meu de adopțiune, nu-i un loc prea benefic... Numai că pumnii luați în bărbie te fac să ții capul sus*”. S-o recunoaștem însă, nu prea ați rămas datoare. Le arătați tot timpul unora și altora fotografia lui Goma sau lacrima lui Cezar Ivănescu. Cuvintele dumneavoastră sînt pietrele care nu iartă, deoarece, spuneți, ați învățat de la tatăl dvs. că „Dumnezeu poate să ierte, conștiința nu”. Chiar nimeni nu merită iertarea? Nici Sadoveanu, nici Eugen Barbu, nici Nina Cassian, nici Păunescu, nici... Arghezi?

M.U.: Nu-i vorba de iertare, să-i ierte Dumnezeu, dacă poate, e vorba de ne-iertare, chit că ni se cere, ca să ne fie bine, uitare și tăcere. Totale. Lecția lui Goma am învățat-o: „SĂ-I NE-UIT”, „SĂ-I NE-TAC”. Cu atît mai mult cu cît, în Yashington, piticul stalinist (cel mai mare din lume, conform banului de epocă Dej-Pauker) s-a deghizat în pitic euro. Nici un sentiment de vinovăție la nemernic: imediat după acel Decembrie, s-a arătat dispus să treacă de pe sensul unic al comunismului pe sensul global, tot unic. Piticul la mîlai trage, ca vrabia. Îl detest, recunosc. Luca Pițu, cu mai mult umor decît mine, propunea să-l vopsim în roz, cum au făcut cehii cu tancul sovietic, și să-l depunem în Sala pașilor pierduți.

În fapt, trebuie să recunoaștem, nu avem încotro. Au fost două categorii, mereu: cei docili față de regim și cei rebeli. Supușii, ajunși primii la oala PCR-ului, nu numai că au golit-o cu polonicul, înghițînd tot ce fierbea acolo, dar pe nesupuși i-au marginalizat, interzis, distrus. Să vă mai spun că eu țin cu cei victimizați? S-au vindecat rănile lăsate de PCR și de Secu, au dispărut sechelele ca să nu le mai pomenim?

N-am avut *iluzia schimbării* (titlul lui Augustin Buzura) sociale decît scurt timp. Și nu-mi fac vise că acești *cronicari fără șal-*

vari, care au exersat arta trădării de sine, se pot corija.

Nu-i nevoie să-i judec eu. E o plată care vine mai de sus. După ce s-au convertit, nici Arghezi, nici Camil Petrescu, nici Cezar Petrescu, nici Galaction, nici... nimeni n-au mai fost cei dinainte. Doar Crohmălniceanu, care i-a împins la cedare, a rămas același, un oportunist dăunător. Memoriile lui *deghizate* sînt „humanizate”. Ca răs-plată pentru răul făcut?

L.M.: Credeți că ideea domnului Eugen Simion de a oficializa ziua nașterii lui Eminescu drept Ziua Culturii Naționale a avut vreun efect? Pentru că eu n-am observat să se întîmple ceva „național” în amintita zi, nici pe la tembeliziuni, nici prin reviste și nici măcar în suflute. Cel mult cîțiva foști și actuali activiști kulturali, care își lustruiesc cuvintele în public, ca și cînd ei ar fi, de fapt, autorii Luceafărului...

M.U.: Trend-setterii (actualii propagatori) nici nu vor să audă de sintagma *poet național*. Respectă tot soiul de interdicții PC, am mai spus-o și o s-o mai spun, sînt repetitivă. De la atacul dilematicilor încoace, eminescofobii s-au înmulțit, se scrie despre Eminescu așa cum *nu* trebuie. În coloanele revistelor, nu se face loc pentru interpretări subtile, ci pentru detractări. Cutare cercetătoare se zbate să-l înlocuiască pe Eminescu cu Fundoianu. O să-i pun odată pe două coloane ca să vedeți dacă e vorba de *nuanțare și evoluție* la al doilea față de mereu întîiul. O mostră din Fundoianu? „Și dacă nu am îndrăznit/ De mult să-ți spun iubirea/ E fiindcă prea mult te-am iubit/ Ca să-ți suport privirea”. Și încă: „Sub ferestrele-ți, iubito,/ Dorul aprig l-am purtat [...] Tu de toții (sic!) sărutată/ Eu rîvnind un sărutat” (Iași, 2 noiembrie, 1912).

Punem accent pe un Eminescu bîntuit de fantasmă porno, luăm în derîdere fiorul cosmic eminescian, vîîăm licențe poetice, ne delimităm de „rătăcirile” din articolele politice, îl vrem castrat de partea malefică, gazetăria unui „feroce antidemocrat”. Îi reproșăm că ar fi fost protolegionar șovin sau că s-ar fi lăsat confiscat de proletari. Ne ajunge trecutul din urmă? „Eminescu nu este în stare, scria I. Vitner, să invoce cu atîta patriotism ca Neculuță soarta nefericită a insului în societatea burgheză și moșierească”. Și cîți nu se găsesc să-i dea clasă intelectuală! T.O. Bobe, poet necomplexat de Eminescu, l-a declarat *nul*, dar n-a refuzat Premiul Național cu numele lui, pentru debut, la Botoșani, în 2000. Banii n-au miros de tei.

În vremi proletculte, atotputernicia sa Ofelia Manole se minuna: „Ieu nu știu ce găsiți voi la Ieminescu ăsta!?” ca s-o auzim, în zilele noastre, tradusă astfel: „Who the fuck is Ieminescu?”.

Cu adevărat, istoria se repetă dacă nu-i înveți lecția, în pofida unui șef de școală nouă care opinează, în patru ediții, că „nu istoria ne învață, ci noi îi spunem istoriei ce trebuie să ne învețe” (Lucian Boia, *Jocul cu trecutul*, Humanitas, 2013, p. 78). Potențialul educativ? N-are. Învățăminte? S-o creadă Neagoe Basarab! Erudiția și obiectivitatea nu au ce căuta în cărțile de istorie.

Eu, una, trec zilnic pe lîngă statuia lui Xenopol, din fața Universității și rememo-

(Continuare în pag. 5)

(Urmare din pag.4)

MALADIA MEMORIEI INCORECTE FACE RAVAGII

rez: „Înțelegînd trecutul, întrevădem viitorul”.

În privința unei (unor) zile fixate pentru conferințe (de multe ori, aveți dreptate, comentarii infirme etic și estetic), am și eu mari rezerve. Am participat la astfel de întreprinderi de mîntuială.

L.M.: *Domnul profesor Petru Ursache vorbește despre istoria „corect corectată”. Dar de ce ne mai trebuie, nouă, istorie? Sîntem, nu-i așa?, europeni și o să ne spună Bruxelles-ul dacă și cînd avem nevoie de eroi, de poeți, de artiști, de Rovine sau de Eminescu. Recent, l-am ascultat pe Matei Vișniec spunînd că a ajuns european la Rădăuți, citind. Tot citind s-a plimbat și Octavian Paler prin lume... Care dintre cele două Europe, cea a memoriei sau cea din epoca sclavagistă modernă și contemporană este mai ușor de receptat pentru Magda Ursache?*

M.U.: Înainte remarcabilului rădăuțean, a spus-o Eminescu: „Să fii european, dar românește”, „o conștiință de cultură deschisă către tot”, în formularea lui Noica. „Oameni ai țării”, de la junimiști la Eliade, au știut mereu să vadă ce-i bun și ce-i rău dincolo de hotare.

Petru U. vorbea de istorie corectată politic; nu numai că ne neglijăm trecutul, dar îl și „corijăm”. El l-a prins pe Roller în liceu, cu „istoria” unde scria că românii sînt „fasciști invadatori ai URSS”. Era ukaz de la Kremlin să fie scoși din inimă și din creier eroii adevărați și înlocuiți cu trădătorii. De ceva vreme, ne-am pus iarăși pe cultivat cultul trădării, nesocotind spusa Eminescului. Iată decupajul:

„Numai în România înalta trădare e un merit, numai la noi e cu puțință ca valeții slugarnici ai străinătății să fie miniștri, deputați, oameni mari”.

Pare scris în 1880 sau acum un minut? Sîntem în stare să-i contestăm actualitatea? Dacă o contestăm, atunci ne merităm soarta: și ruinați, și cu imaginea șifonată.

O fi aducînd UE a URSS (observația disidentului Vladimir Bukovski), dar nu-i vinovată ea că face școală, la propriu și la figurat, ideea că istoria trebuie să fie ficție, ficțională, cu alt cuvînt, fictivă. Avem, ca urmare, draculologi, vampirologi, dar și foști cercetători ai istoriei PCR, deveniți holocaustologi. Mai sînt și cei care vor să ne convingă să mergem pe modelul Kosovo: așa-zisa internaționalizare a unei bucăți din teritoriul României, „Țara” Secuilor. Și asta pentru că maladia memoriei incorecte (pe care vreau și eu s-o vindec, atîta cît pot) face ravagii.

L.M.: *Am fost vara trecută în Munții Buzăului și am văzut cîteva chilii săpate în piatră din perioada timpurie a creștinismului. Acolo, în uterul de piatră al lumii, am înțeles că există o Catedrală a Mîntuirii Neamului. De ce credeți că se mai construiește încă una?*

M.U.: Da, are sunet înalt poetic

„uterul de piatră al lumii”. Și mie îmi place să cred, ca și lui Vintilă Horia, că spațiul carpato-danubiano-pontic e vatra creștinismului, chiar dacă sînt destui cei care aberează că am fi slavi ori că ne-au creștinat slavii.

Numai să nu părgănim vatra asta a unui proces „organic” și de durată prin proiecte în fală. Mai bine decît mine o spune Arsenie Boca: „Pe ziduri vor crește bălării, dacă nu sînt biserici vii”.

O Catedrală a Mîntuirii Neamului avem și ce catedrală! Se numește Petru Voică, ctitoria Părintelui Iustin Pârnu.

L.M.: *Dacă ar fi să faceți o listă cu scriitorii români de azi, pe cine n-ați omite în nici un caz și de cine ați prefera să uitați?*

M.U.: În cartea recent tipărită de Eikon, *Viețile cărțarilor contemporani după Magda U.*, i-am selectat pe cei mai prețuiți: Goma, Grigurcu, Breban. Deliberat, am început „jitiile” cu poetul-martir V. Voiculescu, spunînd, testamentar fiului, pe patul de moarte: „Ionică, eu mor! M-au omorît. Nu le dau nimic”. Se referea la torționari și la manuscrise. Modelele mele, rămînd la contemporani (i-ul e o reverență la *spiritus rector*, Maioreșcu) sînt cei care au cultivat și cultivă floarea rară a rectitudinii: Blaga (familia a primit de la piticul Beniuc ajutor de înmormîntare clasa a treia), Gyr, Sandu Tudor, Steinhardt, Dinu Pillat, frații Botta, I.D. Sârbu, Vladimir Streinu, Sergiu Al-George, Ernest Bernea, D. Murărașu, Arșavir Acterian, Al.O. Teodoreanu, Vulcăneștii (Mircea și Romulus), Ivăneștii (Mircea și Cezar), Radu Petrescu, Daniel Turcea...

Recunosc, desigur, harul celor de scenă națională, prim-soliștii, dar de ținut țin cu cei victimizați de coșmarul social-politic prin care am trecut. În gînd cu ei, am o satisfacție etică să fiu scriitor (substantiv, după mine, defectiv de feminin) român; nu mi-e jenă ca falșilor elitiști „sîcîți de nație” (cei doi M, Mihăieș și Mungiu) de condiția asta. Scriitorii nu-s numai hahale și „pragmatii”. Îi respect pe cei care nu suferă de depresie națională, de indiferență la martiriu. Ca Dorin Tudoran, forțat să plece în SUA, după greva foamei (cum să nu-ți iei lumea în cap cînd premiul tău pentru *Mic tratat de glorie* a fost atribuit prin decizie politică altuia, lui Nicolae Dragoș?). Ca Dan Culcer și Bujor Nedelcovici, autoexilați în Franța, ca Radu Ulmeanu, maramureșeanul necruțător cu cercul politrucilor, ca Adrian Alui Gheorghe recent cenzurat de „lapunkt”, o revistă al cărei parti-pris este evident. Cînd mi-a recomandat-o, am fost convinsă că mă ironizează, de vreme ce știa cît preț pun pe Tismăneanu și pe Cioflîncă. Alui Gheorghe a ajuns pe lista neagră a „consiliului editorial” nu pentru că articolele sale n-ar fi fost excelente. *Causa causorum*: dialogurile „indezirabile” cu monahul Iustin Pârnu, „un sfînt în viață” sau prefața la memoriile lui Grigore Caraza, „veteran al închisorilor”, trecut prin „reeducare” și rămas ne-reeducat bolșeo-comunist.

Îi doresc lui Adrian să-și ducă mai departe protestul contra cenzurii de orice tip, dar cu sprijinul breslei. *Recurs la Kafka*, textul publicat de „Argeș” în februarie 2013,

e o hîrtie de turnesol. Aștept reacțiile confrăților.

Mă întrebați pe cine aș prefera să uit? Pe nimeni. Impostorilor urcați pe scara ierarhică ajutați de PCR (Cine aburca în stafful comunist – C.C. – se situa și-n stafful literar) mă străduiesc să le reamintesc belelele în care ne-au băgat. Au fost, limpede spus, activiști-scriitori și scriitori-scriitori. Disprețuiesc prima categorie, chiar dacă printre ei sînt și condeieri cu ceva talent. Parcurgeți lista indemnizațiilor de merit, să vedeți cîți staliniza(n)ți culeg roadele „muncii cu cartea”.

Cum a fost posibilă golgota poetului Cezar Ivănescu și ante, și postsocialist? Așa: „Securița” l-a biruit, controlînd mass-media mai abitir. „Pasărea cu clonț de rubin”, care l-a omorît pe Labiș, a făcut pui.

Și atunci? Să fim cuminciori, să întoarcem și celălalt obraz, să iertăm-iertăm-iertăm sau să reacționăm? Se schimbă ceva din răul făcut dacă-i tot iertăm?

L.M.: *Sperați să fiți suficient de cuminți, pînă pe 20 decembrie, ca să vă dăruiască Moș Crăciun o zi de copilărie?*

M.U.: Nu mi-am propus să fiu cuminți, ci cu minte, în două cuvinte. Și mă gîndesc acum la o notație a multpătimitului Traian Chelariu, din jurnalul *Zilele și umbra mea*, mutilat postum de un editor temător și de umbra lui: „Fiecare din pașii tăi își are destinul. Dar ca să fie pas, tot tu trebuie să-l faci”.

Ce pot face eu este să nu-mi pară rău de răul celor care mi-au făcut rău.

Cele mai frumoase poezii

Născut la 5 aprilie 1933, **Romulus Vulpesu** ar fi împlinit, luna aceasta, 80 de ani. Dar a închis ochii, luminați de flacăra poeziei, la 18 septembrie 2012.

În fiecare zi ne batem joc

În fiecare zi, ne batem joc
De păsări, de iubire și de mare,
Și nu băgăm de seamă că, în loc,
Rămâne un deșert de disperare.

Ne amăgește lenea unui vis
Pe care-l anulăm cu-o șovăire;
Ne reculegem într-un cerc închis
Ce nu permite ochilor să admire;

Ne răsucim pe un așternut posac,
Însingurați în doi, din lașitate,
Mințindu-ne cu guri care prefac
În zgură, sărutările uzate;

Ne pomenim prea goi într-un târziu,
Pe o nepermis de joasă treaptă tristă:
Prea sceptici și prea singuri, prea-n pustiu,
Ca să mai știm că dragostea există.

În fiecare zi, ne batem joc
De păsări, de iubire și de mare,
Și nu băgăm de seamă că, în loc,
Rămâne un deșert de disperare.

Poetul lunii aprilie

Passionaria Stoicescu

STOICESCU Passionaria (n.30 aprilie 1946, București). Poetă, prozatoare, scriitoare de literatură pentru copii, traducatoare, membră a Uniunii Scriitorilor din România(1976), Secția Poezie. Fiica lui Ștefan Stoicescu, economist și a Virginiei (n. Constantinescu), învățătoare. Căsătorită cu prof.univ.dr. Andrei Ivanov (filolog). Absolventă a Școlii pedagogice Buzău(1961-1965), licențiată a Facultății de Filologie a Universității din București (1965-1970). Învățător (1964-1965), profesor de limba română (1965-1966), instructor metodist la Casa de Cultură din Râmnicu Sărat (1966-1967), corector, apoi redactor la Editura Litera (1970-1984), lector de carte la Editura Ion Creangă (1984-1987), la Centrala Editorială (1987-1989) și la Editura Minerva (BPT) (1989-1992), expert guvernamental în Guvernul României, Departamentul Informații (1992-1993), ziarist, redactor de rubrică la Mesagerul Economic, ziarul Camerei de Comerț și Industrie a României (1993-2003).

A debutat în Luceafărul (1964), cu poezie, înrăurită de poeții buzoieni Ion Gheorghe și Ion Caraion. Debutul editorial - 1971, cu literatură pentru copii **Lume mică, lume mare** (editura Ion Creangă). Are 55 de cărți apărute, din care 12 de poezie (selectiv) (**Zăpezile de jertfă, Cușca de aer, Apa sâmbetei, Arca lui Noe**), 6 de proză (**Lecția de logică, Soare cu dinți, Circul, Solitaire**), 36 de literatură pentru copii (**Calendarul fermecat, Pană de gaiță și poveștile ei, Poveștile primăverii, Noapte bună, sâmbure de prună!, Șoricelul mofturos** (teatru), **Călimara fermecată, Mic dicționar de „...antonime”, „...paronime”, „...antonomaze”**).

Colaborează la reviste literare din țară și străinătate: **Amfiteatru, Almanahul copiilor** – București, **Argeș** – Pitești, **Arhipelag, Ardealul** – Deva, **Contemporanul** – București, **Kitej-Grad, Convorbiri literare, Cronica** – Iași, **Flacăra, Luceafărul, Luceafărul copiilor, Luceafărul de dimineață** – București, **Fereastră** – Mizil, **Orizont** – Timișoara, **România literară** – București, **Pro Saeculum** – Focșani, **Semne** – Deva, **Vestala** – Râmnicu Sărat, **Revista V** – Focșani, **Plamak** – Sofia, Bulgaria, **Zlaty Maj** – Praga, Cehia, **Noi, românii din Ungaria** – Gyula, Ungaria, **Literatura i Mastatva, Neaseolka** – Minsk, Belarus, **Letras Rumanas** – Guadalajara, Spania.

A tradus în volum poezie, dramaturgie (în colaborare) din limbile rusă, polonă (**Bella Ahmadulina, Bulat Okudjava, Vladimir Vișoțki, Adam Mickiewicz, Wislawa Szymborska, Jan Kochanowski, Stanislaw Wyspianski, Kazimiera Illakowiczowna, Yuliusz Slowacki, Czesław Miłosz, Bolesław Lesmian** – și în periodice și din limbile belarusă, cehă, bulgară și georgiană.

În 1996 a primit **Premiul Uniunii Scriitorilor din România, pentru literatura pentru copii, Trofeul Micului Cititor** (1985, 1996, 2003), **Premiul Asociației UNESCO „Iulia Hasdeu”** (2002), **Premiul Asociației Scriitorilor București** (2008), pentru traducere din literaturi străine, **Diplomă de excelență, acordată de Asociația Culturală „Renașterea buzoiană”**, pentru Opera Omnia și promovarea valorilor spirituale din județul Buzău (2011). Tot în 2011 a reprezentat România cu stand personal (25 cărți) la Târgul Internațional de Carte pentru Copii, de la Bologna, Italia. Este cetățean de onoare al Municipiilor **Buzău** (2005) și **Râmnicu Sărat** (2011), pentru contribuția deosebită adusă în domeniul culturii.

Poemul n-are titlu

Mi l-a dictat lăuntricul glas
și ar trebui sa se termine
cu o disperare-n cuvinte:
„Sunt bolnavă de ceas!”

Dar nu despre ceas e vorba,
de perete, de mână,
cu cuc sau deșteptător...
Poemul n-are titlu,
în semn că maladia
nu se poate numi în decor.

De fapt mă disperă oricând
o făcătură de cuvânt
m â i n e

fără cap, fără trup,
doar gând,
adverb dar verb mortificat,
un „a fi” aparte
torturându-l până și
pe Shakespeare,
ruda mea de departe...

Acest viitor presupus
mă chinuie,
m-a distrus,
m-a redus la „sunt”,
silindu-mă să-l înjur
din gâttelejle cărunt:
„Tu-ți mama ta, m â i n e !”
fiindcă singurul drum
se-mpotmolește-n „acum”...

S u n t,
aceasta-i maladia mea
fără leac între scrum și fum,
sufletul meu ticăie nespornic,
în chip de alt ornic,
adulmecând ca un câine
părelnică dâră-a lui m â i n e ...

Animalul și pasărea

Înainte sau înapoi -
animalul sufletului
aleargă neobosit
și-și caută urmele:
„Aici șezum și plânsem...”
aici surâsul, aici biciul,
aici hohotul, aici fapta,
înainte sau înapoi,
stânga, dreapta...

Nici împlinirea,
nici disperarea,
doar boarea...

Pasărea fericirii
n-are picioare,
ea e făcută să zboare...
Animalul sufletului
aleargă pe pământ,
ea deasupra,
deasupra deasupra,
călare pe vânt...

Înainte sau înapoi -
cerul cu ea,
praful cu noi...

Casa

Ghivecele scriu fereastră
cu verde cerneală -
passiflora se-agață de aerul
albastru,
violetele de Parma zâmbesc
violet,

în spatele lor
eu plâng incolor.

Pereții sunt îmbrăcați cu
tablouri,
șifonierul e plin ca un Moll,
biblioteca geme de cărți,
sufletul meu e gol..

Pe calculator țin o bufniță,
în chip de totem;
imaginea e virtuală,
curg mail-uri pe ecranul țepăn,
s-ar zice că nu sunt singură,
dar pasărea e împăiată,
eu sunt îngrozitor de vie
și chiar îmi dedic acest poem.

Cuvântul albastru

Soarele e secret
ca tot ce locuiește în foc:
ce pot zări
mă orbește,
în ce nu pot vedea
nu am loc...

De aceea nu știu dacă vremuiesc
în afara mea sau în lăuntru,
dar există cu certitudine
(chiar dacă au nume diferite)
duhul sfânt,
duhul demonic,
muza...

Mă caută și mă găsesc:

„Acesta-i începutul”, șoptește
primul,
„Acesta-i sfârșitul”, urlă
celălalt,
„Umple golul dintre ele”,
mă-mbie muza.

Scriu,
mă caut,
umplu de-o viață,
nefericită danaidă
cuvântul albastru s e t e,
de consistență lichidă.

Cerul dintâi
și tot ce naște aer
mi-e la-ndemână:
ce pot respira
mă sufocă,
ce m-ar elibera,
mă amână...

De dragoste

Ai venit - ploua...

S-a milostivit cerul
să stingă arșița,
să înmoaie praful,
praful de-o viață
care m-a troienit.

Ai venit - ploua...

Mă evapor ca o fantasmă
îmi simt trupu-mbăiat
parcă-n agheasmă, parcă-n noroi...

Ploua - înghit săbii de fulgere,
gârle umflate bat sângele,
cerul ține cu noi.

(Continuare în pag. 7)

(Urmare din pag. 6)

Poetul lunii aprilie

Passionaria Stoicescu și Ion Gheorghe, în ziua în care poetul a împlinit 75 de ani

Întâlnirea

Nu pot fi invidioasă pe fotbal,
e o metaforă și acolo,
în care unul lovește cu piciorul
bunăoară, pământul contras într-o minge...
Și câți poeți nu scriu cu piciorul?
Și cât o să rabde pământul jocul lor?
Și de ce să nu lovești și tu în ceva,
când zilnic ești lovit?
(Ah, cât de puțini suntem în sală...)

Iar marcatul în poartă e tot o metaforă
arătată lumii și mie de domnul Freud,
ca să înțelegem
că viața (intrat/ ieșit) îi e mult mai datoare
fotbalului decât poeziei...
(Ah, cât de puțini suntem în sală...)

Portarul apără, apără, dar e vulnerabil,
o clipă de oboseală, de neatenție și „gool!”
un urlet fericit de viol colectiv,
care nu va exista niciodată în poem:
taci și scrii,
taci și citești,
lăuntru tipă într-o sfântă muțenie.
(Ah, cât de puțini suntem în sală...)

Fiecare gândim și simțim altfel
în fața poeziei care
se vede, dar nu prea se vede,
se aude, dar nu se aude,
se percepe, dar nu se percepe,
marchează, dar nu marchează,
costă, dar e degeaba,
(ah, cât de puțini suntem în sală!).

În fața mingei de fotbal
se adună infinit mai mulți
uniți de datul cu piciorul,
(cel mai la „îndemână” gest!),
de banii mulți luați pe prostie,
din opreliștea de moment a porții și din gol;
chiar crainicii urlă „Gooooo!”
rostogolind cu voce inumană litera „o”
și ea o metaforă - a lui zero -
o minge de aer, într-o clipă de aer
de efemeră victorie
din care nu va rămâne nimic...

Ah, cât de puțini suntem în sală!

Tabloul

Goliat e peretele alb
al singurătății mele,
pe care l-am învins pentru o vreme
cu David, în chip de tablou...

Cusutoreasa îngerilor sunt eu -
specialistă în aripi rupte,
ace înfîpte în aer,
adică în suflet,
însăilări cu ață neapărat albastră...

Mașina de cusut e o fereastră
pe care stau călare
goală și înaripată
cu aripile mele de înger
din care doar una e reparată.

Pictorul David m-a intuit
înainte de a face cunoștință:
trupul meu a întors spatele lumii
în timp ce capul,
din care închid șmecherește un ochi,
recunoaște că asta nu e cu puțință...

Mașina de cusut e stacojie,
fundalul e gri...
„Foc și cenușă!” strigă pictorul,
„Ardere până la scrum!” îi răspund eu
încenușându-mă în poezii.

Deocamdată rămân datoare,
chiar dacă tabloul e achitat,
pentru că am înțeles
tocmai asemănarea lui izbitoare
cu mine, cea care sânt:

Cusutoreasă de suflute rupte,
de apostazii, de sentimente,
de ape deșirate,
de straie destrămate de stele,
dar mai ales, mai ales
de aripi frânte de poem și de cânt...

Aureolă

Sunt singură și-n drăgostită
Și-nțeleg că nu știu de cine...
mi-e atâta milă de mine,
de adierea care-mi mângâie părul ușor
cu credința c-ar putea să m-aline.

Sunt singură și mi-e dor
Pradă celei mai negre tăceri –
Câini vagabonzi îmi cerșesc mângâieri,
Pisici mi se freacă de glezne,
Furnici mi se urcă pe sân
Și zăpăcite se lasă...
Toți înțeleg cât mi-e de lezne
Să fiu drăgăstoasă.

Sunt singură și mi-e greu –
Mă privesc într-o oglindă pătată;
Parcă-s eu și nu-s eu
Femeia asta mirată
Femeia asta ne-ncrezătoare
Că iubirea i-ar mai putea face bine...
Unde-i îngerul să-i pot cere
Să mă apere de eroare,
Să mă ocrotească de mine ?

Sunt singură și-n drăgostită...
Ma simt rușinată dar sfântă –
mi-a apărut o aureolă mărunță,
care nesperat mă încununează...
Sunt singură și oricât m-aș ascunde,
Făptura mea cântă, aiuritor cântă
Și glasul ei mă trădează.

Balada iubitului care nu m-a iubit

Recunosc cu credință,
cu patimă,
cu ură, cu furie,
dar fără să fi păcătuit -
un singur iubit.

Ce osândă grea!
Locuiește în capul meu de-o viață
și nici măcar nu-l pot săruta...

Iarna mi-albește zarea,

dar găsesc și acum
fărâme din făptura lui
risipită pe drum -
un puzzle aiurit
pe care nu mai am cum,
n-am de ce,
n-am când
să-l mai recompun.

În frunze-i simt ochii verzui,
în peștii piranha sărutările lui,
în nori trădarea...

Așa am ales setea și ceața,
cu altul mi-am încropit viața
și mi-am întortocheat căarea;
i-am spălat aceluia
picioarele, podelele, rănilor,
i-am dat foc,
i-am făcut loc în inima mea,
l-am stins, l-am slujit, l-am răbdat,
l-am potopit cu iubire-n adins,
dar zadarnic, din capul meu
iubitul care nu m-a iubit
n-a plecat,
jerăgaiul lui nu s-a stins.

Mi-am ras țeasta,
dar nu și gândul
când l-a-nghițit pe celălalt pământul...
Părul mi-a crescut la loc,
singurătatea la fel,
am sângerat, am urlat,
nespus m-a durut,
dar partea aceea de creier
unde e-nșurubat el,
iubitul care nu m-a iubit
a rămas neatinsă
ca la-nceput.

Acolo nu poate pătrunde nimeni,
acolo totul e pustiit
de flacăra lui de gheață,
a iubitului care nu m-a iubit.

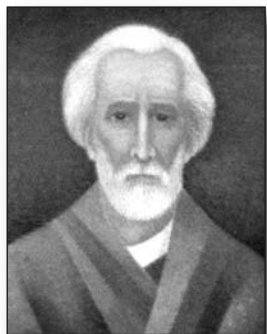
Acolo când ninge,
un adolescent mă bate cu bulgări pe meninge;
când luna e trează,
un tânăr din Londra mă visează;
când soarele e pârjol,
un matur însetat de putere
altor femei le dă ocol,
mă caută cu stăruință în ele
și nu mă găsește...

Îl urăsc, mă urăsc,
îl desfid, mă dezic,
dar nu pot schimba nimic...

Propriul meu cap râde,
de mine râde,
însângerat pe-o tîpsie,
pentru c-am fost prea vie,
pentru că mi-a fost gâde.

Ca la găinile tăiate
lângă trupul inert
disperatul meu cap se zbate,
urlă, se rostogolește
și scrie cu dragoste-ură
un crâmpoi
din această tortură:
balada iubitului care nu m-a iubit,
pe care
l-a,
îl,
va
găzdui credincios.

50 de ani de la moartea lui Vasile VOICULESCU

ÎNCEPUTUL ETERNITĂȚII

O imagine globală și unitară, reprezentativă și convingătoare a biografiei lui **Florentin POPESCU** Voiculescu care (prin neașteptatul răsturnărilor de situații, dar și prin taina inițierii și formării scriitorului întru isihie și cele sfinte) fascinează și contrariază totodată, neconținând să ne sugereze noi căi, noi „chei” de înțelegere a unei creații, ea însăși alcătuită din idei și „teze” în evident contrast.

(Din Argumentul volumului **Viața lui V. Voiculescu**, de Florentin Popescu)

Lupta cu boala necruțătoare suferința și momentele de mare dramatism ale sfârșitului lui **Vasile Voiculescu** sunt descrise de Radu Voiculescu în câteva pagini cutremurătoare prin realismul și nuditatea lor. De aceea socotim că reproducerea însemnărilor cu pricina sunt mai convingătoare decât orice comentariu: „Dar... starea lui fizică se degrada din ce în ce, suferința și durerile se amplificau, și-și pierduse și ultima picătură de speranță în vindecare. Într-o seară l-am găsit într-o stare de inconștiență, o precomă, Nașa era cu lumânarea aprinsă, m-am uitat la el, avea buzele arse și de-abia mai respira. Era și Nicu, nepotul lui, băiatul lui Filipache, pe care îl plăcea și-l admitea să stea cu el. I-am pus sonda la loc, i-am umezit buzele cu apă mușcată în apă, și încetul cu încetul am început să-l hidratez, apoi i-am dat un pahar cu lapte, și după câțiva timp și-a revenit. Eu eram fericit că am putut să-l readuc la viață. În acel moment Nașa mi s-a adresat cu o voce gravă: «Radule, mare păcat ai făcut, l-ai întors din moarte»

Apoi a început să refuze să se alimenteze, iar când i se aducea mâncarea, spunea: «De ce mă ispitiți?» Într-o zi, când eram lângă el, se văita: «Ah, inima asta care nu vrea să cedeze», apoi mi-a spus: «Te conjur să nu îmi faci nimic, nici o injecție care să-mi întărească inima, altfel să știi că te blestem. Te rog să-mi faci o injecție cu morfină, ca să adorm și să nu mă mai scol». Am fost foarte tulburat de suferința lui care se accentua din ce în ce.

Uneori îmi spunea: «Sunt într-o baie de dureri, nu mai pot, fă-mi ceva ca să sfârșesc». Așa că am luat zece fiole de morfină de la Institutul Cantacuzino, unde lucram, și eram hotărât să-i curm suferința, dar nu am avut curajul să fac acest act (medical?) de eutanasiere. În acest timp de degradare și suferință fizică, mintea îi rămăsese limpede. Spre sfârșit a venit preotul să-l împărtășească, dar tata i-a răspuns: «Nu sunt pregătit, părinte». Preotul a mai stat și l-a rugat să se împărtășească, la care tata a spus răspicat: «Nu am păcate, părinte.» (**Scenă relatată de Gaby Defour, care a fost de față**) (...)

Sfârșitul se apropiase, într-o dimineață l-am găsit tulburat. Se văita: «Vai, vai, vai, a fost Securitatea azi noapte: Unde este Ionică?» Era într-o stare de agitație, între vis și realitate, apoi s-a liniștit și i-a revenit în minte copilăria. Ne povestea parcă era aievea: «M-a dat în gazdă la Pleșcoi, ca să fac clasa I primară, la familia Trentea (rudă cu ei) care erau niște zgârciți», și se plângea cât a suferit de foame și frig din cauza zgârceniei lor, totul era spus pe un ton tragicomic ca și cum ne-ar fi citit una din nuvele.

După câteva zile, în noaptea de 25 spre 26 aprilie, Nașa a intrat în camera lui Ionică și i-a spus: «Scoală și vino, Ioane, moare Vasile!»

Redau mai jos acest sfârșit, după în-

semnările lui Ionică:

„Nu înainte însă de a se ridica din moartea care pusese stăpânire pe el de trei zile, și, adunându-și puterile, ultimele puteri ale spiritului care mai dăinuia într-un corp lipsit de viață (...) să-mi spună cu o voce din altă lume: «Ionică, eu mor! Mor! M-au omorât! Nu le dau nimic!» (Știa că eu tratam publicarea scrierilor lui). Și a încheiat simplu: «Ai grijă că sunt mai perversi decât crezi tu!» ... Și s-a stins”.

Se stinsese imaculat ca o lacrimă ori ca un prunc, dându-și spiritul și sufletul în seama lui Dumnezeu, în care a crezut cu toată puterea inimii lui din zorii copilăriei și până în clipa desprinderii de cele lumești, cum ai-doma își imaginase cu vreo doisprezece ani în urmă în poezia **Murind**: „Nu Te cunosc, nu Te închipui, Te presimt./ Toate din mine Te vor și Te cheamă/ Mă-năbușe lumea în pântecu-i strâmt/ Bat în ea ca un făt în vintra de mamă:/ A sosit sorocul să iese, nu mi-e teamă.../ Trup cald, cămăși de carne nu mă mai mint./ Nerăbdător mă zbat la ultima vază./ Din caznele morții mă nasc...Ah, cum doare!/ Nu știu să respir lumina nemuritoare./ Din pântecul vieții spre tine m-arunc/ În veșnicia spăimântătoare/ Fără fund, fără vad, fără cale.../ Mă-mpresură Duhul în vijeliile sale.../ Slăbănogul, nemernicul suflet prunc/ Primește-l Doamne, pe mâinile Tale...” (29 iulie 1951, București)

Potrivit ultimei lui dorințe, scriitorul fu înmormântat în hainele cu care venise de la închisoare. La ceremonia înhumării, desfășurată cu discreție la Cimitirul Bellu, participară rudele scriitorului și puținii prieteni pe care-i mai avea și care au mers acolo înfrângându-și propria frică de Securitate. Între ei se afla și poetul Adrian Maniu, care rosti aceste memorabile cuvinte: „Spinarea acestui om, care nu s-a plecat în fața nimănui, a fost îndoită doar de boală și suferință.”

Era la ceasul când „azurul nu-nfrunzise rândunele”, iar zărilor încă nu dăduseră „muguri de cocori” și nici ierburile nu „spânzurau nebune”, când încă nu se auzise „viersul mierlelor prin lunci”, pe când iarna se retrăsese cu totul din copacii cimitirului și din București. Dar parcă în atmosfera aceea cernită, prin preajma mormântului ce urma să acopere trupul lui V. Voiculescu se auzeau ca o șoaptă versurile pe care însuși le gândise odinioară pentru o stelă funerară a lui Octavian Goga (și care, firește, acum i se potrivea întru totul și lui):

„Scăpat din jugul cărnii, afară din destine./ Văd cum desăvârșirea-mi însămânțase huma.../ Doar după noaptea morții, târziu, abia acum! Începe dimineața eternității-n mine.”

Vasile VOICULESCU
POEZII DE PAȘTI

Pregătiri de cină

Venise primăvara și stepele gorgane
Cu tort de flori alese își peticeau Cilimul...
Și doldora de mărfuri, de bani și caravane
Se pregătea de Paște întreg Ierusalimul.

Pe ulițe un zbieret de miel fără-ncetare
Și aburi calzi de azimi veneau din curți vecine;
Copii, fugiți din joacă, cerșeau, scâncind,
mâncare
Și se-agățau de poala grăbitei gospodine.

Iisus, din foișorul cu șită înverzită
Privea deșeara caznă și ropotul zadarnic...
O silă uriașă și-o milă nesfârșită,
Ca umbra și lumina, luptau în el amarnic.

Chesat și aprig Iuda se târguia la poartă
Oprind din drum casapii cu mieii de vânzare;
Ioan pleca la apă cu vasele de toartă,
Iar Petru da cuțitul pe gresii și amnare.

Cu multă greutate găsiră precupețul
Ce s-a-nvoit să intre cu mielul în ogradă
Și după-o grea tocmeală, peșin plătindu-i prețul,
L-au înșfăcat și veseli i l-au adus să-l vadă.

Era un miel molatic cu lațele plăvițe,
Mirositor a lapte - și-l toropise somnul,
Cu fruntea cucuiată de două mici cornițe,
Și presimțind scăparea, a behăit spre domnul.

Atunci duios și pașnic, ca un păstor de munte,
Iisus îl luă în brațe cu-adâncă sfășiere,
Îl sărută cu sete pe bot, pe ochi, pe frunte,
Apoi întoarse capul și-l dete la junghere.

Cu mâneci suflecate voioși îl apucară,
Îi scoaseră cordeaua, smulgându-i clopoțelul,
Doar Iuda-nțepenise, holbat, năuc pe scară
Privind sărutul tainic ce osândise mielul.

În grădina Ghetsemani

Iisus lupta cu soarta și nu primea paharul...
Căzut pe brânci în iarbă, se-mpotriva întruna.
Curgeau sudori de sânge pe chipu-i alb ca varul
Și-amarnica-i strigare stârnea în slăvi furtuna.

O mâna nendurată, ținând grozava cupă,
Se coboară-miindu-l și i-o ducea la gură...
Și-o sete uriașă stă sufletul să-i rupă...
Dar nu voia s-atingă infama bătură.

În apa ei verzuie jucau sterlici de miere
Și sub veninul groaznic simțea că
e dulceată...
Dar fâlcile-nclestându-și, cu ultima putere
Bătându-se cu moartea, uitase de viață!

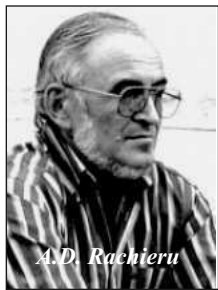
Deasupra fără tihnă, se frământau măslinii,
Păreau că vor să fugă din loc,
să nu-l mai vadă...
Treceau bății de aripi prin vraștea grădinii
Și uliile de seară dau roate după pradă.

RECITIRI

Adrian Dinu Rachieru

„Grozav de mult mi-ar fi plăcut să fiu cronicar”

Paul Anghel: O clipă în istorie

A.D. Rachieru

Aproape uitat în posteritatea imediată, considerat, definitiv, un *com-promis*, redus, nedrept, la rolul de propagandist, băcăoanul Paul Anghel (1931-1995) ridică, prin „nomadismul preocupărilor” (1, 251) și spinoase probleme de *încadrare* (publicist, reporter, istoric literar, dramaturg, romancier, eseist). Începuturile sale se leagă de câteva palide versificări, încredințate, în 1947, *Sportului popular*. A fost în prima promoție a Școlii de literatură și a practicat reportajul sociologic, venind, inevitabil, în întâmpinarea exigențelor oficiale. Publicistica tarată de schematism, respectând temele și rețetărilor epocii, capătă, înviorată de Paul Anghel, tenta unui propagandism pitoresc, cu iz monografic și comedie de situații, precum în *Șapte inși într-o căruță* sau *Victoria de la Olțina*, ambele din 1961, slăvind – idilizant – viața nouă de la sate, demnitatea de colectivist etc., prin confruntarea a două lumi. Dar Paul Anghel se va „recalifica” din mers, astâmpărându-și, prin studiu și lecturi întinse, curiozitatea intelectuală. El aparține unei generații orfeline, „fără maestrii”, deschizând ochii în perioada bibliotecilor sigilate. Și devenind un eseist „de clasă” (cf. Marian Popa), vervos, polivalent, imprevizibil. Cum în acei ani drumul spre afirmarea scriitoricească trecea, obligatoriu, prin gazetărie, Paul Anghel nu o refuză. Exercițiile sale pseudoreporterești au ecou, volumele ivite, adunând efemeridele publicate harnic, îi consolidează reputația: *Arpegii pe Siret* (1964), *Recitind o țară* (1972), *Convorbiri culturale* (1972), *Arhivă sentimentală* (1968), *Noua arhivă sentimentală* (1975). Conviv spumos, fabulos, „amic de idei”, face din *Ramuri*, împreună cu Ilie Purcaru, o *revistă-pilot*, visând la înnoirea literaturii. Recuperarea identității, iluzia emancipării, sperata „reconquistă” culturală întrețin, în perioada „micului liberalism”, efervescența. Ca redactor-șef la *Tribuna României* (1972-1974), speră (naiv?) în recuperarea exilului, constatând că românii nu și-au cultivat emigrația. Vrea o schimbare de optică, propune cu aplomb noi conexiuni, respinge „cărțile fără ipoteză”. Scrisul său poartă amprenta *măsurii proprii*, al unei inteligențe în clocot, dorind „o interpretare înaltă”. Devenit liber-profesionist, adică „scriitor la domiciliu”, câștigă timp; și, mistuit de „o febră arhaică” (2, 120), disponibilitatea sa eseistică pare a se sustrage timpului, cercetând de sus fenomenul românesc, trădând o curiozitate intelectuală fără istov. Longilinul Paul Anghel, confiscat de lăcomia cititului, „nărav” deprins în copilărie, la îndemnul unui preot-tutore băcăoan, dezvoltă planuri fabuloase, convins că literatura este o ramură a memoriei neamului. Cultura noastră, observă Paul Anghel, n-a asimilat „date importante din propria ei istorie”; or, „lipsa de memorie” lasă senzația de gol. De aici impulsul unui *autohtonism intelectualist* (cf. Nicolae Bârna), o viziune nouă și o conștiință integratoare, pe suport tehnologic, alungând rollerismul rezi-

dual.

Dintr-un serial TV („comandat”, se zice, scenarizat de Paul Anghel), consacrat Războiului din 1877, aducând în prim-plan figuri istorice interzise, el va „trage” un masiv ciclu românesc, explorând un univers ignorat. Ca eveniment crucial, nicidecum local, adus pe scena mare a Istoriei, Războiul din 1877 devine fenomen cosmic și îngăduie, prin *Zăpezile de-acum un veac* (10 volume), desfășurarea unei ipoteze asupra României din acea epocă, spărgând embargoul (în sensul accesului la unele informații istorice). Asta ar explica și capricioasa apariție a romanelor, derutând exegeții, începând cu *Scrisoare de la Rahova* (1977), fără a respecta o cronologie strict-evenimentială. Mai mult, prozatorul spera într-o „diminuare oficială a embargoului” (3, 676), ajutat, astfel, a rezolva lacunele documentării. Evident, nu avem de-a face cu o reconstituire istoric-arheologică. Ciclul, corectând sigiliul caragialean, insistând pe latura dramatică a epocii, îl așază pe Paul Anghel în categoria „monumentaliștilor”, trezind, însă, reacții ciudate: fie în direcția supraevaluărilor (comparația cu Tolstoi s-a făcut), fie în sens minimalizator, autorul fiind ostracizat și ignorat, și în numele unor animozități pernicioase. Sub titlul *Zăpezile de altădată* (sic!), Nicolae Manolescu îl expediază pe lista autorilor de dicționar, rezervându-i rolul de vehicul al unor clișee naționaliste, „atât de scumpe lui Paul Anghel” (4, 485). Negreșit, Paul Anghel a dovedit „capacitate de aliniere” (3, 674) și chiar de inițiativă, subscrind, de pildă, cu entuziasm intelectual, tezei lui Edgar Papu, aflând în protocronismul românesc „o idee-vedetă”.

Întreaga sa creație, fie romanescul forfotind „de idei”, fie dramaturgia, cu piese „teoretice”, păcătuind prin statism, lansează observații esențiale, reverberând în contexte largi, ignorate, din păcate. Paul Anghel înțelege efortul de emancipare, primordial, ca acces la propriul nostru univers, revizuiind conceptul de dramă (suferință, disperare, tragedie, loviturile destinului, „blestemul obedienței”, măreția eroilor etc.), firește, „în lumina necruțătoare a experienței universale”. Până la urmă, studiul rezistenței îi confiscă interesul, dorind „să ne legitimăm înapoi”, recuperând o demnitate refuzată. Pledează, în chip de ideolog, cu informație amplă și scriitură elegantă, densă în referințe, pentru un autohtonism modern, servind, prin curentul naționalist, o propagandă emfatică, bolnavă de grandoare. Articulația conștiinței de sine a unei literaturi, ca acțiune recuperatoare, devine, prin confiscarea și falsificarea politică a unei polemici (iscată de fenomenul protocronist), o idee viciată, căzută în ridicol, grație avalanșei de bombasticisme. Nici dramaturgia, prin *Săptămâna patimilor*, *Viteazul* sau *Regele desculț* (spectacol interzis, în regia lui Daneliuc), urmând trendul, nu scapă controverselor. Cum sosise vremea unor „dezvăluiri” (să amintim *Labirintul* lui Francisc Păcurariu, în 1974, sau, peste un an, *Delirul* predist), Paul Anghel a urnit un proiect ambițios, reclamând o documentație istovitoare. Un pa-

riu literar, cu o scriitură „rece”, cu personalități istorice (cazul „necunoscutului” Carol I) și personaje fictive, cu psihologii superficiale și o relatare alertă, luminând o istorie tabuizată. O perspectivă, de fapt, reporterească, o „transmisiune” în direct, dar și din unghiul secolului scurs, cu salturi epice și vând, scria dojenitor E. Negrici, ambiții „prea mari”. Călătoria în trecut îi prilejuiește romancierului și cercetarea războiului diplomatic, „tălmăcind” conclavul berlinez, noua axă istorică, scenariul „renașterii”. Fiindcă, aflăm de la un Dissescu, „toată istoria e o cădere în culise”.

Ca istoric literar cu viziune nouă și febrilitate ideatică, Paul Anghel dezvoltă o perspectivă monumentală, reabilitează un șir de cărturari, desfășoară, prin spectacolul inteligenței, un proiect cultural. *Arhiva sentimentală* anunța un program; găseam acolo, în embrion, constata Artur Silvestri, modele „dezlegate de cronologie” (2, 123). Or, prin anii ’70, Paul Anghel anunța *O istorie posibilă a literaturii române*, Preambulul plus „fragmentariul metodologic” apărând în *Biblioteca Argeș*, prin strădania lui Gheorghe Tomozei, „prim editor”, cum mărturisea însuși autorul. Cele opt cărți ale istoriei urmau a disocia tipologic, după modelele de timp propuse, întreaga creație românească, adunând prețioase informații asupra specificului. Din păcate, fixat în orizontul modelului magic, dezlegând latențele (oracularul, auguralul și exorcizantul) și desfășurând trei drumuri poetice (imnică, profetică, satirică), vastul proiect, întrerupt, sub presiunea altor urgențe, risipind erudiție culturologică în sfera antropologiei, a rămas neîncheiat. Modelul etnografic de timp (magic), cu nostalgia formelor originare și aplicații folclorice, model folosit „timp de secole” (5, 105) de societatea românească, n-a fost împlinit ca izbândă editorială. Un „proiect hasdeian”, zicea Ilie Bădescu (5, 71), prefațând acel singur volum, apărut postum, după „plecarea din rosturi” a cărturarului, fragil, cotropit de tristețe în anii postdecemбриști, îngăduie, totuși, a aproxima urieșenia inițiativei. Și pare a confirma spusele lui M. Ungheanu, cel care nota, într-un articol de tinerețe, că „unul din semnele distinctive ale literaturii române este marea ei număr de proiecte eșuate” (6, 252). Dar în contul lui Paul Anghel putem așeza ciclul românesc, o realizare care refuză orgolios *Biblioteca proiectelor eșuate*. Și care a avut parte de o primire curioasă, tăcerea unor critici (importanți) fiind acompaniată de laudele exagerate ale altora, întreținând ceea ce Valeriu Cristea numise „mistificare prin apologie” (7, 257). Criticului, prezent în colectivul redacțional al *României literare* (din 1964) i se refuzase tipărirea articolului; el a fost, în cele din urmă, cules în *Cronica* (27 martie 1981) și a provocat tăraș, replica lui Al. I. Ștefănescu, o bogată „corespondență” etc., textele recuperate, cărora autorul le „pusese cruce”, fiind încredințate tiparului abia în 1992, denunțând o „impostură literară” (7, 257).

(Continuare în pag. 10)

(Urmare din pag. 9)

O clipă în istorie

Generația lui Paul Anghel a trăit ororile ultimului război răsfărânte prin ochiul inocent al copilăriei. Scriitorul mărturisea, de altfel, că primul cerc al cunoașterii s-a dezvoltat sub semnul lui Marte. Orgolios pariu literar, spuneam, ciclul *Zăpezile de-acum un veac* și-a propus a scoate războiul pentru independență din mitologie, luptând cu o istorie lacunară, cunoscută incomplet, reliefând ceea ce *autorul numea* insuportabilul din istorie. Față de predecesorii îmbătați romantic, Paul Anghel ne dezvăluie filonul tragic al epocii, propunând un edificiu-pendant satirei caragialene.

E drept, în intervalul atâtor ani scurși de la debut, Paul Anghel a făcut de toate și larga sa disponibilitate a trezit îndoieli, explicând maliția care a înconjurat heliadesca tentativă. Proiectul său epopeic, desfășurat pe o pânză enormă, refuză a fi o cronică seacă a evenimentelor, respirând, dincolo de clipă, în spiritualitatea românească. Acolo îl descoperim pe Paul Anghel-eseistul, plutind în fabulos. Pentru ucenicul Parva, războiul e hașdeian, același – preocupat de arheologie lingvistică – vorbește de româna anterioară, fereastră cărții dezvăluie ecourile vechii noastre civilizații, privită prin lentilă mitică. Scriitorul se mișcă lejer pe diverse subiecte, discută memorabil despre „restul țărănesc al soldatului” și pedagogia suferinței nației, despre sufletul slav proiectat în stepa viitorului, despre „golul” morților și palpitul vieții în pagini scâldate de o înaltă filosofie a istoriei. În fine, Paul Anghel nu uită că e moldovean și, lângă inteligența spumoasă a dialogurilor, a ochiului scormonitor (autorul fiind un extraordinar pictor de medii) aflăm „un sfârc de snoavă”. Povestea e lăsată „să umble” și nu lipsește pigmentul ironic, anecdotic, parabola.

Câștigul ciclului, cum s-a spus, este al perspectivei. Un obscur (pentru unii) conflict militar, un război balcanic, local, e văzut la scară continentală. Paul Anghel respinge *pedagogia minoratului* și captează febra momentului; clipa e istorică, decisivă, exprimând înfruntarea unui popor cu destinul. De aici rezultă romanul total, un scenariu uman și o meditație responsabilă asupra istoriei. Dar uriașul ciclu îngemănează reconstituirea fidelă cu nevoia de ficțiune. Paul Anghel scrie nervos, filmează cu încetinitorul, după o documentare epuizantă, mascând un uriaș efort de construcție. Romanele lui au iscat dihonie, convingerea noastră fiind că *Zăpezile de-acum un veac* vor trece severul examen al posterității, dincolo de clipa amicităților, adversităților sau miopiilor literare.

Paul Anghel se desparte hotărât de vechea viziune asupra istoriei, urmărind aspectul exterior al cronologiei. Montaj între ficțiune și document, respingând, deopotrivă, invenția pură sau documentația seacă, apteră, ciclul sondează climatul evenimentelor, oferind un *profil colectiv*, interesat de repercutarea lor în toate mediile, printr-un epos animat de faptele eroice ale clipei. Autorul operează secționări, frângând curgerea lentă a acumulărilor epice, crescând spre o *situație-limită*. El scrie nervos, în acord cu timpul ce fierbea la gurile Dunării, neîngăduind reverii meditative. Machiajul eseistic servește aceste febrilități sincopate, când parcă realitatea

halucinează (cum va constata Parva) și evenimintele, prăvălite pe o anumită albie, curg într-o lume revărsată, agitată de un timp convulsiv. În miezul realului se instalează miraculosul și coșmarescul.

Istoria e privită proaspăt, centrată pe un eveniment „cu precădere românesc”, cum îl considera C. Noica. Materia epică a războiului Independenței, reținând atenția euforicilor săi contemporani, se filtrează într-o variantă superioară, de încărcătură eseistică; dar pentru aceasta, „pentru ca o asemenea temă să încapă în conștiința unui creator, observa Dan Zamfirescu, trebuia să vină o nouă vârstă a literaturii române”. Înțelegem afirmația nu în sensul că Paul Anghel ar fi inaugurat această nouă vârstă. Respingând ideea că istoria noastră ar fi minoră, în afara fluxului universal, restaurarea uriașului eveniment de la 1877-78 este o „meditație asupra timpului românesc”; războiul pentru Independență era chiar destinul nostru și umanitatea românească a acelui timp, într-un moment de răscruce pentru ființa națională, strămutată „cu sufletul la Dunăre”, așa îl și înțelege, nu ca spectacol. E drept, ordinea în care a lucrat Paul Anghel ciclul „strică” cronologia. Important e că documentele au fost citite artistic, evitând presiunea factologiei. Tehnica e filmică. Împlinind condiția de martor, naratorul – ca spectator absolut al uriașei scene – are puțină privirii de sus și a pătrunderii în detaliu; adevărat, ideea de martor unic e absentă câtă vreme ciclul pulverizează convenția eroului principal, scriitorul năzuind spre o frescă al cărei liant rămâne unitatea de atmosferă. Ritmul epic slujește prepararea lentă, curgerea paralelă a nucleelor narative sau precipitarea lor, prin simultaneizarea evenimentelor, vădind o bună orchestrație. Punctul de plecare este datul obiectiv; urmând firul istoric, scenariul lui Paul Anghel, impregnat de ipoteze plauzibile, este creație, dar nu poate fi considerat un pur produs ficțional. Fereastră operei îngăduie o privire largă. Prudența cu care unii critici au întâmpinat ritmicele apariții ale cărților ciclului, declanșând patimi și controverse, se poate explica și prin bombasticismul unor comentarii; encomiul, se știe, dăunează și stârnește suspiciuni. În „frica de monumental” (după cunoscuta formulare călinesciană) detectăm și prelungirea unei mentalități care trădează un complex.

Acest spațiu românesc prilejuiește ciocnirea spiritualităților. Prințul Carol era un sol al Occidentului, râvnind împământinirea, observatorii Orientului (prinții japonezi Nigata și Sanadaru) notează harnic; reverberază în pagină sufletul slav și lucrează absorbția românescului (cazul Duner), potențate, toate, prin vizionarism cosmic. La Paul Anghel, impresionează mobilitatea spațială. El ține sub observație câmpul evenimentelor, urmărind ecourile lor. Întregul ciclu este un spațiu de rezonanță, de un curaj aproape nebunesc (cf. Edgar Papu), acoperind o lacună enormă (cf. Manole Neagoe), desfășurând o viziune largă, europeană. Un Paul Anghel inventiv, convocând mijloace stilistice variate, vorbește în numele „clipei”, interesat de semnificația profunzimilor. Toată eseistica sa, febrilă, problematică, sub semnul urgenței, atrage atenția asupra raporturilor dintre ieri și azi, o *împărțire neefectuată*, preciza scriitorul.

Așa judecând, un roman-concluzie, adunând firele pe care grandiosul ciclu *Zăpe-*

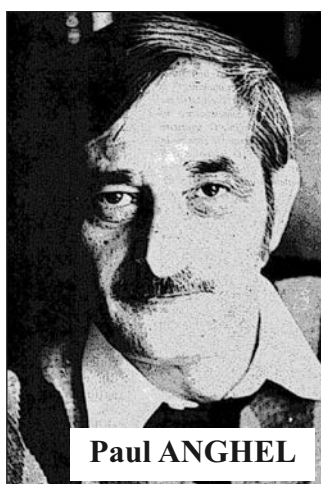
zile de-acum un veac, iscând atâtea patimi, le-a despletit în celelalte (nouă) cărți, pare a fi *Ieșirea la mare* (1988). Cercetând epoca „până la sațiu”, Paul Anghel sfâșia cortina mitică. Dacă normalul vieții scapă documentelor, „viața normală” ține de ficțiune; Paul Anghel dorea să facă documentul credibil, să-l încarce de omenesc, returnându-l contextului real, cufundându-se în epocă, devenind „cetățean” al ei. Sosise „timpul civil”, istoria se mutase în altă parte; asistăm, așadar, la „o cădere în culise”. Iată contextul reîntoarcerii la normal, chestiunile „insolubile” ieșind la suprafață, ocupând scena. Spaima generalului Cerchez de a fi fost uitat în unghiul mort, plonjând în arbitrar, teama abandonului, traduc tocmai marginalizarea. Împinși spre periferia istoriei, actorii devin spectatori căutând o ieșire, spărgând fundătura. Noii poli ai istoriei se exprimă cu brutalitate. Totuși, ciclul lui Paul Anghel este o reconstituire în regim fictiv. „Speriat” cumva de presiunea materiei, cochetând poate și cu ideea abandonului, romanierul a reușit să-l isprăvească în cele din urmă. Acest ciclu există în pofida pronosticurilor sceptice. Miza sa polemică este indiscutabilă. Absolvind epoca de blamul caragialean, Paul Anghel exploatează filonul tragic, scos din mitologie. Registrul ironic sparge glazura festivă, reconstituirea îmbrățișează ideea „eșuării în cotidian”. Dacă „totul cădea în minor”, scenariul renașterii nici nu avea cum fi despărțit de „realitatea moftologică”; spiritul caragialean se insinuează, totuși, stăpânește difuz și scrisul lui Paul Anghel, coborând în istoria golită de evenimente. Suntem, însă, departe de tratamentul prescris de faimosul Mitică, de neimplicarea *omului caragialean*, propunând diversiunea și deriziunea, gestul minimalizator, refuzul tragicului, în ultimă instanță. Tocmai, pentru a corecta tabloul, Paul Anghel face loc opiniilor „Domnului de la Timpul”. Dacă gazeta era un „vulcan în erupție”, poetul Eminescu, un „individ aporetic”, înfuriase poliția; viziunea eminesciană blama „parazitismul progresiv”. Gazetarul, gânditor de nuanță organicistă, era corosiv; radiografiind o lume în tranziție, căreia i se refuza normalitatea, el era neiertător cu „netrebniciile ce se fac în lumea aceasta” (*Timpul*, 25 ianuarie 1878). Se opunea euforiei, triumfalismului ce îmbătase epoca, notând că „răul e deci înăuntrul” (v. *Patologia societății noastre*, 1881). Însemnările păreau unora „speculațiuni” beletristice. Prefectul Radu Mihail dorea fapte irecuzabile. Or, slujbașii lui, conspectându-l pe „Domnul de la Timpul”, făceau literatură.

„Surdul areopag european” (Congresul de la Berlin) retezase cohorta speranțelor. Ieșirea din „pântecele otoman” însemna și o scoatere la margine. Căderea în culise era valabilă nu doar pentru conclavele berlineze. Politica devine câmpul tranzacțiilor, stilul tranzațional definește o epocă: totul „se năruie în fracții”, cauza română cunoaște, după tectonica războiului, mașinăria parlamentară măcinând în gol, eclipsată acum de translația geografică. Istoria își descoperă alți centri, eroii se retrag (simptomatice, tentativele demisionare ale generalului Cerchez), apare „alt rând de oameni”, intrând pe „ulița mică” a istoriei, instalând concluzia zădărniciilor. Paul Anghel știa că romanierul nu e un povestitor. Așadar, el nu va pica în „păcatul de a povesti”.

(Continuare în pag. 11)

(Urmare din pag. 10)

O clipă în istorie

Paul ANGHEL

Încât, volumele ciclului sunt scrise în ritm nervos, telegrafic, luând temperatura evenimentului. Paul Anghel consemnează febril, avalanșa amănuntelor se revarsă în pagină. Prozatorul e veridic; scotocește culisele diplomatice, confruntă demersurile oficiale și particulare, filtrează lacom documentele. Verva, inteligența în clopot, *blitz*-ul ideii, gândul febril sprijină turația eseistului, regândind epoca, privind-o de sus, înțelegând-o din unghiul filosofiei istoriei. Romancierul examinează cu ochi multifățat caleidoscopia realului, propune sondaje, nu are răbdarea acumulării detaliilor. Urmărind repercutarea *Evenimentului* în toate mediile, uriașul ciclu trăiește – paradoxal – prin fragment, înnotând în plasma epocii. Câștigul cert este cel al perspectivei. Inevitabil, el va intersecta numeroase destine. Supus documentului, confirmând istoria, ciclul lui Paul Anghel propune fojgăiala personajelor episodice. Investiția ficțională îngăduie mișcări lejere, salturi epice, ieșirea din cadrul prescris. Trăind sub presiunea istoriei, acestea reduc istoria la omenesc. Sunt fascinante reveriile abstrasului Rufino, prezintă interes soarta postumă a comandoului Nae Maican, reapare aventurierul Robcănescu, fluturând idei mari. După cum epistolia Teodosiei Petrovna ori drumul spre mănăstirea Optima Pustâni, prin „vidul alb”, sondează admirabil sufletul rus, deșertăciunile istoriei. Izvodit din ființa documentului, scenariul epic urcă prin ficțiune spre adevăr, cercetând „fumul ipotezelor”, fără morgia unei autorități obosite. Proiect ambițios, ciclul nu interoghează strict istoria; dincolo de crâncena documentare, ar fi de remarcant tensiunea interogativă a paginilor. O simpatie supravegheată se lasă descifrată în text. Personajele lui Paul Anghel încarnază anumite idei, apărute într-un anume moment, ascultând orologiul istoriei. Prozatorul pare un „reporter al trecutului”, cum s-a și spus. Să adăugăm că alertețea narațiunii și inteligența montajului păstrează vioiciunea ritmului, evitând riscul eșuării în mألul verbos. Stilul e, desigur, cel cunoscut. Paul Anghel refuză sec podoabele metaforismului, vocația speculativă îl împinge spre „nodul” unor confruntări. Scriitorul iubește dialogul, flama inteligenței; motiv de a fixa în pagină schimbul de replici, duelul verbal. Paul Anghel coboară în epocă, întâmpină controversile (de pildă, discuția dintre Maioreșcu și Rășcanu ori vorbăria din „trenul cu pelerini”) cu răceală clinică. În fine, inventează documentul (cazul manifestului lui Gunter Rust), tocmai pentru a conserva fosforescența ideii. Sensibilitate interogativă, Paul Anghel nu stăruie în albia analizei. Uriașul ciclu se vrea o demonstrație, încât prozatorul scrie cu fața spre „model”, lepădând – în acest elan pole-

mic – hainele blazării. E limpede că *Zăpezile de-acum un veac* exprimă un program. Experiența dramaturgului Paul Anghel, cel care redimensiona noțiunea de *suferință*, considerând-o materia primă a dramei, poate fi convocată, lămurind infrastructura ideatică a construcției românești. Acea „nostalgie a emancipării”, adică accesul la propriul univers (un sorb cosmic, am zice) este visul, deloc secret, al prozatorului care gândește la „valoarea originală a experienței noastre”, adunând răspunsurile la terorizanta întrebare dacă celula rezistă la solicitările istoriei. Carte a fenomenului românesc, ciclul lui Paul Anghel comunică, se nutrește cu texte vechi, probând rezistența unui neam și vădind o „contemporaneitate” în spirit, abolind timpul. Prin lentila dezeroizării, scriitorul recitește pagini uitate.

Cum avem puțini constructori în literatura noastră, Paul Anghel este, negreșit, unul dintre ei. Ciclul dovedește abilități de construcție, simetrii, corespundențe și efecte calculate. Iată, Arhivele sunt amenințate de apă și apoi de foc, îngrijorând pe tumultuosul Hașdeu („arde memoria statului”, exclamă negurosul personaj). Conclavul berlinez, cu „cei șapte mari” manevrând foarfeca istoriei, îngăduie paralela cu „oamenii lui Zarafu”, cei care, sfidând legile și normele, erau purtătorii arbitrariului în interior. Sunt la tot pasul subtilități („trenul mântuirii”, lunecând spre Optina Pustâni, explicațiile lui Robcănescu date turcilor cum că Bismarck ar „bate rața” ș.a.); remarcabil, însă, pare tactul aducerii în scenă a *domnului de la Timpul*, nicăieri numit. Fantasma Poetului băntuie, chinuie pe zeloșii apărători ai ordinii, iar dialogul e mereu viu, trăiește prin citatele încastrate cu abilitate regizorală și deschidere simbolică.

Istorismul, se știe, a fost o linie de forță în evoluția prozei, înrolând autori diferiți stilicește. Într-un articol din *Jurnalul literar*, Călinescu atrăgea atenția că „mentalitatea autorilor români nu este epică”, înclinarea spre contemplare explicându-se și prin vitregiile istoriei. Spațiul românesc a fost o zonă predilectă de confruntare a unor lumi și interese. Spre acest „perete tragic al istoriei” privește Paul Anghel, relevând continuitatea unui destin, sacrificiile rezistenței, rânduiala tradiției. El reconstituie o vreme a „nesiguranței pure”, când „totul fuge”. Paul Anghel face din aventura romanescă un act epistemologic. Scriitorul pătrunde în voiculesciana „lume de dedesupt”, scoate sâmburele filosofic, se leapădă de accidental, vede esențele, *iese din local*. Din acumularea datelor, țășnește viziunea, romanul ca epistemologie propunând orizonturi deschise. Cu finețe eseistică și simț dramatic, Paul Anghel construiește o „beletristică a ipotezei”, ia temperatura epocii fără a rula stampe decolorate. Sub pana lui, ficțiunea servește o viziune personală, vorbind despre un trecut care refuză imagini prefabricate, montajul arhivist, muzeal sau eroismul de estradă. Ciclul închipuie un *portret colectiv*, adâncind fenomenul românesc. Vastitatea planurilor, rezonanța cosmosului, filosofia vidului, forajul mitic, apetitul simbolic, interesul pentru document, ficțiunea autoritară etc., contribuie în a califica ciclul drept roman *antropologic*. El vorbește grav despre o lume valahă caricată caragialesc, intrată în haos. „La acest meridian toate cad în derizoriu”, cugeta odată Costi Aldea.

Secreție culturală, filtrând personal

(dar nu subiectiv) masa documentelor, ciclul lui Paul Anghel se opune tocmai deriziunii. El este o ispititoare propunere: cea de a ne cunoaște mai bine prin literatură. Prin literatura unui secol care hrănește, tocmai modernitatea noastră. Mănat de această „conștiință a restanței” (cum zicea M. Ungheanu), autorul *Zăpezilor de-acum un veac* intervine corectiv. Paul Anghel s-a cheltuit în această meditație asupra timpului românesc. Veritabil maraton literar, încordarea sa creatoare, regretabil, nu a fost receptată cu seninătate. Proză biciuită de idei, textele lui incită, îngăduie accesul la miezul grav, izbândind în pofida vocilor sceptice și a invidiilor distilate.

Eseist retras în roman, Paul Anghel încheie ciclul prin câteva propuneri de final; stingerea „punctului congestiv”, reîntrarea în normal acuzând o „absență a timpului”, instaurarea golului. „Lumea – constată, cu ușoară maliție, prozatorul – eșuase în cotidian”. Cu o vorbă a lui Petre, observator al ruralității, „nimic nu s-a clintit din loc”. Iată posibila concluzie a efortului său, închis într-o întreprindere sisifică. Reciclarea reporterului Paul Anghel viza o acțiune recuperatoare. Pentru acest scriitor, literatura era „numai o ramură a memoriei” (cum citim în *Arhivă sentimentală*). Livrând „texte vii”, opunându-se publicisticii amorfe, proza eseistică a lui Paul Anghel trădează polivalența unui creator, trăind în priza ideatei.

Un eseu scilipitor, citind „continentul chinez”, scuturând câteva grosiere prejudecăți și obligând la reconsiderări, este *O clipă în China* (1978). Fostul frenetic reporter, călător atent, expert în sinologie, știe că o țară există prin cultura ei. Iar culturile își pot împrumuta formele, dar nu glasurile, precizează Paul Anghel. Vorbind despre monada chinezească, transgresând timpul, el tot asupra destinului românesc meditează, „recitindu-și” țara. Călătoria în China devine, astfel, o aventură interioară, neîngăduind indiferența. Nu e vorba despre un jurnal de drum, cu pigment exotic, ci de o introducere în spiritul unei culturi, supunând „materia”, prin jocul răsfrângerilor, unor reflecții proprii, descoperind forța antichității cotidiene. Fiindcă lecția Chinei nu este expansiunea, ci aprofundarea.

Om decepționat după seismul decembrist, cumva anacronic, aparținând spiritualește altei generații (cu Eliade și Noica), cândva o autoritate, nedreptățit, ignorat acum, odată cu dispariția „coechipierilor ideologici” (cf. Nicolae Bârna), Paul Anghel merită a fi redescoperit.

NOTE

1. **Mihai Ungheanu, Lecturi și rocade**, Editura Cartea Românească, București, 1982.
2. **Artur Silvestri, Perspectiva monumentală: Paul Anghel, în Portrete literare**, Editura Carpathia, București, 2012.
3. **Marian Popa, Istoria literaturii române de azi pe mâine**, vol. II, Fundația Luceafărul, București, 2001.
4. **Nicolae Manolescu, Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură**, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
5. **Paul Anghel, O istorie posibilă a literaturii române. Modelul magic**. Cu o prefață de Ilie Bădescu, Editura Augusta, Timișoara, 2002.
6. **Mihai Ungheanu, Biblioteca proiectelor eșuate, în Fiii risipitori (Noi și secolul XIX)**, Editura Eminescu, București, 1988.
7. **Valeriu Cristea, O „nouă vârstă” a literaturii române?**, în A scrie, a citi, Editura Dacia, 1992.

VITRALII

Ion Roșioru

ELIDE

Lemn

Sunt mohorât de la o vreme,
precum o casă de vânzare
De unde-n fiecare seară purced năluci
la preumblare.

În tinda casei cu pricina s-a legănat în ștreang
o fată
Ce chiar în dimineața nunții s-a pomenit
abandonată.

De stuf, acoperișul casei pe singura
fereastră-i tras
Precum pe ochi o pălărie de mire-n drum
mofluz rămas.

Mai multora,veniți să fure, le-ar fi făcut,
se zice, semn
Piratul ce prin podul casei se plimbă
c-un picior de lemn!

Șa

O, dacă n-ar tuna și dacă fereastra ta
spre nord n-ar da,
Să-ți bat în ea la miezul nopții c-o floare
m-aș încumeta.

O, dacă n-ar ploua cu piatră și dacă nu
m-aș scufunda,
Dinspre nadir la miezul nopții spre casa ta
m-aș avânta.

O, dacă n-ar cădea zăpada și dacă vântul
n-ar sufla,
N-aș ezita la miezul nopții să port în spate
crucea ta.

O, dacă moartea n-ar fi moarte și dacă nu
m-ar înfrunta,
Aș fluiera la miezul nopții un cal din basm
să-i sar în șal!

Lest

Din apele oglinzii oarbe, lipsit de orice
vicleșug,
Decis îmi voi alege umbra cu care-n lume
o să fug.

Voi reaprinde lumânarea albastră stinsă
din senin
Exact în toiul cununiei ca semn al drumului
puțin.

Voi așeza-o la fereastră și pâlpâitul ei carmin
O să-ți anticipeze vestea că fără de tăgadă vin.

Apoi voi auzi cocoșii de bronz și clopotul
celest
Și fâlfâitul umbrei mele debarasându-se
de lest!

Cal

Ajuns de oboseală, calul n-a mai făcut
un singur pas
Când am ajuns lângă troița în preajma căreia
am mas.

Se auzeau cântând cocoșii într-un cătun

Pe care-a doua zi zadarnic în lung și-n lat
l-am căutat.

Mai tristă, dacă nu funebră, a fost și seara
următoare
Când calul a murit, sărmanul, cu tot tarhatul
în spinare.

Pentru că eu am mers călare, doar el
călcăse-n urmă rea
De-i adusesese jertfă stepei să nu mai rățăcim
prin ea!

Zor

Spre a se amăgi, probabil, că ar fi fost amanta
lor,
Această jalnică femeie îngroapă morții
tuturor.

I-ademeneste de prin crâșme și le oferă
adăpost,
Crezând că astfel evadează și ea din propriul
nerost.

Nu-i greu să fie decelată, în gestu-i
dezinteresat,
Modalitatea ei de-a-și scoate singurătatea
la mezat.

Trec anii-n zbor și boschetarii de-atâta
ocrotire mor,
Iar ea la frământat colivă în orice
sâmbătă-i dă zor!

Sat

Azi m-a cuprins un dor albastru de fostul
colț de rai uitat
Spre care-n dimineți de vară de-atâtea ori
m-am avântat.

Întâi, lipsit de griji, prin fânul cosit de tata
am zburdat,
Apoi, la umbra deasă, coasa cu sârg
am învățat s-o bat.

Pe timpul-acela scăpătatul de soare nu prea
s-a ntâmplat
Să nu mă prindă pe o creangă de păr motrun
înmiresmat.

Am coborât nocturn cu carul de greieri, însă
n-am visat
Pe-atunci că nu voi mai aduce parfum
din paradis în sat!

Ottilia Ardeleanu

secundă tactică

stau într-o așteptare intimă
dintr-odată bucuria îmi sare
val de ceară caldă
mă ciupește de glezne și
am senzația aceea
dacă n-ar fi
acești martori neastâmpărați
aș zice că
am luat-o razna
chiar așa
copac plin de furnici
la drum

ducem cu noi toate acestea

ne umplem ca niște saci
pentru un dig de rezistență
unul pe umerii celuiilalt

îndepărtat
în lung și-n lat
l-am căutat.

întrebăm viața încotro
ai acte în regulă

cu valul nu te pui
trece peste tine neomenos
și tot tu ești vinovat
că-i stai în cale

ce rămâne din atâta
efervescentă

uneori pietrele

unde rămâi fără cuvinte

îți ducem tăcerea neîncăpătoare
în burta unei căruțe
rămân copacii fără mâini drumurile
fără picioare
în urmă câteva ființe sub dărâmăturile
unei pierderi

încearcă să reziste
tot restul se burdușește ca să ne strângă
într-un singur loc

sub un clopot de cer se zbat norii
o luăm pe strada liniștii
nu știm ce să ne mai spunem
lipim pământul cu sentimente
de-o veșnicie

azi întruchipez fericirea

de marionete mă ocupam cu foarfece
și ace treceam prin fiecare personaj
voce gesturi trucuri
știam perfect ursul păcălit de vulpe

ciopleam istoria copilărește
sub stejarul din borzești

chiar și baiazid se împiedicase de mine
ca de un ciot

eroii m-au trăit
până am devenit o enigmă
un joc de-a inimile

odată amza mi-a spus că iau totul prea
în serios

de-atunci schimb măști

eternă transformare sentimentală

îmi doresc ninsoarea aceea care
să ne îngroape de vii în camera noastră
doar trupurile scriindu-se unul pe celălalt
citindu-ne să topim lumea
iar apa asta mare să ne ducă
dincolo de lespezile cerului
într-o fericire

un timp la galop

o vegetație explozivă nerăbdarea
pe atunci pașii tăi cunoșteau un drum verde
împrumutat din mersul pământului
șerpuiam toate și toate ieșeau
dintr-o tăcere senzuală
ochi de copil aproape în neastâmpărul lor
atenția din partea unei mâini de fluturi
te însuflețeau
săreai peste o nimica toată
pe ghizd o ciutură cu setea până-n buză
undeva un clopot
se străduiau să anunțe despre
o lume timpurie în care
ne pierdeam nechibzuit

pe unde s-au dus caii care alergau prin
mângâierile noastre

Emil NICULESCU

CĂMILOTECA

LA EVFRATUL EVROPEI

În trenea recentului scandal european al cârnii de cal, am reflectat, ca și alții, în timp, că eleganța este totdeauna cu un pas în urma modei și tranziția, lungă probă de rezistență și deșelare, face mai apt pentru reverie un animal mai poetic, aproape amfibi („corabia deșertului”) – cămila. Ea corespunde unui model darwinist de adaptare invidiabil, demn de a fi urmărit cu o atenție nu doar științifică ci și cu o (supra)doză de empatie, proprie celor ce realizează că nu sunt suficient de bine pregătiți pentru condițiile de mediu social și politic în care li s-a dat să viețuiască.

Deși cumva exotică, insolită ca apariție și utilizare, cămila a încercat, în cursul istoriei, să se apropie mereu de români, mână, în afară de otomani, de cele mai felurite motivații și sentimente.

În lumea „civilizată” cămila își face apariția în epoca ptolemeică (303-330 î. Hr.), Egiptul, unde sosise cu armatele asiriene, consacrand-o în animal de povară, așa cum apare și în Cartea Cărților (Geneză, XII, 16 XXVIII, 25), unde aflăm că, printre animale, figurează măgari, servitori, servitoare și măgărițe și cămile.¹

Românii au parte de vederea acestor rumegătoare în premieră (apud Plutarch), în timpul războiului cu Mithridate.

În zonele locuite de valahi, vedenia va fi pricinuită, în Dobrogea secolului al XIV-lea, de călătoria prințesei Bailun, soția hanului tătarilor și fiica împăratului Bizanțului, care mergea spre capitala natală. Călătorul arab Ibn Battuta, notează, cu pedante scrupule contabilești, componența convoiului: 400 de care, 20 000 de cai, vreo 300 de vaci și 200 de cămile; emirul Beidarah cu 5000 de oșteni păzea alaiul. Beilun era servită de nici mai mult nici mai puțin de 200 eunuci, mameluci și greci, de 300 de turci și de 200 de roabe tinere.² Ca proporție, cămilele erau mai eficiente cu mai bine de două treimi decât multinaționala slugărime umană.

Aflate în serviciul armatelor musulmane ce au însoțit sultanii în expediții de război, cămilele ajung și în Moldova, alături de Mehmet al II-lea Cuceritorul (1457), Mehmet al III-lea (1476), Baiazid al II-lea (1484), Soliman Magnificul (1538) Osman al II-lea (1620), Mehmet al IV-lea (1672, în timpul expediției în Polonia, soldată cu cucerirea Căminului).

O dată memorabilă pentru istoria națională se va înscrie la 14 iunie 1574, la Roșcani, după Bătălia de la Cahul, când Ioan Vodă cel Cumplit (zis și Armeanul), cel care se intitula pe monedele bătute „Oteț (Părintele, n.m.) Moldaviei”, se confruntă cu Petru cel Șchiop, domnitorul muntean care aduse armeele păgânilor asupra eroului Moldovei. Episodul prin care o întâlnire de capitulare se transformă în ucidere mișelească este narat de primul monograf al voievodului învingător la Jiliște (1572), B. P. Hasdeu: *Italianul Scipione Cigala îi înfipse cuțitul în inimă. (...) Când gigantul fu căzut sub perfidul pumnal al napolitanului Cigala, Ienicerii, îmbătați de inițiativă, se azvârliră asupra victimei, tăiară maiestuosul cap ce-i speria mai deunăzi până și-n taina visurilor, și-l înălțară pe o sulită.*

Apoi, temându-se, poate, ca un al doilea cap să nu răsără pe desfiguratul corp, ei legară trunchiul martirului de două cămile, cari, gonite în direcții opuse, îl rupseră în două fragmente³. La Grigore Ureche știea

ajunsese și mai cumplită, după ce capugi-bașa, Djigala-zaide (prim ușierul Porții Otomane) îl lovește cu fierul: *Acolo, dacă l-au doborât, cu multă mânie de către Pașa, l-au dat de viu de l-au legat de coadele a două cămile și l-au slobozit prin tabără de l-au fărâmat. Cronicarul polonez Gorecki, confirmă varianta hasdeiană: Capugi-bașa, simțindu-se ofensat prin oarecari cuvinte ale lui Ion și uitându-și credința dată și întărită prin jurămintele militare, luă hangerul și-l tăie în față și în pânțele. Vulnerat astfel, îl apucară ienicerii, până a nu-și fi dat încă sufletul, îi tăiară capul, îl legară de picioarele a două cămile, care gonite într-o parte și alta, îl rupseră bucăți.*

Am putea spune că, în sec. al XVII-lea, cămilele și-au îmbunătățit constant condiția fizică, după cum atestă iuțirea simțitoare a marșurilor de campanie: *Putem aprecia viteza cu care s-a deplasat armata otomană comparând datele de la o plecare de la Isaccea și de sosire la Hotin din campania 1621 și din cea din 1672. După datele furnizate de Kâtib Celebi rezultă că în 1621 distanța a fost parcursă în 52 de zile. În 1672, aceeași distanță a fost străbătută în numai 31 de zile⁴. Se pare că nu tendința de auto-depășire a dromaderilor au dus la aceste notabile progrese, ci, pentru cursa record, energica mână a vizirilor din familia Köprülü, care i-a amenințat pe ienicerii dedați, pe traseu, la lenevire și jafuri, cu pedeapsa capitală. La capitolul disciplină, cămilele devansau oastea turcă.*

Italianul Cornelio Magni, un describent al cortegiului lui Mehmet al IV-lea, numește zona serviciilor, la cel mai înalt nivel material și spiritual, ce reveneau vașnicilor însoțitoare de oști: *O sută cincizeci de cămile duceau bucătăria sultanului. Coranul era dus – căci se considera expediția ca sacră – de o cămilă bogat împodobită, înconjurată de derviși care săltau⁵; această macaronică precizare dă seama că reprezentante ale speciei erau demne a fi asimilate aparatului de propagandă osmanliu.*

Imperturbabilitatea acestor mijloace de transport la variațiile de climă este pomenită și de arhidiaconul Paul de Alep care, în ianuarie 1653, închiriaza cinci căruțe și zece dromadere, pentru a traversa Dobrogea; despre animalele tractante, călătorul găsește cuvinte de prețuire respectuoasă: *nu purtau povveri pe spate și umblau descoperite fie iarnă, fie vară.*

Clima Dobrogei, în pofida regimului de stepă și cam secetos al ținutului, părea floare la ureche față de deșerturile cu care erau obișnuite ele și chiar stăpânii lor, mai mari și mai mici; sultanul își luase, în campania din 1672, și curtea, cu harem cu tot dar, impresionat de „clima plăcută și bună” a hotărât ca până la întoarcerea din expediție să lase acolo (la Babadag, n.m.) haremul și

palatul împărătesc⁶.

Un alt pas, ușor pentru cămilă, important pentru istoria literaturii române vechi, este acela de a intra în „romanul cu cheie”, „Istoria ieroglifică” al lui Dimitrie Cantemir; acest „Lorenzo de Medici al nostru”, cum l-a numit G. Călinescu, include în fabula politică numită altoi/ corci, Struțocămila, asimilată spătarului Mihai Racoviță, căreia îi face un portret caricatural: *ghibul, gâtul, floca pieptul, boțioase genunchile, cătălige picioarele, dințoasă fâlcele, ciunte urechile, puchinoși ochii, suciți mușchii, lăboase copitele Cămilei⁷. Cumnat, de primă căsătorie, cu Dimitrie și Antioh Cantemir, văduvul se va combina oficial cu Helgea (Ana Codreanu, fata Dediului, care se trăgea din Galați): Prundul Evfratului mărgăritare naște/ Cămila din iarbă cele scumpe paște/ Mâna Afroditei cunună-mpletește/ Evfratul Evropii nou lucru scorește (Evfratul Evropii fiind traducerea absconsă a Dunării). Jigania, în acest regim de zoocalomnie, trebuie să meargă să-și cumpere coarne de bou, adică să capete firman de la Poartă, prilej al unei fastuoase descrieri a deltei Nilului, unei călătorii în gând și spațiu înfăptuită de fantezia principelui enciclopedist. Întovărășindu-l pe Petru cel Mare, în calitate de consilier, în expedițiile din Caucaz (Persia), va fi avut prilejul unei mai bune cunoașteri a calităților adevărate ale acestor însoțitoare sine qua non ale oștilor în Asia și Orient.*

În Dobrogea, au adăstat, oricum, până mai târziu, astfel că, în amintirile ofițerului francez Hector de Bearn, care intră, la 1828, în Isaccea, odată cu trupele țariste, după capitularea forțelor otomane, îl va cunoaște pe pașa de aici, devenit prizonier (și, mai târziu descăpățânat de sultan pentru a se fi predat), care, ofițerilor, le oferă cafele, câte o pipă, iar celorlalți militari lapte de cămilă amestecat cu un linguroi într-o puțină „de curățenie mai mult decât îndoielnică⁸. Dar, acum, cu pierderea a 95% din producția internă de lactate, putem zice că laptele de dar nu se caută de... aflatoxină.

În jurul lui 1830, când, după înfrângere, turcii cedează Țării Românești fostele raiale de pe malul stâng al Dunării, între care Brăila și Giurgiu, contele Anatol de Demidov, călător prin Valahia, indica un alt animal domestic ca fiind emblematic fostei stăpâniri: *Alt neajuns: civilizația valahă, înlocuind obiceiurile turcești, n-a gonit încă din orașul, odinioară mahomedan, o moștenire supărătoare și câteodată periculoasă: cetele de câini rătăcitori, cari cum vine noaptea se fac stăpâni pe toate cartierele Giurgiului și îngreunează circulația, mai ales pentru străini.⁹*

Oricum, vremea traversării fostei Scitya Minor cu ajutorul cămilelor era în amurg; în 1857, societatea engleză „Danube and Black Sea Railway” a obținut de la guvernul otoman

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 13)

CĂMILOTECA

concesionarea construirii căii ferate Cernavodă - Constanța, cât și a lucrărilor de modernizare a portului. Aceasta arunca în desuetudine călătoria Constanța - Dunăre care se parcurgea cu caravana de cămile în fix șase zile.

Internaționala cămilelor

Pe alte paralele și meridiane, cămila își păstra importanța căpătată în zeci de secole; călător în Africa, la mijlocul secolului al XIX-lea, Bolintineanu citează din Volney: „*Când un beduin va să se însoare, trimite o cămilă la părinții fetei; dacă darul este primit, capătă voia să vorbească cu fata, care, în această întâlnire, sau primește sau refuză propoziția. Când răspunsul este favorabil, se hotărăște ziua nunții. Mirii șapte zile nu se văd; în a opta, se adună la casa părinților fetei. Atunci se taie câteva oi și adunarea se dezmiardă, uitându-se alergând cămilele; a doua zi mirii se așează într-un cort. Cămila dată înaintea nunței se face proprietatea miresei...*”¹⁰ Cămila de logodnă, derby-ul cămilelor, proprielate aproape dotală, acest patruped neînfricat merge mai departe.

Ordinea de care dau dovadă formațiile lor de marș îl impresionează și pe Dimitrie N. Ghica-Budești, un descendent din Grigore Ghica al III-lea, cel ucis de capugi pentru că s-a opus cedării Bucovinei către Austria, își tipărea notele de voiaj (și cinegetic), la 1897, amintind: *Când o caravană e în marș, cămilele umblă toate, una după alta, într-o singură linie, înșirate în șiruri de câte șapte sau zece, legate în intervaluri de 3 metri, fiecare cu capul în coada celeia ce o precedea. Fiecare șir e condus, la caravanele indigene, de o femeie, iar în caravana noastră era condus de un om înarmat cu o pușcă.*¹¹

Doi ani mai târziu, C.C. Datculescu, rămnicean și, vreme îndelungată redactor al „Gazetei sateanului” (*Revistă Ilustrată Enciclopedică*), apărută inițial la Râmnicu Sărat și, mai apoi, la București (unde publica și Caragiale, între altele „Cănuță, om sucit”), oferea în „partea glumeață” a periodicului chestii reproducute „după Henriot”, între care chestiuni cât se poate de pragmatic: *Girafa va fi întrebuințată ca stâlp și va sluji la telegrafierea optică; În așteptarea descoperirii puturilor de petrol, cămilele vor trage automobile*¹². Alte „Felurimi” aduc și mai insolite știri din lumea celor care nu cuvântă: *L'Hippique d'Alger; diar, cum numele îl arată, consacrat studierii cailor și publicat în Alger; aduce în cunoștința lumii că din corcirea unei epe de rasă berberă cu un mehari de asemenea berber s'a căpătat un corciu cu totul extra-ordinar. Corciul are capul urechile, ochii, botul, coada de mehari (mehari e un fel de cămilă foarte iute la mers). Șalele, picioarele și trupuln sânt de cal. Mai ciudat: e rumegător. În privința iuțelii la fugă e ceva extraordinar: deși în vârstă numai de 3 luni, face nisce sărituri și trage nisce galopuri de speriat: nu e nici un cal în stare să se ție de el...* Întrebarea e dacă nu e toată istoria o frumoasă poveste, dar în același timp o mare minciună. Vom urmări chestia, căci nu putem crede că un diar serios, ca *L'Hippique d'Alger* își bate joc de cititorii săi. *Compiler*¹³.

Pe profilul revistei enciclopedice cu țință, C.C. Datculescu, un creator de ferme model, una și la Galbenu (Buzău), unde ameliora rase, pepiniere de pomi și arbori ornamentali, furnizor parcului de la conacul buzoian, „Albatros”, al lui Alexandru Marghiloman (mare crescător de cai pur sânge, membru al Jockey-Clubului Român), om cu picioarele pe pământ, nu-și refuza nevoia de miracol.

Târâte, grație calităților logistice de care dispuneau, în numeroase înfruntări pe câmpul lui Marte, cămilele vor mai avea de jucat o carte și în secolul XX. Revoluția bolșevică se confrunta cu probleme militare și economice pe care memorialistul Victor Șclovski nu s-a îndurat să le uite: *În Rusia se desfășura Revoluția din Octombrie. Aveam în față un singur obiectiv: să scoatem într-un fel armata din Persia, adică pe cât posibil, să-i scoatem de acolo pe oameni; nici gând să poți recupera armamentul și rezervele de provizii.*

*Trebuia să avem grijă să nu fugă sau să nu plece unitățile din spatele frontului, căroră le revenea sarcina să țină rezervele de fân, să nu uităm că aici fuseseră aduși caii, boii, cămilele din Caucaz și din Transnistria. Drumul de caravană până la front avea o lungime de vreo patru sute de kilometri. Caravanele, pe drum, aproape că se mâncau pe sine, adică mâncau în chip de furaj poverile de alimente pe care le transportau*¹⁴. Înhamăți la schimbarea lumii, responsabilitatea revoluționarilor era cel puțin egală cu efortul mijloacelor tradiționale de transport și în timpul războiului civil, cum ne confiază poetul odessit Eduard Bagrițki, într-o parentală și justă abordare a situației: *Acum purtăm pe largii noștri umeri/ setea izbânzii și poveri enorme/ (...) Cămilele pe umeri pot să ducă/ mitraliere ritmic scârțâind* (De vorbă cu fiul meu)¹⁵.

Depindea, totuși, de ce parte a bariadei se situau și cămilele („Cine nu e cu noi, e împotriva noastră!”); pe capitaliștii dornici de jafuri coloniale Maiakovski îi stigmatizează laolaltă cu uneltele lor animale și fără de viață: *Voi, / cu cămilele/ după noi colonii/ voi, / în convoaie de vase-narmate/ dați zor/ către-ncinse, / ca focul/ pustii...*¹⁶

Onomastica derivată a făcut, în lipsa unui mai ferm cod deontologic al polemicii, obiectul unor batjocuri neprincipiale: sub pseudonimul Erasm, Petru Manoliu, un om cu gusturi, totuși, subțiti, a iscalit un articol, „Domnul Cămilă, metafizician cu telefon” (în ziarul „Credința”, 10 iunie 1937), în care îi imputa autorului „Sufletelor tari” grafomania și grandomania¹⁷. Dacă scriitorul purta o povară pe suflet, apoi nu era aceasta, ci, alta, mai ulcerantă, cum i se releva, prin anii '50, lui Crohmălniceanu: *Camil a fost foarte darnic cu noi cât a fost vorba să ne împărtășească experiențele sale de combatant în primul război mondial. N-a suflat însă nici o vorbă că la 26 iulie 1917 căzuse prizonier și fusese deținut în lagărul Sofroniek, din Ungaria, până când au luat sfârșit ostilitățile. Orgoliul l-a făcut să treacă sub tăcere acest amănunt, deși, cum a arătat Alexandru George, trebuise să cedeze unui adversar militar mai mult decât onorabil, viitorul mareșal Rommel. Pe atunci doar căpitan și cuceritor al Cotei Ungureanu*¹⁸.

REVISTĂ DE CULTURĂ

Procese, procesări, eșecuri

Al Doilea Război Mondial, prin natura alianțelor militare și a Frontului de Est, a reprezentat un pas înainte în relațiile româno-cămiliale; în penuria creată de istovirea resurselor materiale ale țării, inclusiv a animalelor de tracțiune sau a celor ce asigurau necesarul de lapte, lână, piei și carne, se hotărăște „aclimatizarea” și creșterea cămilelor în spațiul carpato-danubiano-pontic. Inițiativa venea din realitatea că în urma operațiilor militare din zona Kuban și Stepă Calmucă, Divizia 4 Munte și 24 Infanterie procuraseră și expediaseră în patrie cămile bactriene (cu două cocoșe). În 4 ianuarie 1944, colonelul C. Nestorescu înaintează un raport pe direcție către Președenția Consiliului de Miniștri - Cabinetul Militar; mai apoi se înaintează o sinteză mareșalului Antonescu, unde între altele se arată popularitatea acestor „jigani” în U.R.S.S.: *în 1935 existau în Rusia 2.655.000 bucăți și cu tendința ca numărul lor să se înmulțească*. Între „avatajele” prezentate de cămile, în afară de adaptarea la orice furaj, erau și rezistența și longevitatea: *trăiește 34-40 ani și poate să muncească 25-30 ani*. Locația „septelizării” - un nucleu de creștere a cămilelor la stațiunea Dulbanu-Crețu, jud. Buzău. Rezoluția mareșalului a fost laconică dar pozitivă: *„Aprob. Să se treacă imediat la execuție în bune condițiuni”*¹⁹. Peste câteva luni Antonescu devenea criminal de război, și, mai apoi, executat, cămilăria intrând în arhiva proiectelor ratate.

Eșecul nu a rămas însă fără consecințe, cel puțin în ceea ce privește decapitarea armatei regale române; generalul Ion Dumitrache (n. 25.08.1889 Râmnicu Sărat, comuna Ciorăști - m. 6.03.1974 Brașov), fostul comandant al al Corpului de Munte, este arestat, în două rânduri (1945-1946 și 1949-1950), este acuzat, de unii membri ai Comisiei Aliate de Control de însușire de bunuri de la localnici și din capturi; între altele, generalul declara asupra a două cămile, aduse în țară de Batalionul 15 vânători de munte, că acestea au fost găsite părăsite într-o localitate din zona mlăștinoasă a Mării de Azov, fiind trimise din ordinul său unei grădini zoologice²⁰. Scrisori ale primarului din Nalcik (ce depunea că a dăruit o sarică, din lână neagră și o casetă din bronz generalului Ion Dumitrache²¹) și generalului sovietic Susaikov (atestând că populația nu reclama nici trupele nici comandantul Diviziei 2 munte pentru călcarea legilor războiului) au dezamorsat dosarul cu scandalul cămilelor (instrumentat și de Nicolschi), trecându-l pe general rezervist la N.U.P.

(Continuare în pag. 15)

(Urmare din pag. 14)

A nu se crede că, automat, cămilele au trecut la „coșul de gunoi al istoriei”. Prin 1953, înainte de moartea lui Stalin, circula, scrie Pericle Martinescu, o anecdota asupra prieteniei româno-sovietice: *La un congres științific internațional despre cămilă, savanții din diverse țări au prezentat diferite rapoarte. Astfel, din partea Marii Britanii a fost prezentat studiul: Puterea de rezistență la intemperii a cămilei, din partea Germaniei studiul: Aportul cămilei la dezvoltarea legăturilor dintre centrele populate din Africa, din partea Franței studiul: Eugenia cămilei ș.a.m.d. Din partea URSS au fost prezentate două studii: Lenin și Stalin despre cămilă și Industrializarea păduchilor de cămilă (sau Viața fericită a cămilei în URSS) iar din partea RPR un raport intitulat: Cămila sovietică, cea mai cocoșată cămilă din lume*²².

În caravana literară

Din prima sa serie de „prepeleac”-uri, găzduite de „România literară”, Constantin Țoiu aruncă o privire (sever-amuzată) către apucătura de a se odrăsi comitete de „creatori”, o invenție, în fond, sovietică - atelierul/atelierul de scriitori care „pun umărul”, pentru că munca în colectiv e superioară celei în sihăstrie. Țoiu pleda, în *O cămilă este un cal desenat de un comitet, pentru inspirația personală și pentru munca de unul singur în momentele cele mai delicate ale concepției* (...). *Dacă cinci oameni laolaltă fac dintr-un cal o cămilă violând legile simple ale naturii, cum să nu credem că ei înșiși nu se vor transforma într-o zi în măgari*²³. D’ale lui Apuleius?

Condamnat de tână democrație populară, în „procesul ziariștilor”, Romulus Dianu, după ce colaborase cu N. Titulescu, lucrează, după 1945, ca salahor, tăietor de lemne și vânzător ambulant de cărți. Va avea destulă diplomatie să nu mai scrie despre oameni, ci despre „Fauna bufonă”, carte cu o lungă gestație, dar una dintre marile reușite ale literaturii animaliere, din care, la temă - *Cămila sau trenul-neferoviar-și fără de fum* - nu știu cât să cenzurez citatul: *Cei care n-au aflat despre cămilă din vechile texte sacre ale Orientului Apropiat, cred că o Cămilă e un soi de sfoară sau frânghie, pară sau otgon, capabilă se treacă prin urechule acului...*

Practica milioanelor de cazuri ce ni s-au oferit infirmă această prezumție. (...) Există cămile de mărfuri, de călători, personale, accelerate, rapide și albastre. (...)

Robustă și asiatică, Cămila este imaginea Amozului Ghebos: rabdă! Ea este navigatorul nisipurilor și pustiurilor toride și campioana vieții nomade.

Cine are cămilă n-are domiciliu. Domiciliul este chiar ea. Destinul geniului ei vagabond este armonios legat de acela al circurilor tipul „Aziacimâinenfocșani” (...)

Cămila n-are decât un ideal: să cadă sub povară, și să-i fie sete. Ca oricare ideal autentic, este un ideal intangibil, nici o Cămilă n-a murit istovită sau însetată. Găsește! E curios, dar găsește ce-i trebuie! (...)

Paradoxal este că, după sfortări incomparabile, și după endemica sete sahariacă Cămila naște un fel de viței congenitate cocoșate, cu precocitate idioți, ca niște fii degenerați, ereditari și care constituiesc sămânța suferinței fizice pe pământ; ei nu doresc să trăiască decât acolo unde duc lipsă de iarbă, apă, și unde întâlnesc arșița, vântul fierbinte, nisipul și pietrele, toate la un grad de exces, în condițiile exact ale morții.

*Cămila trăiește și ajută pe om să trăiască; mai mult și mai direct decât toate mitologiile la un loc*²⁴.

Marele poet, traducător și bunul constructor de antologii care a fost Petre Stoica a selectat, câteva dedicații poetice aduse acestui excepțional pasager de pe corabia lui Noe: Aurel Rău (*Sânt mii de ani de când merg așa/ și nu mai obosesc și nu se mai opresc./ Pe spinările lor s-au legănat/ toate poverile lumii./ Pășind încet și grav par însăși soarta./ Sunt mari ca drumurile ce le străbat/ și triste ca iernile-n stepe*), Petre Ghelmez (*Bufnirea copitelor doar/ pe ospitalierul nisip/ ne este de-ajuns/ pentru încredere/ și pentru teamă*) și Paul Sân-Petru (*Cămilă, rabdă și acest deșert -/ Solomonească-n jur deșertăciune!/ Știutele izvoare-au dat în fier/ Și-o verde umbră s-a făcut tăciune;/ Cum nu atrag răcorile-n popas/ În tine cred și-n ceasul depărtării/ Când văd sub vânt că urmele-au rămas/ Ca îndreptar în căutarea mării*)²⁵.

Ceva din tema lui Ghelmez, declanșată de această dată de niște telefoane cifrate, a încercat-o și K.G.B.-ul, în 1973; Aleksandr Soljenițin, după expulzarea la Zurich, vorbea cu Elena Rezarevna Ciukovskaia, traducătoarea samizdaturilor sale;

– *Astăzi, așteaptă-i pe beduini!*
– *Cămilele sunt deja pe drum!*...

Parcă totul este din Ilf și Petrov, dar cam de groază, nu-i așa²⁶.

Peste câteva luni, apartamentul doamnei era violat și percheziționat în plină zi.

O cămilă are și Ion Brad, glosator în siajul fetei morgana: *Suflet bătrân, cămilă de deșert,/ Nici dacă treci pustiul nu te iert/ Că te-ai îndrăgostit de o nălucă/ Ce-ți cheamă pașii veșnic să se ducă/ În calea viscoalelor de nisip/ Acoperindu-mi inimă și chip...*²⁷

Știind, probabil, șpilul cu proiectata cămilărie de la Dulbanu, dramaturgul și publicistul buzoian Constantin Brăescu a scris, în plină epocă de aur, când se cam raționalizaseră nulte, pentru colecția de teatru scurt editată în cadrul amplei mișcări culturale de masă „Cântarea României”, piesa „Nu risipiți cămilele”. Din aceeași epocă, în ale cărei comandamente prioritare era și creșterea demografică, datează și un cântecel lăutăresc (folclor nou), în care sistemul era subminat dinlăuntru, în numai două cincinale: *Bălălău de la Galați/ Face copii cocoșate/ Și în zece ani de zile/ Umple casa de cămile*. Ca și Helgea, acest Buhogлиндă de la Evfratul di Gios al Evropii Răsăritene, este capabil de compromis, dar conform unor doctrinari („deșertul spiritual” al estului), sabotează genetic istoria.

La parastasul de un an al poetului Ion Nicolescu, care a trăit cam două vieți de dramoder, petrecut în februarie anul curent, căți-

va literatori de pe Mousaios puteau să-l evoce prin testamentul său antum, dat, în nume personal și inconfundabil, într-o „Elegie”: *Mă cunoașteți lume/ ăla-s care scrie/ ăla de-ndulcește/ lemnul de sicrie/ ăla ca deșertul/ și ca arabescu/ suflet de cămilă/ ionnicolescu/ (...) am iubit odată/ marea și marea/ m-am ales cu sarea/ și cu de aceea/ scriu aceste rânduri/ și vă las cu bine/ nu știu ce-o să faceți/ însă fără mine/ fără ca deșertu/ și ca arabescu/ suflet de cămilă/ ion nicolescu*²⁸.

Note:

1. **F. Braunstein, Istoria civilizațiilor. De la origini până în secolul VII d. Hr.**, Editura „Lider”, (f.a.), p. 45-46.
2. **Constantin Cioroiu, Călători străini la Pontul Euxin**, Ed. Eport-Turism, 1984, p. 36.
3. **B. P. Hasdeu, Ioan Vodă cel Cumplit**, Editura „Minerva”, 1998, p. 154.
4. **Mircea Soreanu, Marii viziri Koprulur** (1656-1710), Editura Militară, 2002, p. 105.
5. **Constantin Cioroiu**, Op. cit., p. 39-40.
6. **Adrian Rădulescu și Ion Bitoleanu, Istoria românilor dintre Dunăre și Marea Neagră**, Ed. Șt. și Enciclopedică, 1972, p. 203.
7. **Dimitrie Cantemir, Istoria ieroglifică**, Vol.1, Editura „Minerva”, 1978, p. 149; 150.
8. **Constantin Cioroiu**, Op. cit., p. 170.
9. **Anatol de Demidov, O călătorie în Principatele Române**, traducere de V. Ghibaldan, Editura „Alcaly”, 1937, p. 24.
10. **Dimitrie Bolintineanu, Călătorii**, Vol.1, Editura pentru Literatură, 1968, p.220.
11. **Mircea Angheliescu, Călători români în Africa**, Editura Sport-Turism, 1983, p.127.
12. **Gazeta săteanului**, an XII, nr.9, 5 iunie 1899, p. 246.
13. Idem, nr. 12 (323), 12 iunie 1899, p. 300.
14. **Viktor Șclovski, A fost odată**, Editura „Univers”, 1971, p. 126.
15. **E. Bagrițchi, Versuri**, Editura pentru Literatură Universală, 1961.
16. **Vladimir Maiakovski, Vladimir Ilici Lenin**, în: **Lui Lenin** (Antologie poetică), Editura „Univers”, 1970, p. 54.
17. **Camil Petrescu, Note zilnice**, Editura „Cheiron”, 2008, p. 207.
18. **Ovid. S. Crohmălniceanu, Amintiri deghizate**, Editura „Nemira”, 1994, p. 9.
19. Colonel (r.) prof. univ. dr. **Ion Giurcă**, Creșterea cămilelor în România: Marele Stat Major propune, Ion Antonescu aprobă, în: **Document**, an 11, nr. 2 840, 2008, p. 35-36.
20. **Alesandru Dușu și Florica Dobre, Drama generalilor români** (1944-1964), Editura Enciclopedică, 1997, p. 119 și urm.
21. **Dinu C. Giurescu, România în al doilea război mondial**, Editura „All”, 1999, p. 106.
22. **Pericle Martinescu, 7 ani cât 70. Jurnal**, Editura „Vitruviu”, 1997, p. 403.
23. **Constantin Țoiu, Pretexte**, Editura „Albatros”, 1973, p. 37.
24. **Romulus Dianu, Rauna bufonă. Pseudozoologicon**, Ed. „Albatros”, 1972, p. 145-146.
25. **Fluturi, păsări, cai**, antologie de Petre Stoica, Ed. „Minerva”, 1983, p. 317; 318; 350.
26. **Aleksandr Soljenițin, Vițelul și stejarul**. Editura „Humanitas”, 2002, p.?
27. **Ion Brad, Rădăcinile cerului**, Editura „Eminescu”, 1989, p. 241.
28. **Ion Nicolescu, Mioritiada**, Editura „Cartea românească”, 1973, p. 221.

Sorin LUCACI

Prin gura unui leu de marmură

**acum vă vorbesc
dintr-un lemn de salcâm**

dragii mei concitadini
acum vă vorbesc dintr-un sicriu
cu redingotă și joben
sau din blana unui viezure mort de spaimă
nu sunt nici mort nu sunt nici viu

sunt mai degrabă mortul viu
înjumătățesc ziua cu noaptea și beau un răsărit de absint
așteptarea e mai rea decât moartea
vă spun că vor veni vremuri mai bune și pentru voi
vă vorbesc cu liniștea unui patriarh iar voi mă ascultați
toropiți de aromele bahice ale serii
până ce vin hingherii de suflete să vă adune
să vă perceapă taxa pe vise
taxa pe viciul neputinței
taxa pe nonvaloarea adăugată
taxa pe istoria nescrisă a pământului
nu-i lăsați să vă ia
nu-i lăsați să vă mâne ca pe vite
noi nu suntem d-ăia, băiete
noi am fost cândva viețași
noi am fost cândva mai ceva decât jean valjean
aici se impune puțin respect măcar așa de ochii lumii
de amorul artei

acum vă vorbesc dintr-un lemn de salcâm
de care au atârnat funia groasă a spânzuratului
vă spun că e bine aici sub pământ și e cald în casa fără ferestre
și de aici de jos se vede uneori cerul ca printr-o bucată
de pânză ruginie

dar voi acolo sus ce faceți măi oameni buni
nu facem nimic
nu facem nimic
suntem legați de mâini și de picioare
căci noi suntem legați de maini și de picioare
ne-au pus călușul în gură
au încuiat toate odăile
au închis toate drumurile
au sigilat granițele unui viitor de călți
au zăvorât ultima rugăciune în pânțele lunii
încât ne e lehamite să mai și murim

de azi înainte muțenia îmi va ține de urât în nopțile ploioase
de azi înainte n-am să vă mai vorbesc
decât prin gura unui leu de marmură

Uneori cad ninsori

uneori îmi vine să arunc cu pietre de suflet în pereții caselor prăbușite
în peretii caselor părăsite cu voie sau fără de voie
în pereții caselor locuite doar de fantome răzvrătite
într-un anotimp inexistent

care nu înțeleg exercițiul fricii cum noi
cei care am fost cândva bătrâni
nu înțelegem sensul acestei lumi
uneori îmi vine să sparg geamurile unor ferestre inexistente
să scuip răutatea atavică a lumii în adâncul unei fântâni de piatră
să trântesc capacul greu de fier ruginit să-l închid cu o mie de lacăte
și-apoi să dau drumul câinilor ciobănești la vale

uneori îmi vine să plâng să urlu
dar în fața copiilor nu poate fi decât un semn de slăbiciune
sau de neputință
așa că mă ascund tăcut în spatele casei de chirpici și cu mâinile
îmbibate

în huma neagră a nopții mai desenez pe pereți o mică apocalipsă
care să mă lovească

în moalele capului cu putere
care să mă ia de gulerul cămășii să-mi tragă două perechi de palme
și-un scuipat între ochi
și-apoi să mă târască spre luminișul ierbos al zilei de mâine

uneori cad ninsori încărunțind tâmplele pustiite ale unui început
de mileniu trist

până și moartea își plânge de milă condiția de vătaf de suflete
într-un colț de lume uitat
până și cerșetorii își donează cutia milei pentru ziua mult amânată
a mântuirii

nu vă lăsați amăgiti! memoria colectivă nu lasă dăre lipicioase
ca niște urme de melc

în conștiinta patricienilor
toate se vor trece ca o muzică difuză în spațiul dintre turnuri
ca un botez împăciuitoare pentru cei aleși dintre nou-născuți
ca o lumină de zapadă ce curăță oasele stralucitor de albe
ale părinților

uneori stau ghemuit cu genunchii aduși la piept ca un fetus
și în fața unei ferestre de lemn cu vitraliu în formă de cruce
aștept singurătatea
să-mi bată la ușă să se cuibărească în camera care dă spre apus

ca mână părintească pe umăr

glasul lui mai degrabă șoptit se așezase pe marginea paharului
ca o mână părintească pe umăr
încercând să îmbărbăteze ultima fărâmbă de viață din mine
s-a așezat ca o nevăzută aripă de înger pe țeava unui revolver
de plastic

cu care se jucau copiii în hoții și vardistii
hai tată îți mai pun un pahar cu vin
e din cel de anul trecut
s-a așezat frumos uite ce aromă ce culoare
gustă te rog ce buchet
era expert în vinuri deși la drept vorbind nu era un somelier
fața ușor arsă de soare îi era brăzdată de niște cute adânci
îi plăcea să le spună riduri de expresie
iar barba grizonantă nerasă de câteva zile dar aranjată îi dădea
un aer mediteranean

de proprietar de tavernă undeva la malul mării
zâmbea dar era un zâmbet străin venit parcă din alte lumi
și glasul lui îmi era străin
dar stăteam cu ochii pironiți fixându-l cu privirea
într-o admirație mută

nu mă săturam să-l aud vorbind
fără să mă preocupe ce spune doar să-l aud trâncănind
povestind vrute și nevrute

la câteva minute mai articulam un „da, așa e tată”
hai îți mai pun un pahar cu vin
a ieșit foarte bun cel de anul trecut
am făcut totul ca la carte
am cules la timp nu l-am lăsat să stea prea mult pe boască
vorbeam ce altceva puteam face într-o după amiază

parcă pusă la naftalină
deasupra noastră se făcea că plutea ca prin vis o scară de lemn
cu numele prietenilor

scrijelite pe fiecare fuștei
iar din palmele-i mari și noduroase îi țâșneau flori de salcâm
uite tată uite-i și pe vaniușa pe vasica pe misa
te cheamă tată
mergem mergem dar mai încolo
mai lasă-i să aștepte
de acum încolo vom avea mult prea mult timp de omorât
mult prea mult timp, tată
hai îți mai pun un pahar cu vin
a ieșit foarte bun cel de anul trecut
am băut am povestit și iar am băut
până ni s-au umezit ochii până ni s-au înroșit urechile
până ne-au luat dracii
apoi am intrat târâș în visul acela numit cândva fericire

BIBLIOTECA FEREASTRA

Laurențiu ORĂȘEANU

SFÂRȘIRUL
LUMII

Măine, conform previziunilor maișilor, ar trebui să fie Sfârșitul lumii. Vineri, 21 decembrie 2012. Fiind obișnuit cu exactitatea cifrelor, nu pot să nu le iau în serios previziunea. N-au spus ceva vag - decembrie 2012, sau 2012 -, ci au indicat o dată exactă. O dată calculată astronomic. Un punct final al unei călătorii care, pentru ei, s-a sfârșit cu mult timp în urmă. Dar uite că, altruști, ne-au lăsat cu limbă de moarte data la care ne vine și nouă rândul.

N-aș zice că trebușoara asta e comentată la modul serios. Doar câțiva experți în astrofizică și-au dat cu părerea, pe la TV, că șansele ca previziunea să se adevărească, adică să ne ducem în hău și bogați și săraci, și frumoși și urâți, și tineri și bătrâni, sunt egale cu șansele ca echipa națională de fotbal să câștige Cupa Mondială. Adică, infime.

În condițiile astea, lumea își vede liniștită de treburile ei. Adică, se pregătește de Crăciun și îl așteaptă pe Moșul, sau pe mama lui Fuego, ca să împodobească bradul. În ceea ce mă privește, mâine ar trebui să merg la serviciu. Iar astăzi, joi seara, ar trebui să fiu la pubul *Dublin*, împreună cu Bryan, Adi și Ștef, la deschiderea week-endului.

Până acum doi ani, Adi, Ștef și cu mine începeam week-endul tot la *Dublin*, dar vineri seara, după serviciu, ca toți oamenii. Mergeam la *Happy Hour*, numai noi trei sau împreună cu alți colegi, beam o bere-două, făceam planuri pentru sâmbătă și duminică și ne retrăgeam la casele noastre cu ultimul metrou sau cu ultimul tramvai.

Schimbarea s-a produs când a apărut Bryan. Bryan a venit acum doi ani și jumătate, trimis de la filiala Microsoft din Sacramento ca să ne instruiască într-o tehnologie nouă de programare. A stat atunci doar o săptămână: ziua ne preda nouă, angajaților filialei din București, seara îl duceam la *Dublin*. Îl duceam și îl lăsam acolo. Nu mai văzusem, până atunci, pe cineva care să bage în el atâtea bere. Bere și, între beri, *shoturi*: lichioruri, cocktailuri. Pentru berea asta ne-a îndrăgit. Au mai fost la mijloc și două colege care i-au arătat din plin ospitalitatea românească. Îl aduceau, pe rând, dimineața, de la hotel la firmă. Oricât ar fi băut în seara dinainte și orice altceva ar fi făcut cu acele colege, Bryan era proaspăt și ordonat în expunere. Era mai mare dragul să-l asculți. Ca orice american, scria cu stânga, ceea ce ne-a fascinat pe toți.

Bun, s-a terminat cursul, el a plecat, colegele au suspinat. Nu numai cele două care-l cunoscuseră mai îndeaproape au suspinat. Toate tipele din firmă îl regretau. Pesemne că Rodica și Adina, că ele fuseseră

„ospitalierele”, îi făcuseră reclamă.

Partea nostimă, pe care n-am știut-o imediat, a fost că și Bryan suspina, acolo, în California. A făcut el ce-a făcut și ne-am trezit iar cu el, peste șase luni, fix acum doi ani, în preajma Crăciunului. Project Manager la *Testare*. Adică, șeful meu și al lui Ștef. Din păcate pentru mine și pentru Ștef, nu în California, ci în Băneasa. Microsoft România.

Fizic, era neschimbat. Tot pe la 1,90 m, tot suplu, tot blond, cu părul tuns scurt, perie. Nu e de mirare că Rodica, șefa lui Adi de la *Dezvoltare Software*, îi dăduse referințe bune. Păi Rodica mă încercase și pe mine într-o noapte de *Team Building* la Pârâul Rece. Mă încercase și se întorsese la Contabilul Șef. *Mai ai de învățat, Dane, m-a expediat ea*. Eu mi-am zis că o fi fost la mijloc funcția.

Era el, Bryan, neschimbat, dar învățase, binișor, româna. Bănuiesc că de la vreo colegă româncă de acolo, din California. În pauze.

Bryan a venit la noi luni. Joi seara ne-a strâns la *Dublin*. Toată firma. El a făcut cinste. Berea a curs în valuri. A ținut un speech în care ne-a lămurit că ne va onora *for ever* cu prezența sa: *Unu*, datorită calității și prețului berii și *Doi*, datorită ospitalității doamnelor și domnișoarelor de pe la noi. Bănuiesc că Adina și Rodica s-au simțit mândre de o asemenea apreciere.

Cred că ochise deja grupul nostru. S-a așezat la masa noastră. Cum spuneam, Ștef și cu mine îi eram subaltern, ne știa deja. I l-am prezentat pe Adi.

– Bun. Suntem patru. Avem efectivul minim pentru poker. Unde jucăm?

Noroc că jucasem, destul de des, în studenție, altfel ne-am fi făcut țara de răs.

– Ar fi cămăruța din spate, pe coridorul cu toaletele, a propus Adi. Vineri e cam aglomerat aici, la *Dublin*...

– De ce vineri? l-a întrebat Bryan. Viața începe joi seara. Asta va fi prima regulă. De luni până joi ne vindem creierul, de joi până duminică plătim ca să-l inundăm în alcool. O.K.?

Sigur că eram de acord cu mici inundatii bahice: nu eram niște novici. Dar simțeam că el nu la asemenea fleacuri se referea. El viza potopul. Valuri uriașe de bere. Ne-am uitat unul la altul, de parcă ne-am fi întrebat: Oare vom face față? Vom fi la înălțimea situației? Vom merita fericirea de a fi aleși de Bryan?

Observând ezitarea noastră, Bryan a simțit că trebuie să-și îmbărbăteze echipa. Un Project Manager nu trebuia să se teamă de obiective, oricât de greu de atins ar fi ele. Și nici să neglijeze forța colectivului chemat să le îndeplinească.

– Țară cu femei frumoase și bere ieftină, dar și cu multă plictiseală. Nu trebuie să ne lăsăm în voia ei. Cum ziceți voi? Omul sfințește locul, nu? Domnia plictiselii trebuie să înceteze. Să instaurăm domnia *fun*-ului. Ia să vedem, cum vă distrați, așa, în general? Dan?

Am dat raportul. Ca unui șef. Rea-list, dar cu mici înfrumusețări.

– Deschidem week-endul vineri, aici. Știu, zici să ne mutăm joi seara. O.K.

Mergem la film cu prietenele, când avem. Mergem prin Centrul vechi, pe la cluburi. Vara, când se mută cluburile acolo, o tulim la mare. Sâmbăta și duminică. În concedii, mergem pe munte. Cam o săptămână. Din cabană în cabană.

– Adică vă cățărați pe creste ca să vedeți ce e jos? Asta-i insanitate, s-a revoltat Bryan.

M-am rușinat. Săptămâna aceea de munte, pentru care făceam planuri cu luni întregi înainte, părea a fi un fel păgubos de a ne distra.

– Tot în concediu mergem prin Europa. Sunt atâtea locuri minunate. Cred că aici Europa taie America: la diversitate.

– Muzee, cetăți, castele? Chestii din astea? O să-mi lipsiți când plecați în concediu.

Parcă ne și vedea plecați și el, rămas singur în București, plictisindu-se de moarte.

– Ascultă, Bryan, dar tu ce propui? Cum să omorâm plictiseala despre care vorbești?

– Poker - joi. Corolar la regula numărul unu care spune? Aud?

– Distracția începe joi, am răspuns toți trei, într-un glas.

– Dar nu mereu, că devine rutină. Asta ca o lemnă la prima regulă. Ce facem în completare? Notați: regula numărul doi: Nu iertăm nici o damă. Prioritate au colegele. După cum cred că v-ați dat seama, eu am început, deja. Nu știu voi cum stați în privința asta. Până joia viitoare vreau să avem lista cu toate tipurile sub 40 ani, care arată bine și care merită atenția noastră. Odată aprobată, lista devine o listă *To-Do: De Executat*. Fiecare dintre noi trebuie să facă sex cu toate tipurile de pe listă.

– Eu am prietenă, s-a împotrivit Ștef.

– Cum o cheamă? E la noi? s-a interesat Bryan.

– Felicia. Lucrăm împreună la *Dezvoltare Software*, a raportat Ștef.

– Trecem, deocamdată, peste amănuntul ăsta. Trecem la regula a treia: Niciunul dintre noi nu va zăbovi mai mult decât strictul necesar, adică o noapte sau un week-end, la niciuna dintre femeile cu care va face sex. Niciuna. Să fie ea Kim Kardashian, Pamela Anderson sau Nicoleta Luciu.

– *One night stand*? m-am arătat cu-noscător.

– Din floare în floare, mi-a întors-o Bryan. Nu trebuie să vă spun eu cât de plictisitoare și înrobitoare e căsătoria. Văd că v-ați ferit, până acum, de ea. Iar prietenia, prietenia nu e prea departe de căsnicie. Obligații. Încorsetare. Ia spune, Ștef, te duci cu ea la cumpărături? O aștepti când merge la cofor?

– Mda, a făcut Ștef, încurcat.

– Adori asta, nu?

– Îmi place Felicia, trebuie să înghit și asta, s-a scuzat Adi.

– Dar de ce trebuie să înghiți? De ce trebuie să-ți pui singur lațul în jurul gâtului? Și să-l mai și strângi. Regula numărul trei ne va feri de sufocare. Le iubim, le respectăm, dar

(Continuare în pag. 18)

(Urmare din pag. 17)

SFÂRȘIRTUL LUMII

numai pentru o noapte. Sentimente - da, dar numai temporare.

– Toate colegele, fără excepție? a gândit Adi, cu voce tare. Și cele măritate?

– Și ele. Pe cele cu care *you have scored*, cele la care ați *înscriș*, le bifați pe listă încă de la început și nu vă mai încurcați cu ele. Treceți la celelalte.

– Și dacă ne lovim de un refuz? Dacă una dintre ele ne respinge. Dacă, pur și simplu nu vrea. Ce facem? s-a interesat, neurtu, Ștef.

– Ți s-a întâmplat chestia asta?

– Prin liceu, da. Chiar și la facultate.

Pe aici mai există specia aceea care cred că în America a dispărut: fete mari, vor numai cu cununie. Sperioase. Tipe care nu știu ce pierd. Tipe cărora le pare rău imediat după ce te refuză, a elaborat Ștef. Ar mai fi și faptul că nici nu apuci s-o dezbraci pe una, că află întreaga companie. Suntem noi - și eu, și Dan, și Adi - mari și tari și de neînlocuit, dar, dacă întindem prea mult coarda, riscăm să ne zboare.

– Prieteni, mediul corporatist e același aici, ca și la filiala din California. Acolo nu am ratat nimic, n-o să ratez nici aici. Voi avea grijă ca nici voi să nu ratați. Stresul dintr-o companie ca a noastră are numai un singur leac. Un leac exprimat în trei cuvinte: sex, sex, sex. Vi s-a părut că măcar una dintre colegele cu care v-ați culcat vrea să se mărite? Nu cred. Și ele, ca și noi, vor să aibă *fun*, să se distreze azi, că mâine iar ne chinuim creierii cu bișiorii. Am dreptate?

Cam avea. Majoritatea era formată din tineri. 25 – 35 ani. Toți performanți, toți bine plătiți. Toți stresați de termenele scurte ale proiectelor. Trebuia să se descarce, cumva, de stres. Nu cu program, nu conform regulii a treia a lui Bryan, dar o făceam. Mai devreme sau mai târziu, se auzea că X s-a culcat sau s-a cuplat cu Y. Și, în acea ecuație, X și Y căpătau mereu alte nume. Numai că, uneori, după un timp, aceeași combinație de nume revenea în ecuație. Ori, regula lui Bryan excludea repetarea, re-cuplările. Aici era singura diferență.

Am constatat atunci, în acea primă joi, că, de fapt, făceam tot ce ne propunea să facem Bryan. Și noi beam, dar începeam de vineri, nu de joi. Și noi *înscriam*, ca să folosesc traducerea lui din engleză, cuplându-ne cu o colegă. Numai că el ne îndemna să facem lucrurile astea cu program, fixându-ne scopul și urmărind să-l atingem cu orice mijloc. Să nu ne oprim până nu lăsăm *Dublinul* fără bere. Să nu rămână nici o colegă nemângâiată. Ca IT-ist, Bryan nu putea lăsa lucrurile la voia întâmplării. Toate trebuiau procedurate. Execuția trebuia să fie perfectă iar, în final, părțile - executantul și beneficiarul - trebuia să fie pe deplin satisfăcute.

Pe ideea aceasta a continuat, atunci, răspunzând temerilor lui Ștef.

– Ai pomenit de rateuri, Ștef. Completare la regula a treia: rateurile trebuie evitate. Rateul unuia dintre noi se poate repercuta asupra planului comun de acțiune. Ziceai că, pe aici, vorba zboară repede. La fel e și la *headquarters*, la Reading, la fel e și în

California. Nu de vorba bună care zboară trebuie să ne temem. Dacă află toți că ai *înscriș* cu bine, asta e publicitate gratuită. Suntem buni și predăm proiectele la timp, au nevoie de noi, tipa a fost satisfăcută - nimeni nu va avea nimic cu noi. Dar, dacă dăm rasol, dacă tipa se plânge, a doua zi, că n-a fost satisfăcută, atunci e de rău. Publicitate negativă. Compania nu poate sta pasivă atunci când o sa lariată conștiincioasă este înșelată în așteptări. Așadar, *My friends*, atenție la calitate. Orice rateu ne poate împiedica să ducem, la bun sfârșit, *Lista*.

Așa a rămas, acum doi ani. Să ne vedem joia următoare și să aprobăm lista. Și, apoi, să trecem la acțiune.

Nu știu precis de ce rememorez acum, când vine Sfârșitul lumii, tocmai ce s-a întâmplat în acea seară. Poate pentru că, fiind joi seară, trebuia să fiu cu ei. Trebuia să beau cu Bryan, cu Adi și cu Ștef și să glumesc pe seama sfârșitului care e aproape. Să închinăm în cinstea maișilor care, în urmă cu opt sute sau o mie de ani, prevăzuseră totul. Inclusiv felul în care noi patru ne vom prăbuși în hău, plini de Heineken, ajutând orice damă care și-ar fi pierdut, în context, echilibrul.

Dar eu sunt singur acasă și rememorez. M-am scuzat față de ei, le-am spus că e ziua mamei și că mă duc s-o serbez. De aceea voi lipsi mâine de la serviciu. Să mă acopere: febră mare, tuse. Au râs de mine. Mi-au zis că sunt un egoist, că vreau să fac Sfârșitul lumii pe cont propriu. Bryan a zis *See you on Monday*, la firmă sau pe unde vom fi, cu toții, luni.

Bineînțeles că nu e ziua mamei. A fost doar o scuză, acolo. Adevărul e că, deși nu cred în previziunea unor tipuri care n-aveau calculatoare, algoritmi și modele matematice, mă încercă o presimțire. Presimt că se va întâmpla *ceva*. Nu știu exact *ce*. Dar pare a fi ceva destul de serios ca să-mi bântuie subconștientul. Destul de serios ca să mă facă să mă bucur că nu sunt, cu ei, în Centrul vechi. Poate că totuși *cineva* știe ce va fi mâine: poate un cutremur catastrofal, urmat de un tsunami uriaș, care va mătura totul. Sau poate că acel cazan plin cu magmă, pe care ne-am înmulțit noi ca furnicile, dă să răzbată la suprafață într-o erupție nimicitoare. Sau, dacă nu asta, poate că un asteroid catalogat, care trece, în mod periodic și cunoscut, aproape de Terra, se va dovedi de o mie de ori mai greu decât fusese calculat și va fi atras de gravitație și făcut una cu pământul. Niciuna dintre posibilitățile acestea nu poate fi exclusă. Iar dacă o astfel de catastrofă ar fi iminentă, cel sau cei care ar ști asta ne-ar spune? Ne-ar spune, oare: „*Aveți grijă, vineri 21 decembrie 2012, pregătiți-vă de Marea Călătorie. Luați cu voi numai strictul necesar.*” Sigur că nu ne-ar spune. Ar însemna să ne spună, implicit, că nu pot opri cutremurele, că nu pot opri erupția unui vulcan și că nu pot împiedica un asteroid, dacă acesta are chef, să se ciocnească cu Pământul. Ar însemna să recunoască faptul că, după mii și mii de ani de civilizație, după atâtea și atâtea descoperiri și cuceriri ale științei, suntem la fel de vulnerabili în fața catastrofelor ca și oamenii primitivi. Suntem un fel de dinozauri care au calculatoare și rachete cosmice, dar care vor pieri la fel ca strămoșii lor care pășteau, liniștiți, iarba.

Poate că e firesc să-mi amintesc, într-un asemenea moment, tocmai de schimbarea produsă de venirea lui Bryan. Deși nu sunt condamnat definitiv, deși sfârșitul anunțat nu este ceva sigur, rememorarea nu-mi strică. Dar nu pot să re trăiesc chiar fiecare clipă a vieții, fiecare zi. Cum îmi beam cafeaua cu lapte, cum mergeam la grădiniță, cum coloram elefanței roz și cum îmi mâncam sanvișul din ghiozdănel. Mi-ar trebui, numai pentru asta, doi ani. Alți 12 ani - ca să stau în bancă, să fiu cu inima cât un purice că mă ascultă și eu n-am învățat. Și alți 4 ani ca să merg la cursuri, să stau până noaptea târziu, cu Ștef și cu Adi, în Centrul de calcul, lucrând la proiecte. Sau, să fiu tot cu ei, la cămin, jucând poker și ascultând, la nesfârșit, Pink Floyd. Mi-ar trebui, cu totul, 28 de ani, atâția cât am acum.

Ori, eu am la îndemână cel mult o zi. De aceea cred că rememorez numai momentele de schimbare. Iar venirea lui Bryan, cu programul său de omorât plictiseala, e, fără doar și poate, un punct important de cotitură. E, de fapt, cea mai recentă turnură pe care a luat-o viața mea. Iar dacă maișii aceia au prezis corect sfârșitul de mâine, ar fi nu numai cea mai recentă turnură, dar și ultima...

Pentru că turnură a fost. După joia aceea, cam neîncrezătorii la început, cam ezitanți, am pornit la întocmirea listei. Pe măsură ce adăugam nume în tabela *Excel*, ne simțeam tot mai atrași de planul lui Bryan. Eu și Adi am adus lista în joia următoare, așa cum stabilisem, la *Dublin*. Bryan nu cunoștea tot efectivul feminin, așa că nu ne-am bazat pe el. Surprinzător, Ștef n-a colaborat. De luni până joi a fost posomorât. S-o fi gândit că o punem și pe iubita lui pe listă. Bineînțeles că n-am inclus-o pe Felicia...

După ce am dat pe gât prima cutie de *Guinness*, Bryan a luat de la noi lista. A examinat-o atent, de parcă analiza specificațiile unui produs nou. Pe cele patru exemplare erau înșirate numele tuturor doamnelor și domnișoarelor la care urma să dăm asaltul. Numai una și una. Așa cum ne spusese Bryan, nu ne propuneam să devenim societate de caritate. Urâtele, băbătiile și disperatele nu aveau ce căuta pe listă. Bryan putea să fie mulțumit.

Pe coloane erau numele noastre. Patru coloane, patru nume. În căsuțe, urma să bifăm, fiecare, în dreptul tipelor cu care ne culcasem. Rodica, șefa lui Adi de la *Dezvoltare Software*, avea deja două bife. Așadar și Adi trecuse pe la ea. Bryan a scos un pix și a adăugat o altă bifă în dreptul ei. Apoi, o altă bifă pe coloana lui, în dreptul Adinei.

Ștef, care nu văzuse lista, i-a cerut cele patru exemplare. A scos un pix și a adăugat, pe toate patru, numele Felicie. L-a bifat, în dreptul lui. Apoi, a mers la linia Rodică și a adăugat bifa lui și la ea. Pe urmă, la fel de încruntat cum fusese toată săptămâna, i-a înapoiat lista lui Bryan și a mârâit printre dinți:

– Acum poți să completezi și tu, Bryan.

Așadar, Rodica era bifată de toate părțile. Că se culca tot cu Contabilul Șef, asta nu mai era treaba noastră. Noi ne îndeplinisem, avant la lettre, misiunea. Toți patru. Aveam mai puțin de lucru.

Dar ce era cu Felicia? De ce o adăugase Ștef și ce anume mai avea de completat

(Continuare în pag. 19)

(Urmare din pag. 18)

SFÂRȘIRTUL LUMII

Bryan în lista noastră? Întrebările au zburat din privirile noastre, ale lui Adi și a mea, către Ștef. Ștef a ridicat din umeri:

– Vă lămurește *domnul* Bryan. Poate mă lămurește și pe mine, ca să înțeleg mai bine.

Domnul Bryan a răspuns calm, ca și când n-ar fi băgat în seamă tonul de gâlceavă din glasul lui Ștef:

– Prieteni, *dear* Ștef. Înainte de a porni la drum trebuia să clarific lucrurile: Felicia, iubita ta, intră sau nu pe listă? Așa că, vinerea trecută am sunat-o pe Rodica și i-am cerut numărul Feliciei. O să scurtez relatarea, căci nu vreau să suferi. Eu unul n-aș suferi, dar pe tine te văd cam încruntat. Am sunat-o și am invitat-o la mine, sâmbătă seara, ca să privim, împreună, cometa Halley.

– Da, s-o așteptați în balcon, 40 sau 50 ani, până la următoarea apariție! a răbufnit Ștef.

– Ai dreptate, dar ce contează? a continuat, imperturbabil, Bryan. N-a existat femeie pe care s-o fi invitat cu formula asta, care să nu vină. Notați, vă rog, linia asta de început: e copyright Bryan, dar vă dau voie s-o folosiți: *Vino la mine să privim împreună cometa Halley*. Aici, în România, nu poți folosi, la agățat, chestia cu *Can I buy you a drink*. N-o poți folosi pentru că la voi e prostul obicei să plătești consumația damei cu care ieși. La noi, plătim nemțește. A, să nu uit, regula numărul patru: nu plătim consumația tipelor. Plătim *fifty-fifty*. Au vrut egalitate între sexe, să fim egali în toate privințele!

– Ai zis c-o să fii scurt, a mârâit, din nou Ștef. Hai, varsă tot.

– Păi asta a fost tot. Am tot privit cometa, la mine în garsonieră, până duminică dimineța. Conform regulii a treia, n-o s-o mai văd niciodată pe Felicia. E vreo problemă?

Și, fără ca să aștepte vreun răspuns de la Ștef, Bryan a adăugat o bifă pe coloana lui, în dreptul numelui Felicie. Lângă bifa lui Ștef.

Asta era, deci, completarea despre care pomenise Ștef. Auzise el ceva, de aceea o adăugase pe iubita lui pe listă. Mai bine zis fosta lui iubită. Auzise, dar a vrut să audă totul din gura lui Bryan. A vrut să auzim și noi.

– Nu e nici o problemă, Bryan, a răspuns Ștef, într-un târziu. Numai că la noi nu faci chestii din astea. Nu te dai la iubita sau soția prietenului.

– Stai, că nu înțeleg. Dacă Felicia nu voia să vadă cometa, nu venea în Dorobanți. Încerca s-o vadă, singură sau cu tine, de la ea, din Colentina. O cometă nu e ca Arcul de Triumf, s-o vezi numai de pe Kiseleff. N-am dreptate? Dan? Adi?

Adi și cu mine eram siguri că se vor încăiera. Dar Ștef n-a sărit la bătaie, nu l-a înjurat pe Bryan, nu a rupt nici un scaun din bar. A părut că și-a vărsat tot necazul prin trecerea numelui Felicie pe listă. Terminase cu ea. O și pedepsise. Vorba lui Bryan: dacă ea avusesese numai atâta minte încât să intre singură în bârlogul lupului, ce rost ar fi avut ca el, iubitul ei, să-i apere blana?

Simțind că momentul greu a trecut, Bryan a plusat:

– Peste câteva luni îmi vei mulțumi,

Ștef. Cred că nu ți-ar plăcea să stai pe tușă și să ții scorul, în vreme ce noi bifăm nume după nume. Acum, ai drumul liber. Nici prea mult poker n-ai fi văzut, prietene. Cum am fi jucat noi, în trei?

N-ar fi fost exclus ca Bryan să fi acționat intenționat ca s-o scoată pe Felicia din peisaj. Prea se mișcase repede. Nu m-am dus mai departe cu gândul. Adică, nu m-am gândit că, din punctul de vedere al americanului, el, Bryan, făcuse un bine, ba chiar se sacrificase, nu numai pentru Ștef, dar și pentru întreg grupul.

– Ar mai fi niște mici detalii. Le voi formula tot ca reguli. Regula a cincea: nici o partidă de sex fără condom. Prezervativ, pe românește. Aici nu mai plătim egal. Domnii vor face cinste. Pentru început, poftiți câte cinci pachete din partea casei.

Tocmai atunci, Mia, chelnerița, ne-a adus al doilea rând de bere. S-a aplecat, așezând paharul în fața fiecăruia, dându-ne încă odată ocazia să-i admirăm sânii superbi. Privită de departe, ar fi părut că studiază pachetele acelea mici pe care Bryan le pusese în fața fiecăruia. O cunoșteam demult, ne văzuse de atâtea ori făcuți pulbere, încât o consideram ca pe un fel de membră grupului.

– Vă ajung pentru seara asta, domnilor? Americane? l-a privit, întrebător, pe Bryan.

– *The best*. Durată îndelungată de funcționare. Ca bateria Duracell. Vrei să le încercăm?

– Nt! Eu sunt de modă veche, mister. Prefer fără. Numai să fiu sigură de animal. Și, bineînțeles, animalul să merite.

A părut că vrea să spună *să mă merite*, dar s-a corectat la timp. Nu voia să se dea mare. Mia avea un nemaipomenit simț al măsurii. Știa întotdeauna până unde să se întindă cu clientul. Și transmitea, nu știu cum, limitele până la care clientul se poate întinde cu ea. Nu numai sânii ei erau uimitori, dar și corpul, privirea, mișcările repezi - profesionale și feminine în același timp - erau ale unei tipe de clasă. Seara servea la *Dublin*, de joi până duminică. În rest, studia Dreptul. Era în primul an.

– Lasă că ne mai împrietenim noi și te aduc la zi, a plusat Bryan.

– Am vorbit cu patronul, aveți, în principiu, cămăruța pentru joc, a schimbat vorba Mia.

– Perfect. Pot să comand o masă specială pentru jocul de cărți? Să o livreze direct aici, la *Dublin*?

– Orice vreți dumneavoastră, mister Bryan. Chiar și un pat, deși avem o canapea destul de confortabilă. Puteți s-o încercați oricând.

Și, terminând cu distribuirea berii, Mia și-a lăsat palma stângă pe umărul americanului. Știam ce îți transmite, în tot corpul, atingerea aceea. Dar mai știam că, în fapt, nu e nimic altceva decât un gest profesional, prin care îl face pe client să se simtă bine, atât de bine încât să nu se zgârcească la bacșiș. Iar dacă Bryan va lua atingerea aceea ca pe un avans, se va înșela crunt. Deși mulți încercaseră, nimeni n-o bifase pe Mia. Cel puțin așa spunea folclorul irlandez de la *Dublin*.

Mia a plecat la treburile ei. Își făcuse datoria: ne făcuse să uităm de Felicia și, în același timp, își marcaseră teritoriul față de Bryan. Dacă intra în el, știa ce-l așteaptă. Pri-

virea lui Bryan a însoțit-o până când s-a pierdut printre mese.

– Regula numărul șase, la șase am ajuns, nu? Cine nu poate veni la poker, anunță din timp. La bere se mai admit absențe nemotivate, dar să jucăm în trei e ca și cum am naufragia pe o insulă pustie, fără bere și fără Mia. O.K.?

– Propun și eu o regulă, Bryan, am intervenit. Regula a șaptea: Bem numai până când nu mai putem lega vorbele. Când devenim incoerenți, ne oprim. Trei, patru, cinci beri - cât duce fiecare.

– Vrei să spui 10. Abia după zece beri încep să povestesc lucruri pe care nici eu nu le-am știut până atunci. De acord cu regula a șaptea, a aprobat Bryan...

În acești doi ani câți au trecut de atunci, am tot adăugat reguli noi. S-au făcut vreo sută. Pe primele 20 le știm cu număr cu tot, restul le-am reținut numai ca idee. Cele mai multe au venit de la poker. Nici vorbă să jucăm mereu după aceleași reguli. Adică, să avem ordinea obișnuită: o pereche, trei bucați, chintă, culoare, full, careu, chintă de culoare, chintă royală. Bryan ne-a învățat să jucăm ca americanii. La fiecare joc, o altă regulă. La unul, cea mai mare carte e chinta spartă la valet. La alt joc, poate imediat următorul, asul e cartea cea mai mică. Reguli care mai de care mai aiurite. La fiecare trebuia să adaptezi o altă strategie de joc.

Odată cu progresele la poker, făceam progrese și cu lista. La început a mers mai încet. Dacă apărea o bifă pe lună la mine, la Ștef sau la Adi! Foloseam noi formula lui Bryan *Vino la mine să privim împreună cometa Halley* sau metodele noastre, tradiționale, cu mersul la un concert sau la un film, dar succesele veneau greu. Grea era și desprinderea de după noaptea de sex. Era clar că nici noi, nici colegele, nu asimilasem metoda americană. Noi încercam să aplicăm regula a treia, ele se așteptau la o relație, cât de cât, de durată.

În perioada aceasta grea, de început, victoriile le-a reputat mai ales Bryan. În câteva luni bifase cam 10 nume, ceea ce însemna cam o treime din listă. Nu mai spun că, spre deosebire de noi, care trudeam numai și numai pentru listă, Bryan lucra și suplimentar. Rădea tot pe unde ne duceam. Ajunsese cunoscut și în Centrul vechi, și în Dorobanți, și pe malul Herăstrăului. Îi venise și mașina, pe care o pusese la vapor la San Francisco. Un sau o Corvette, ultimul tip. Aspirator de dame, nu altceva. Numărul de California îl apăra de agenții de circulație, care nu-l opreau nici la ore mici, la care orice șofer e suspect că a băut. Dar, același număr, îl devoala tuturor amatoarelor de mașini bengoase și de pașapoarte americane. Roi veneau spre el! Chiar și cele care veneau la baruri cu iubiții, plecau acasă cu el. Ca să vadă cometa Halley, bineînțeles. De nu știu câte ori numai mușchii lui Ștef ne-au scăpat de iubiți ofuscați, care nu respectau dreptul damelor la libera alegere.

Însă, încet-încet, la firmă s-a auzit despre lista noastră. Probabil că s-a auzit de bine. Partea feminină zumzăia ca un stup de albine harnice. Munceau toată săptămâna, dar așteptau weekendul cu inima cât un purice: *Îmi vine sau nu-mi vine rândul? Cutărică a fost deja cu Bryan, cu Dan și cu Ștef. Eu, numai cu Adi. Când îmi vine rândul la cei-*

(Continuare în pag. 20)

(Urmare din pag. 19)

SFÂRȘIRTUL LUMII

lalți? O să fie mai bine decât cu Adi? De fapt, nici cu Adi n-a fost rău.

În cealaltă tabără, cea a bărbaților, am început să primim priviri piezișe. *Ăștia patru, adică noi, ne iau pâinea de la gură. Toate colegele ies numai și numai cu ei. Nouă ce ne rămâne?*

Au apărut și câteva reclamații pe la *Resurse umane*, cum că așa și pe dincolo. Că Don Juanî, că facem femeile să sufere. Răutăți. Noi ne vedeam conștiincioși de termene, munceam de ne săreau capacele de luni până joi, iar vinerea, după cheful de joi noaptea, o luam mai ușor pe la serviciu. Pe românește, o amețeam. Așa cum prezisese Bryan, ne-au lăsat în pace. Eram de neînlocuit.

Poate că era chiar mai mult decât atât. Noi patru înființasem un fel de serviciu sau un departament foarte necesar într-o firmă ca a noastră. Furnizam sex la locul de muncă. Mai bine zis, sex legat de locul de muncă. Colegele noastre nu mai erau obligate să bată drumurile sau cluburile în căutarea partenerilor. Îi aveau chiar sub nas. Gata să le îndeplinească dorințele. Nu mai spun că eram parteneri siguri, verificabili, cu funcții și salarii onorabile, de care nu se plânsese niciuna dintre cele deja bifate. Așadar, Microsoft putea să ne breveteze, să întemeieze echipe ca a noastră în toate sediile sale din întreaga lume. Putea chiar să introducă, în contractele de angajare, pe lângă beneficii ca salariul, asigurarea medicală privată, asigurarea pe viață, și asigurarea că, în cadrul firmei, orice salariată va fi satisfăcută de un serviciu competent și specializat, oricând va simți nevoia să facă sex.

Sigur, zumzetul acesta era mai mult subteran. Prima dată mi-am dat seama de schimbare atunci când am făcut pasa la Adina. Era abia a treia. Le bifasem până atunci numai pe Rodica și pe Felicia. Nici n-am deschis bine gura, că Adina a sărit, bucuroasă: *La cât? La 8, la Carul cu bere? Vin, cum să nu vin. Dar îmi promiți că îmi arăți apoi cometa Halley?*

Adina și-a plătit și consumația. Aca-să nu m-a întrebat unde-i cometa, ci s-a focalizat imediat pe chestiunea pentru care venise. Ca și la Carul cu bere, am participat la acțiune în mod egal, cu elanul caracteristic angajaților unei firme de renume. Dimineața am băut împreună cafeaua, i-am chemat un taxi și dusă a fost. Joia viitoare am bifat-o în tabelul martor, pe care îl păstra Bryan.

Atunci, când cu Adina, am căpătat certitudinea că nu numai lista, dar și regulile noastre sunt cunoscute. Și că dragele noastre colege sunt pregătite să joace după acele reguli. Restul a fost cât se poate de ușor. La xerox, la cafeteria sau în parcare, eram întrebat din priviri: *Mie când îmi vine rândul? Ce mai aștepți?*

Anul acesta, prin noiembrie, am ajuns cu toții să bifăm aproape toate căsuțele. Aproape întreaga listă. Bryan terminase cu lista încă din septembrie. Ar fi terminat mai repede, dar el mai bifase, în acești doi ani, încă vreo sută de tipe care habar n-aveau de computere. Era tot într-o joi, tot la *Dublin*, la masa de joc, când Bryan a scos lista. Rămăseseră căsuțe goale, nebifate, numai în drep-

tul Cezarei, șefa de la Marketing; la mine, la Adi și la Ștef. Bryan o bifase, ultima în coloana sa, prin septembrie.

– E greu cu ultima redută, m-am scuzat, ca și cum m-aș fi scuzat că nu sunt gata la timp cu un proiect. Văd că și voi ați lăsat-o la urmă. A mai încercat cineva?

– Mie mi-a răs în nas, s-a plâns Adi. Fata asta râde tot timpul. Mi-a aruncat o replică dintr-un film: *Mă vezi atât de disperată încât să mă culc cu tine?*

– Și pe mine m-a refuzat. Mi-a zis să-i arăt cometa uneia care vrea să o vadă chiar când nu e. N-a știut ce pierde! s-a plâns Ștef. Și, pentru a-și întări spusele, și-a pipăit bicepșii prin cămașă.

– Prieteni! Lista e listă și planul e plan. Cezara e singura la care niciunul n-ați înscris. N-am stabilit un termen de finalizare dar, mai devreme sau mai târziu, toți trei trebuie să o bifați și pe Cezara. Altfel, ne facem de răs. Toată munca noastră de doi ani de zile va fi în zadar. Credeți că mie mi-a fost ușor? ne-a întrebat, de parcă s-ar fi plâns de efort, Bryan.

– Chiar așa, cum de ți-a cedat? Detalii, am sărit eu, curios.

– Trei asalturi. La primele două - eșecuri catastrofale. Ce a pățit Ștef a fost nimic, pe lângă ce mi-a servit mie. Dar n-am renunțat. Al treilea asalt, mai bine pregătit, a dat roade. Mai multe nu pot să vă spun.

Am fost dezamăgit, dar un gentleman e un gentleman: nu se apucă să povestească cum și în ce poziție, de câte ori și chestii din acestea. Nu povestise niciunul dintre noi, despre niciuna dintre colege, nu era să-l forțăm pe Bryan să o facă tocmai el.

Asta era. Bryan reușise să termine lista, trebuia să reușim și noi.

Se făcuse aproape două noaptea. Din local nu se mai auzea niciun zgomot, semn că plecaseră toți clienții. Mia a intrat cu berile. Am memorat de câteva ori tot ceea ce a urmat din acel moment. Și nici până azi n-am înțeles. Deși, totul s-a petrecut în acea cămăruță, sub ochii mei.

– Mia, pot să te rog să faci ceva pentru noi? a întrebat Bryan.

– V-am spus încă de acum doi ani: orice, a glumit Mia.

– Uite, vorbind serios. Ai zis: orice. Eu tot nu m-am lămurit dacă sânii tăi sunt naturali sau sunt puși. Ni-i arăți, ne lămurim și ai pentru asta 2000 de euro.

Zicând asta, Bryan a scos din buzunarul de la vestă un teanc de sute de euro. Cu o mișcare precisă, așa cum ar fi pus miza la joc, a pus banii pe masă.

Noi trei am amuțit. Bryan înnebunise. Mia nu era o chelneriță pe care s-o ciupești de fund sau pe care s-o înghesui în mașină pentru 50 de euro. Pe Mia o consideram ca pe egala noastră. Propunerea lui Bryan era, fără doar și poate, jignitoare. Naturali sau nu, erau sânii ei, erau frumoși și nimeni altcineva n-avea treabă pe acolo fără voia ei.

Mia însă s-a ținut tare. Știa precis cât băuse americanul. Era doar la a șasea bere. Așadar, nu era beat, dar nici treaz nu mai era.

– Numai atât? Pentru 2000 de euro?

– Păi, a rostit târăgănat Bryan, n-ar fi numai atât. Chiar dacă sunt convins că sânii tăi merită - numai ei - 2000 euro, ar fi ceva mai mult. Adică, până la capăt, cu fiecare din-

tre noi. Pe rând, ca să fie clar.

Am crezut că n-am auzit bine, încă mă întrebam dacă am înțeles sau nu ce voia el să spună, când, fără o pauză prea mare, năucitor, a venit răspunsul Miei:

– O.K. Așteptați să închid în față, să fac un duș și să mă schimb. O.K., dar cu o condiție: dumneavoastră să fiți primul.

Răspunsul Miei mi s-a părut și mai neașteptat decât propunerea lui Bryan. După ce a spus asta pe un ton cât se poate de normal, Mia a luat liniștită tava cu paharele goale, s-a îndreptat spre ușă și, de acolo, a vorbit din nou, parcă explicându-ne nouă, mie, lui Ștef și lui Adi:

– Eu, domnilor, facăștia 2000 de euro în trei luni. Așa că nu e vorba de bani, deși nici banii nu strică. Dar ne știm de mult prea mult timp, ca să stricăm prietenia tocmai acum. Și, deși mă tem că o stricăm oricum, prefer să o stricăm făcând ce a propus mister Bryan, decât să o stricăm dacă vă refuz.

Și a ieșit.

Completarea mi-a sunat și mai anapoda. Deși nu cred că ne-a bănuțit că am plănuțit treaba asta cu Bryan, nu am înțeles de ce a simțit nevoia să se explice față de noi. Față de noi trei, de parcă Bryan n-ar fi fost acolo. De parcă ideea aceea tâmpită n-ar fi venit de la el.

– Fără întrebări, ne-a luat-o Bryan înainte. Cine nu vrea, ușa e deschisă. Banii îi dau numai eu.

N-am plecat. Nici eu, nici Ștef, nici Adi. Și nici măcar nu știu de ce n-am plecat. Poate că mă gândeam că, rămânând, puteam să fac ceva pentru ca lucrurile să nu ia o întorsătură urâtă. Rămânând, aveam însă de rezolvat o problemă de nerezolvat: voi face sau nu sex cu Mia? Nici nu-mi doream, nici nu mă vedeam făcând sex cu ea, acolo, la pub. Nu în contextul stabilit de propunerea americanului. Orice bărbat ar fi dorit să o aibă, dar cred eu că pe Mia n-ar fi putut să o aibă nimeni pe bani. De aceea spun acum, că n-am înțeles atunci și nu înțeleg nici acum, de ce a spus ea da.

N-a durat mult. Am auzit apa la duș. După câteva minute, Mia a intrat în cămăruță. A pășit firesc. Se uita la noi, dar cred că nu ne vedea.

Bryan s-a retras pe canapea, luând poziția spectatorului. Noi trei am rămas pe scaune, lângă masă. Fiecare s-a sucit doar puțin, astfel încât să nu fie cu spatele la Mia. Și-a scos, cu o mișcare scurtă, T-shirtul. Parcă voia să ne spună că ea nu face striptease. Că e cu totul altceva. Altceva, dar ce naiba era?

Sutienul și l-a scos tot repede. L-a depus pe o etajeră. Și-a dat părul lung, negru, pe spate, ca să lase sânii la vedere și și-a lipit brațele de coapse. Parcă aștepta într-un cabinet radiologic, pregătită pentru o radiografie.

Sânii, cum era de așteptat, erau fermi, cu sfârcuri lunguiețe, aproape negre. Naturali sută la sută. Trupul fiind înalt, dar destul de slăbuț, cu un mijloc minuscul, efectul era devastator.

Nimeni n-a scos vreun sunet. Chiar dacă n-o doream, simțurile mele erau năucite.

– Merg mai departe? a întrebat Mia, adresându-se lui Bryan.

Americanul n-a zis nimic. Părea că nu participă la spectacol. De parcă nu el îl comandase.

(Continuare în pag. 21)

(Urmare din pag. 20)

Mia și-a scos fusta și a depus-o tot pe etajeră. Ansamblul era perfect. Odată cu tanga, a aruncat și balerinii. Nu mai avea nimic pe ea.

Cu pas firesc, ca și cum ar fi mers singură prin casă, s-a apropiat de canapea. Ajunsă în fața lui Bryan, s-a lăsat pe genunchi.

Mă pregăteam să ies. Le-am făcut semn și lui Adi și lui Ștef. Adică, să-l lăsăm pe nebun să-și facă damblaua.

În acel moment, Bryan s-a ridicat, brusc, de pe canapea. Atât de brusc, încât aproape că a răsturnat-o pe Mia. S-a repezit la scaun, și-a luat geaca de pe spătar și s-a năpustit spre ușă. Mia nici nu apucase să se ridice, când s-a auzit uruitul Corvettei. Dus a fost.

– Ce-a fost asta? am spus, în sfârșit. Mia, mă crezi sau nu, habar n-am avut de ideea lui Bryan. Niciunul dintre noi. Chiar dacă el rămânea, noi plecam, să-ți fie clar.

Mia n-a părut surprinsă de plecarea americanului. S-a îmbrăcat încet, cu fața la noi, de parcă i-am fi fost surori. Parcă îi părea rău că ne ascunde, din nou, sânii. S-a așezat pe scaun, lângă Adi.

– Eu știu că n-ați știut de propunerea lui Bryan. Cred că atunci când ați intrat aici, nici el nu știa ce va face. E greu de înțeles de ce v-a băgat și pe voi în chestia asta. Eu cred că a vrut să mă umilească.

– Dacă-i așa, de ce ai acceptat? a întrebat Adi. Puteai să-l refuzi, nu?

– Nu mi-e nici mie clar de ce, a spus Mia. Poate că am vrut să-l umilesc și eu. Să-i arăt că se înșală atunci când crede că poate face orice cu mine. Adică, poate să mă plătească, la fel ca pe cea din urmă prostituată, poate să mă dea și la alții, ca orice pește. Poate că am sperat ca toată întâmplarea asta să-l vindece. Pentru că mie mi-e clar că Bryan e bolnav.

– Bryan, bolnav? a sărit Ștef. Omul ăsta numai bolnav nu e. Că e trăznit, că viața lui e tot o distracție, asta da. Dar bolnav nu e. Ce-ar fi să luăm totul ca pe o glumă? Ca și cum noi trei am fi niște adolescenți care n-au mai văzut sâni de fată și tu, colega noastră de clasă, te-ai milostivit de noi sau ai pierdut la gajuri - ori una, ori alta - și ni i-ai arătat. Ce ziceți?

– În privința voastră, lucrurile sunt clare. N-ați avut niciun amestec. Măine vom fi în aceleași relații ca și ieri. Dane,iei banii și-i duci lui Bryan. Cu Bryan e problema. Voi nu știți, dar e bolnav. Și nu știu dacă întâmplarea din cămăruța asta l-a vindecat.

– Mai explicit, te rog, că zău dacă înțeleg. A fost ceva între voi doi? Înainte de seara asta? am întrebat-o.

– Da, Dane, a fost ceva. Credeam că n-o să aibă urmări, dar văd că a avut.

– Uite ce e, ceva-ul acela e treaba voastră, a zis Adi. Dar, tu știi cum e: când ți-e rău, nu-ți revii până când nu vomezi tot. Noi nu plecăm de aici până când nu te liniștești.

Mia, calmă cât timp Bryan fusese acolo, resimțea abia acum, când el era departe, șocul prin care trecuse. A luat paharul meu cu bere și l-a sorbit până la fund.

– Pe la începutul toamnei să fi fost. A venit aici cu o tipă, într-o duminică, pe la 7 seara. Tipa cred că era de la voi. Nu aveam prea mulți clienți.

– Cum arăta tipa? s-a interesat Ștef.

– Minionă. Părul tuns scurt, blond cu șuvițe acaju. Are ea o față care parcă zâmbește mereu: din ochi, din buze. Zâmbește toată. Cum ai spune, luminoasă. Radiantă.

– Cezara! am sărit toți trei. Descrierea Miei i se potrivea perfect.

– Da, așa îi spunea. Drăguță fată! De cum au intrat, Bryan m-a luat deoparte și m-a întrebat dacă e liberă cămăruța. Era liberă. Au stat la masa aceea, din colț. El a băut vreo trei beri, ea s-a dragostit cu o Piña-Colada. I-am auzit, de la bar, râzând de nu știu ce listă. Fata părea că nu vrea să se înscrie. Îl tachina în fel și chip: că vine cometa Halley, că vine Sfârșitul lumii. Zburau și nume de fete de pe la voi: Adina, Felicia, Sanda, le știți voi.

– A dus-o în cămăruță? m-am interesat eu. De fapt, cred că toți eram interesați. Asistam, cu oarecare întârziere, la asaltul ultimei tipe de pe coloana lui Bryan. Care dintre cele trei asalturi, nu știam exact.

– Nu, n-a dus-o în spate, în cămăruță. Au stat vreo oră, o oră și ceva. V-am spus cât au băut și ce au băut. Apoi au plecat împreună. Am crezut că au plecat de tot, numai că Bryan s-a întors după vreo zece minute. Probabil că a condus-o doar.

Am tras concluzia că a fost primul sau al doilea asalt. Unul dintre cele două asalturi eșuate. Ar fi fost mai interesant al treilea, cel reușit. Povestind, Mia s-a mai liniștit. Adi i-a întins pachetul și tot el i-a aprins o țigară. A tras din ea cu sete.

– S-a așezat la bar, aproape de mine și a început să bea. Gospodărește. Americănește. Bere cu shoturi între. A băut așa, în tăcere, căzut parcă pe gânduri, până pe la 11. Până când a plecat ultimul client. Am rămas numai noi doi. Eu mi-am făcut de lucru cu paharele, cu pusul sticlelor de băutură la loc. El a început să turuie. *Cine s-o fi crezând? Marea doamnă? Sfânta imaculată? Să-mi strice mie duminica! Să mă fac de râs cu lista! Păi mie nu mi-a rezistat niciuna. De la L.A. la San Francisco, pe toate le-am...* Chiar dacă a mai scăpat câte un *fuck you*, la două fraze revenea la echivalentul românesc. I se părea, probabil, mai puternic. I-am replicat anemic, dar asta parcă i-a sporit îndârjirea. *Toate femeile sunt la fel. Niște...* Și iar, cuvântul nea-oș. Mi-am dat seama că a deraiat, că nu era la mijloc numai berea, era și supărarea. Tipa aceea, poate. Am încercat să-l temperez, să-l fac să plece acasă. Nimic. *Mia, eu vreau să te...* Pe șleau, ca și cum aș fi fost una de pe stradă sau vreo fufă de la Bamboo. Mister Bryan, nu. *Nu există nu. Toate vreți, pentru asta sunteți făcute.* N-o să vă redau toate mizeriile pe care le-a pus pe seama femeilor. Noroc că atunci când a devenit fizic, când a încercat să mă atingă, era prea beat pentru a mai face ceva. L-am sprijinit și l-am dus la toaletă. L-am ținut de tâmpile cât timp a vomat. Apoi l-am adus, mai mult l-am târât, în cămăruță. L-am întins pe canapea. A delirat acolo încă vreo două ore, până când a adormit. Delir a fost. Printre înjurături, blesteme, horcăieli și sughițuri, Bryan a spus o poveste. Nu știu dacă e întreagă, nu știu dacă am înțeles-o bine, dar povestea asta explică multe. Explică poate și ce s-a întâmplat în joia aceea, și ce s-a întâmplat astăzi.

Mia a sorbit și din berea lui Adi. Ștef a dat fuga la bar și a venit cu patru Heineken. Mia a așteptat, ca Ștef să nu piardă povestea.

Am deschis berile.

– Povestea lui Bryan e cu iubita lui din liceu. *Sweethart*-ul lui, cea cu care făcuse dragoste prima dată în viață - prima dată și pentru el, și pentru ea. Jane. Jane era frumoasă, Jane era sportivă, era campioană la softball, prima în clasă, premiantă regională la eseuri, calină, grijulie cu toată lumea. Numai că, scurt timp după ce au ajuns la colegiu, unde împărțeau camera din campus, Bryan s-a îndrăgostit de computere și Jane de droguri. Se iubeau ei ca în liceu, numai că, de multe ori, Jane nu mai știa de ea. Bryan a încercat s-o dezvețe, i-a spus că în felul ăsta merge sigur spre prăpastie. Dar ea n-a avut puterea să le lase. Nu s-a lăsat dusă nici la dezintoxicare. Lucrurile s-au târât așa un timp, până când, într-o seară, venind de la un laborator, Bryan a auzit-o, din ușă, strigând, printre gemete de plăcere: Bryan, Bryan. Când a aprins lumina, Bryan a văzut mai întâi spatele unui bărbat și apoi picioarele ei, care îl încolăceau. Cu toate că o iubea, Bryan n-a mai putut răbda. S-a mutat în alt campus. S-a cufundat în studiu, uitând, pentru multă vreme de Jane și de orice altă fată. A mers la MIT, și-a luat diploma în ingineria calculatoarelor cu Magna Cum Laudae. Chiar atunci când a terminat facultatea, Jane l-a sunat la telefon. Era pe moarte, într-un pat de spital. Tot ce au mai putut face a fost să-și ia adio unul de la celălalt.

– Tristă poveste, a mormăit Adi. Te lasă fără suflu numai ascultând-o, d-apoi să treci prin ea. Mia, cum crezi că se leagă cu tot ce face Bryan? Cu joia despre care ne povestești, cu joia de azi? Zău dacă pricep.

– Nici eu nu prea înțeleg, i-a răspuns Mia. Atunci, după moartea lui Jane, Bryan a lucrat ca nebunul. Asta i-a fost strategia de supraviețuire, pentru un timp. Într-un an a ajuns șef de nu-știu-ce la Microsoft. A ajuns vestit și pentru că rezolva orice problemă, dar și pentru că nimeni nu-l vedea ieșind cu vreo fată.

– Nu-mi vine să cred! Bryan și călugăr! Cum o fi ajuns la petrecărețul și Don Juan-ul de azi?

– Dane, am încercat și eu să-mi explic, a spus Mia. Chiar în noaptea aceea, când n-am dormit o clipă. Mi-era teamă să nu i se întâmple ceva. Am pus cap la cap frânturi din aiurelile lui. Se pare că, după un timp, s-a gândit să schimbe strategia. Nu putea să fie, toată viața, cu Jane, marea lui dragoste, atunci n-o să fie cu nici o altă femeie. Pe care altă femeie ar fi putut s-o iubească la fel cum o iubise pe Jane? Și, presupunând că ar fi iubit din nou, n-ar fi fost asta trădarea mării lui iubiri? Ar mai fi fost, acea iubire, unică? Așadar, ca să nu o trădeze cu una anume, a ales să fie cu toate. Mai bine zis, să facă sex cu toate, dar să nu se atașeze de niciuna. Într-un fel, le pedepsește pe toate femeile cu care se culcă, pentru că nu sunt Jane. Pentru că ele trăiesc și Jane nu mai este.

– Un misogin special, a adăugat Adi. Un misogin care nu evită femeile; din contră, le caută și se poartă bine cu ele. Doar că nu se atașează...

– Și totuși se răzbună pe ele, în felul lui, a spus Ștef. Un fel de răzbunare a fost și atunci când mi-a făcut figura, culcându-se cu Felicia. Da, se comportă corect cu femeile! Fără ca să le producă mari daune... Și totuși,

(Continuare în pag. 22)

(Urmare din pag. 21)

SFÂRȘIRTUL LUMII

a ieșit din rutina lui prin comportarea față de tine, Mia, în acea seară. Și acum. Atunci ți-a făcut o propunere grosolană. Acum, una și mai jignitoare.

– De aceea cred că astăzi mi-a oferit bani ca să mă culc cu el și cu voi. Ca să se răzbune pentru că nu l-am consolată atunci. Refuzul colegei voastre îl dăduse peste cap.

– După cum ne-a spus el, l-a refuzat numai pe moment, am lămurit-o pe Mia. A *înscriș* ceva mai târziu.

– Ce vină aveam eu că ea îl refuzase?

– O fi fost prima și prima dată, a zis Adi. Primul refuz absolut. În stare de șoc, a tăbărât pe tine, cu măscări.

– Să vă fie clar, domnilor, eu nici dacă ar fi fost treaz și politicos, nici atunci nu m-aș fi culcat cu Bryan. Eu văd lucrurile altfel. Cred că mă cunoașteți destul de bine. Nici el n-a încercat vreo pasă până atunci. Deci și el mă evaluase cum trebuie. Repet, refuzul tipei cu șuvițe acaju îl dăduse peste cap...

– Așa par lucrurile în privința serii de atunci, am gândit cu voce tare. Atunci când s-a dat la tine și a sfârșit, beat, pe canapea. Dar cum se leagă întâmplarea de atunci cu nebunia lui de azi. Atunci, când s-a trezit, și-a dat seama că ți-a spus, în delirul lui, povestea cu Jane?

– Cred că da, a spus, gânditoare, Mia. Sunt aproape sigură. Dimineața, când i-am făcut o cafea, n-a scos o vorbă. În timp ce o bea, s-a uitat la mine de parcă i-aș fi deschis un seif plin cu secrete. Mi-a fost clar că se urâște pentru vorbăria generată de beție. Mai adaug la asta faptul că l-am refuzat. Două motive suficiente ca să se răzbune. Sau, măcar, să mă umilească. De aceea mi-a pus banii pe masă azi, ca unei târfe, la bordel.

– Foarte probabil, a aprobat-o Adi. Dar, să nu te superi, ce era în capul tău atunci când ai fost de acord cu propunerea? Că doar nu erai gata să faci sex cu noi patru! Asta exclude. Te cunoaștem prea bine. Și atunci când, goală, te-ai pus în genunchi în fața lui? Nimeni nu știa că Bryan se va ridica și va pleca, nu? Ce ar fi urmat, în mintea ta?

Mia a tăcut un minut. S-a uitat în gol, de par-că de-acolo ar fi pus, cap la cap, răspunsul.

– Nu-mi era deloc clar ce va urma. Nu-mi era clar nici ce va face el, nu-mi era clar ce gândeai și ce veți face voi și nu-mi era clar, în primul rând, ce aveam să fac eu. Poate că m-aș fi jucat cu el, ațâțându-l, pentru ca apoi să-l resping și să-i arunc banii în față. Sau, poate că aș fi mers până la capăt și m-aș fi lăsat posedată: inertă, ca o scândură. Și, la sfârșit, aș fi luat banii și v-aș fi salutat, ca o profesionistă. Și într-un caz, și în celălalt, eu cred că i-aș fi întors jignirea. Bryan ar fi primit palma pe care o merita. În oricare dintre scenarii, ceea ce urmăream era o terapie prin șoc: omul ăsta este bolnav. Trebuie să se trezească. Modul lui de a a-și trăi viața nu-l duce nicăieri. Poate că nu va înțelege că asta am vrut, astăzi: să-l vindec. Poate că și voi ar trebui să-l ajutați să înțeleagă. Eu sau colega voastră sau cine știe care altă femeie - tot îl va refuza, cineva, odată. Și chiar dacă nu l-ar refuza nimeni, ce demonstrează el dând iama prin toată tabăra feminină? Poate că una din-

tre cele pe care le trimite la plimbare, în dimineața de *după*, este chiar o altă Jane. S-o caute, s-o găsească și să-și trăiască viața cu ea. O viață adevărată, nu surrogatul ăsta îmbibat doar cu alcool și cu sex.

Dacă mama sau oricine altcineva în vârstă mi-ar fi spus chestiile astea, le-aș fi considerat morală ieftină. Și ar fi trecut pe lângă mine așa cum trece morala pe lângă orice tânăr la 28 de ani. Dar, spuse de o fată de 22-23 de ani, câți avea Mia, sfaturile astea mi s-au lipit în minte.

Adi a dat semnalul de plecare:

– Mia, hai să închizi și să mergem la casele noastre. O să vedem ce putem face pentru Bryan. Povestea cu Jane și întâmplarea din seara asta le punem toți în seif, nu?...
Și uite că mai aveam câteva ore până să vină Sfârșitul lumii și nu rezolvasem cel puțin două chestii mari: vindecarea lui Bryan și căsuța goală de pe coloana mea. Pentru boala americanului, tratamentul nu era ușor de găsit, oricum nu căzusem de acord asupra lui. Ne hotărâsem să nu-l lăsăm singur și să acționăm, ușor-ușor, întru recuperarea pacientului. De aceea Ștef și Adi erau cu el în Centrul vechi. Azi, în mod excepțional, îl tratau numai ei doi.

Oare pe unde or fi hălăduind? Pe la a câta bere vor fi fiind? Era abia 9 seara. Probabil că erau pe la prima. Poate că numai Bryan să fi fost pe la a doua, a treia.
Am luat telefonul și l-am sunat pe Adi.

– Amigo, mi-a răspuns el, vesel. Dacă te răzgândești, noi suntem la *Charles*. Pe Blănari. Au băgat suedeze. Ștef s-a ales cu un surplus. Zice că să vii, că nu-i plac sanvișurile. Dane, aici e potop, e Sfârșitul lumii! Ziua în care vin peștii! Mă rog, peștoaicele...

– Bătrâne, pupă-le și din partea mea. Se descurcă el Ștef și fără mine. Bryan cum e?
– E bine. Nu-i așa Bryan? Vezi, Dane, că ești pe speaker.
– Hello, *My friend*, s-a auzit, răcnind, Bryan. Auzi cum sună Sfârșitul lumii? Vrei să mori treaz?
– *Take it easy, man*. Ia-o încet că luni avem predare, am glumit eu. *Have fun!* Distracție plăcută!

Am închis. Am deschis calculatorul și am intrat pe site-ul firmei. M-am dus la lista angajaților, am notat telefonul Cezarei și imediat, ca să n-apuc să mă răzgândesc, am sunat-o. Cezara, șefa de la *Marketing*. Căsuța mea goală din lista To-Do.

– Bună, Cezara. Dan de la *Testare*, la telefon.
– Ce-i, Dane, e Sfârșitul lumii de mă suni? Ți-e frică? Dă pe *Cartoon Network*, sunt filmulețe cu Tom și Jerry. Eu la asta mă uit. Mori cu zâmbetul pe buze.
– Eu mă gândeam la *Dublin*. La 10. Vii?
– Dacă m-ai luat așa de repede, zic da. Ca să n-am timp să zic nu.
– *Da* și *Nu* sunt la fel de lungi. Tot doi digiți, am glumit.
– Numai că o femeie îl are pregătit pe *Nu*, ca să nu comită vreo greșală spunând, prea repede, *Da*.
– Sunt gata să aflui și alte trăsături ale genului feminin. Dar, la *Dublin*, la un drink. Voi fi acolo la 10, i-am spus.
– N-o să întârzii mai mult decât întârzie, de obicei, o femeie.

REVISTĂ DE CULTURĂ

Se alinta. La 10 fix a fost la *Dublin*. Radia. Toată un zâmbet.

– Cine te vede poate să parieze că nu va veni nici un sfârșit. De la Tom și Jerry ți se trage zâmbetul? am întrebat-o.

Mia ne-a adus băuturile. Mie - Heineken, ei - Piña Colada. Am ciocnit.

– Nu mă gândeam la Tom și Jerry. Am zâmbit gândindu-mă la lista voastră.

Atac direct. Exclusea ocolișurile. A continuat, aplecându-se spre mine ca și cum n-ar fi vrut să audă nimeni. Sau poate pentru a fi sigură că o aud, în zgomotul barului plin ochi:

– Mai ai numai o zi și tu ai rămas în urmă! Și nici n-o să ai timp să recuperezi! Îți mai lipsește vreun nume? s-a interesat, gri-julie.

– Niciunul, în afară de al tău. Tu îmi lipsești. Nu știu dacă merit. Adică, dacă te merit. Dar ai tu inima atât de rece încât să mă lași să mă petrec din lumea asta cu temele nefăcute?

– Dane, inima mea e largă, dar e greu pentru oricine să se strecoare în ea. Apoi, e greu să mai iasă. Nu-i mai dă drumul. Ori tu, după ce-mi vei arăta cometa Halley, îmi vei chema un taxi și mă vei lăsa să petrec Sfârșitul lumii cu Tom și Jerry.

– Cezara, toată chestia cu lista a fost o prostie. Ne-a luat valul.

– Mie îmi spui? Curat prostie. Ți-a trebuit mult ca să-ți dai seama?

– A trebuit să-mi dau seama că n-am nici o șansă la tine după chestia cu lista. Dar lasă-mă să încerc.

– Încearcă, Dane, încearcă. De aceea sunt aici.

– Uite cum pledez. Dacă greșesc pe undeva, să mă corectezi. Maiășii nu prezic pentru mâine Sfârșitul lumii, ci sfârșitul unui ciclu. Ciclurile astea sunt lungi, sute sau mii de ani. Fiecare ciclu e altfel. E ca un salt calitativ, după ani și ani de acumulări.

– Vrei să spui că vrei să vii la mine cu acumulări cu tot? s-a încruntat ea.

– Nu, vreau să spun că mâine e un început. Poate că nu toți îl vor simți ca atare, dar eu sunt pregătit să încep ceva împreună cu tine. Ceva care să dureze mai mult decât o noapte, un week-end sau o săptămână. Ceva ce n-are nici o legătură cu lista aceea cretină. Cât despre cometa Halley...

– Așa, zi și despre cometa Halley...

– Îmi doresc s-o privim împreună, de la balconul nostru, peste exact 49 de ani, atunci când are următorul *rendez-vous* cu Pământul.

– Frumos. Noi doi? Numai noi doi, Dan?

– Bănuiesc că vor fi cu noi și copiii, și nepoții.

– Și mai frumos. Îți place Tom și Jerry?

– Îmi place tot ce îți place și ție, Cezara.

– Broccoli?

– Și broccoli.

– Asta e bine, Dane, poate mă convingi și pe mine să mănânc așa ceva.

– Ce faci cu gașca? Te pierd de joi până vineri?

– Ai vrea tu. O să ies cu ei mai rar, iar când ies, ieșim de fapt. Vom fi cinci.

– Nu te deranjează faptul că Bryan

(Continuare în pag. 23)

(Urmare din pag. 22)

SFÂRȘIRTUL LUMII

m-a bifat?

– Câtă vreme n-ai plâns după el a doua zi dimineața, nu mă deranjează, i-am răspuns, prompt.

– Nici n-are ce să te deranjeze. Pe Bryan l-am refuzat. De două ori. Când a încercat a treia oară, chiar aici, la *Dublin*, și-a dat seama că n-are rost să mai încerce. Ca să nu se simtă prost, i-am dat voie să vă spună că a *înscris*, cum ziceți voi, și să mă bifeze pe lista aceea blestemată.

Aha, misterul se lămurea. Bryan trișase. Bryan fusese respins definitiv în seara aceea, de aceea se îmbătase crunt și o jignise pe Mia.

– Nu i-am dat permisiunea asta doar așa, din milă. M-am gândit nu numai la el, dar și la mine. Nu voiam să rămân singura tipă din firmă care n-are nici măcar o bifă! s-a alintat ea. Ar fi zis lumea că am vreun defect, că sunt frigidă sau cine știe ce. Așa că, de înțelegerea cu Bryan am profitat și unul și altul.

Ne-am sărutat. Un sărut lung, ca de final de film. Un sărut lung, ca înaintea unei catastrofe iminente. Un sărut lung, ca de început de ciclu maiăș.

– Unde e gașca? Poți să-i suni? Am să le spun ceva.

Zâmbea. Precis că omora bancurile. Precis că râdea înainte de a spune poanta. Acum râdea de parcă avea de gând să facă o șotie.

L-am sunat pe Adi.

– Te-ai răzgândit, amigo? s-a bucurat el. Suntem alături, la *Bon-Ton*. Tot pe Blănari. Le arătăm suedezelor tot Centrul vechi.

– Zi-i să pună telefonul pe speaker. Și să i-l dea lui Bryan. Pune-l și tu, pe al tău, pe speaker, îmi ordonă Cezara. Și dă-mi-l să vorbesc eu.

M-am executat.

– Adi, dă-mi-l pe Bryan și pune-l pe speaker. Și stați aproape de el, ieșiți în stradă dacă e prea mult zgomot. Vrea cineva să vorbească cu voi.

I-am dat telefonul Cezarei. M-a tras lângă ea, trecându-mi brațul pe după mijloc. Zâmbea cu toată fața.

– Bryan? Aici e Cezara. Trece în listă o bifă în dreptul meu și al lui Dan. Da, ai înțeles bine. O bifă adevărată, nu din aceea, știi tu. Au auzit și Adi, și Ștef? Bun. Consideră lista închisă. Îmi pare rău, dar Dan v-a luat fața. Nu-l întrebați cum, că nici el nu știe. Nu știu nici eu. Poate că pentru că vine Sfârșitul lumii, cine știe?

ERAN

LITERAR

Alexandru JURCAN

PIRANDELLO LA PARIS

Am avut șansa să procur un bilet în septembrie (2012) la *Teatrul La Colline* din Paris, unde am văzut *Șase personaje în căutarea unui autor* de Luigi Pirandello, în regia lui Stéphane Braunschweig, care a operat adaptări subtile în textul dramaturgului, realizând și scenografia. În distribuție: Elsa Bouchain, Christophe Brault, Philippe Girard, Claude Duparfait etc. Nu uităm că în 2006 Stéphane Braunschweig s-a mai apropiat de Pirandello prin spectacolul de la Strasbourg cu piesa *Să-i îmbrăcăm pe cei goi*. Încă de atunci visa la *Șase personaje în căutarea unui autor*, mai ales că Ersilia, personajul principal din *Să-i îmbrăcăm pe cei goi*, e întâmpinată de un scriitor, după tentativa de suicid, atât de mediatizată. El se interesează de ea ca s-o seducă, însă ea vine la el ca să-i scrie povestea, așadar este un... personaj în căutare de autor.

Stéphane Braunschweig rescrie prologul și utilizează imagini proiectate. În spațiile scenei – invazie de oglinzi, cu dedublări

Laurențiu BELIZAN

Toni Șeicărescu și Laurențiu Belizan

samba dream

porii se închid altfel cu merchandise no.5
minutul are bot de tapir
aspirând secunde dintre pantofi și roți
trupul tău e o simfonie de stringuri
același cuvânt cu milioane de adn-uri
stârvurile multicolore de pe sambadrom
dansează rumba rânjind

trebuie să ajungi acolo
să atingi climaxul macerării
ai afla că dincolo nu e nimic
abia când întorci capul
ploaia de confetti
va sigila straturile de nisipuri mișcătoare
și ramurile verzi îndoindu-se sub pasărea
paradisului

mai târziu poți veni
o să-ți povestească că ligeros
erau dulci și tari
doar un gând urât te-ar ajuta

și multiplicări. Platoul alb așteaptă acțiunile, personajele. Zidul, la fel de imaculat, are o ușă funcțională, sugestivă. La început am avut senzația că nu voi mai evada din staticul impus de dezbaterile de pe scenă. Imediat lucrurile s-au schimbat, pentru că „*în teatru nu trebuie arătat totul*”. Căderea ecranului în final a avut efectul scontat pentru dezirabilul *finis coronat opus*. Din nou (am mai văzut piesa și în alte propuneri de regie) am reflectat la acel trio creator: scriitor, personaj, actor. Victima clară e personajul, care devine sclav. Scriitorul și actorul au libertățile lor, însă el este fixat iremediabil și implacabil. Așa cum scrie și *Giovanni Macchia* despre condiția personajelor: „*imobile, blocate, sechestrate, condamnate*”. În 1921 piesa a creat un scandal enorm la Roma, apoi a avut un succes triumfal la Milano. În 1934 Pirandello a primit premiul Nobel. Într-o scrisoare din 1927 el afirmă că „*am uitat să trăiesc; nu-mi trăiesc viața, ci o scriu*”.

La sfârșitul vieții, Pirandello a scris un scenariu de film (care nu a fost realizat) pornind de la piesa *Șase personaje în căutarea unui autor*. În acel scenariu personajul principal este autorul, în dispută cu creaturile întâlnite în realitate și care îl chinuie în imaginar. Munca de rescriere operată de Stéphane Braunschweig pornește de la acel scenariu, iar în spectacolul realizat abordează explicații de stări, dar și o *mise en abyme meritorie*. În revista *La Terrasse* din septembrie 2012, *Agnès Santi* crede că spectacolul e prea demonstrativ și că regizorul vrea să evoce prea mult din modernitatea teatrului. Rămân la părerea că am văzut cel mai incitant spectacol după Pirandello. Și cel mai tulburător.

să termini în același timp cu ea
ultimele șapte minute necesare de nonsens
când spiralele duble dansează bolero

anul acesta suntem singuri în tribune
la carnavalul din rio
aplaudăm frenetic
îmi spui atâtea nimicuri la ureche
privindu-mă-n față
îngustezi apoi cerul spre coada ochiului
amânând nostalgia lui tarkowski
către alt februarie venețian

sweet upgrade

îți spui că nu ai cum să treci peste asta -
noaptea este o mlaștină
în care te scufunzi cu buzele cusute
de licărul lunii

nu-ți rămâne decât să-ți pui
iubirea în lampioane
să privești cum se înalță sfielnic

întunericul pare un sac de șerpi
îl arunci pe un plaur
învingi oboseala
gândul devine reflex necondiționat
o flacără la intrarea în peștera lui Platon
toate punctele fixe se mișcă

începi să descoperi la tine simptomele
bolilor pe care le studiezi
convențiile despre viață
nu pot fi traduse în limba spargă

mersul prin fața casei tale
este o peregrinare prin vena cavă
devin argonaut cu
vedere periferică

ARCADE LIRICE

Georgian GHITĂ

Cutia de chibrituri

M-am ascuns lâng-o cutie
de chibrituri
De multe ori îmi imaginez
că nu ești tu,
că e doar lumina care cade
pe covor
sfâșiată precum un trup ce se
zbate în visare

Tremur, izbit de amorul anarhic,
înstrăinat ca o candelă sudată
de vitraliile unui lăcaș tot mai gol

Un fragil păcat la buza oaselor,
mă-nțeapă cu-atâta vânt
și-atâta singurătate,
încât sufletu-mi pare foarte greu
de parcă atârână de el un înger

Gândul încep să-și dea
ultima suflare,
așezat pe mâna catranului miop
sărutându-și ecoul
strigătului de ajutor.

Tania
NICOLESCUPână la
replica finală

Tot mai mulți
dintre noi
- ce lungă, tăcută coloană -
își iau în spate umbra străvezie
și cu capul plecat
fără niciun zgomot pleacă
părăsind sala de varietate a vieții.
Cei rămași în sală
urmărim la matinee prelungite
același prost spectacol
lăsându-ne în urmă
cu așteptările noastre deșarte
cu vorbele repezite sub limbă
cu febrilitatea cu care mâna
frământă o pălărie soioasă
- Doamne ajută Doamne
ajută Doamne -
și noi
noi mucedele pietre
încă ne mai ținem respirația
pentru a nu pierde replica finală
impersonală eliberatoare
să se facă lumină.

Anișoara IORDACHE

rupere de lună

trecutul este rădăcina realității,

din care pot încolți
lujeri în formă de pași-
simboluri codate
ale unor evenimente
din subconștient.
trecutul poate avea miros de
crepuscul,
de scorțișoara,
auroră,
sau pucioasă.
poți să-ți faci apărătoare
pe marginea acoperișului;
ciucuri - din cele patru colțuri
ale mantiei,
nu te poți ascunde de el,
este pitit la subraț.

Patricia Lidia

Am să învăț zborul

Nu,
nu te mișca,
razele soarelui
vor duce umbra ta
către alte culmi.

Nu vorbi,
vântul va duce
ecoul vocii tale
atât de departe
că te voi căuta
și dincolo de orizont...
iar când nu voi mai putea
merge,
de oboseală,
tristețe,
dor,
voi învăța să zbor,
și tot am să te caut.

Nu mă întreba
de ce,
cum
sau
când,
eu tac
și te privesc,
pentru prima și ultima dată,
timpul lucrează pentru noi,
în noi,
și nicidecum
împotriva noastră.

Iubite,
sunt ca o pasăre
căzută din cuib...

dar știi și tu prea bine...
nu avem nevoie de cuib,
după zbor tânjim
atât de amarnic...

Castelldefels, Spania,
13.10.2012

Corina PETRESCU

Blestem de piatră

În piatră m-ai închis
Să nu mai pot să vis,
Să nu mai vreau să pot
Și iar să mor de tot.

Să nu mai pot zâmbi,
Să nu mai pot cârți,
Să nu mai ploaie, vânt,
Să nu mai știu ce sunt.

Și m-ai închis în piatră,
În piatră nestemată,
Să nu mai pot simțire,
Să nu mai pot iubire.

În piatră sunt, în piatră,
Iar piatra-i blestemată,
Blestemul greu în ea:

Să nu mai pot pleca,
Să fiu în piatră, piatră
Dar inima să-mi bată.

Carla Francesca
SCHOPPEL

Comuniune

Parcă azi ești mai mult
din ceea ce sunt sau devin
umbre tale trezite spre înflorire.
Ritmice și încântătoare pătrund
apele mele sacre,
rebotezând pe cel care visează
că e tu.

Mi-e sete să alunec
pe Calea Laptelui
sub Majestatea țeșătoare de sorți;
să fiu mai albă ca realitatea,
mai albastră ca somnul cerului,
mai rădăcină din rădăcina ta.

Liliana RUS

Semnul
din naștere

Singurătatea
- semnul meu din naștere -
o cunună de flori înghețate,
tot mai sonore
ce-mi înconjoară obrazul

Trilul meu rătăcit,
ca un cântec de muezin,
ostenindu-se laolaltă cu țipătul.

Mă însuflețește nevoia de lume,
cu porțile ei trufașe,
cu ferestrele greșite,
cu nesfârșitele ei semne de adio.

Și eu, orbul cu acordeon,
într-o colivie de sfoară,
zăvorât în pacea lui egoistă.

Lucruri de taină
îmi luminează obrazul.
Sfășierea înfloreste preț de o clipă,
vicleană, cu un trandafir
între degete,
copie aurie a unui semn din
naștere:
seninătatea - un medalion
cu flori înghețate.

Țința Horonceanu
Bernevic

Statuia de nisip

Se ridică în spatele meu
mă întreabă dacă va ploua mâine
dacă fumez și cunosc
limba engleză
scot capul pe geam uitasem
lumina aprinsă
clapele pianului amuțite
stau în genunchi
și privesc marea
lumina înflorind din nisip
Dumnezeu așază o piatră
să-mi pot odihni fruntea,
Dumnezeu așază o pasăre,
un cer, o lumină,
se ridică în spatele meu
statuia de nisip
cu ochi de copil

Caliopi DICU

Ultimul vers

Ultimul vers m-a părăsit în deșert
Risipit printre cactuși.
Atâția ani obosiți parcă
- o întreagă adunare - o nuntă -
Toate iubirile au un miez depărtat
O sămânță de coajă de perlă.
Se face noapte!
Sunt sora care nu vrea
să uite de rude
care fuge după anotimpuri
cu plasa de fluturi,
care așteaptă pe cineva
să deseneze în jur un cerc
din care să nu iasă până la Înviere.

VITRINA CU CĂRȚI

VITRINA CU CĂRȚI

VITRINA CU CĂRȚI

Ochiul homeric

În deschiderea volumului **Grota și literele**, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2013, doamna **Irina Petraș** notează: „George Vulturescu este un poet al Nordului în măsura în care această situare e chemată să traducă și să valorizeze lucrările și purtările omului, dar și să acorde un accent distinctiv poeziei. Instrumentările dosarului locuirii operate de cărțile sale precedente răstoarnă relația până la a sugera că poezia a creat Nordul, iar acesta, la rândul său, printr-o răsucire extrem de firească, s-a întors cu argumente care să legitimizeze sursa, să o întărească.”; în același timp: „poemele oferindu-se ca învățare a morții”, având drept semne: Ochiul, Piatra, Nordul și sminteala („Sminteala poeziei - adaugă doamna Petraș - e una «ieșită din minte», în ambele sensuri: născută din combustii ale creierului activ, dar și deraiată, căci iese din îngrădirea rațională a termenului și încalcă, liber și creator, legi.”

Primul ciclu al volumului - **Scaunul gol de lângă foc** - reprezintă o alchimie a sinelui, un mod de a prefăce uitarea realității în irealitate cotidiană, în scrâșnetul de scrânciob al singurei regăsiri posibile: „cine vrea mai mult de la casa copilăriei/ decât momentul când mama îți întinde o felie/ de pâine și un pahar de lapte aburind?// Chiar îngerii sunt gata să-ți smulgă felia/ din mână dacă îngerii ar vrea mai mult/ decât să rămână doar îngerii...” (**Felia de pâine din mâna mamei**). Nordul risipește lucrurile lumii, nu mai lasă să fie descoperite, ca la Petre Stoica, printr-o arheologie blândă, le face colțuroase și neînțelegătoare: „Acum stau la masă și scriu/ câinii tineri întind între dinți coala de hârtie/ ca o halcă de carne/ nu te poți ascunde nici într-un tufiș când scrii/ huo, potăilor” (**Chipul călărețului**).

Revelația descifrării aparține ochiului homeric, închis definitiv în afară, sub pleoapa întâmplărilor lumii, și devenit văzător înlăuntrul sinelui, scufundat într-un alt ochi mult mai mare, în abisul căruia prinde contur ființa despovărată de timp: „La vârsta de șase ani, în curtea părintească/ un par de lemn mi-a străpuns ochiul stâng/ nu plâng cu el/ nu râd cu el// Acum știu:/ Ochiul meu e scobit cât lemnul/ unui căuc din Muzeul Țării Oașului// Cui vrei să-i duc apă cu el, Doamne?/ Pot să-l cufund în neant și să-l/ ridic plin de nisipul urmelor tale?...// Cine le vede să vină după mine...” (**Căuc pentru nisipul urmelor**)

Tot acolo, în taina lăcrimând lumina izvoarelor subterane, a coborât și zeul tăcut, primordial: „După o vreme își lăsă mâna pe umărul meu/ *Spălă-l. Te-ai rezemat de umbre noroioase.*»/ Apoi mi-a atins brațul stâng: «Taie-l! Ai/ mângălit cu el semne care n-au devenit literă...»// Îmi spălăi umărul și-mi tăiai brațul drept:/ «Scrie cu el numele meu», îmi porunci./ Mă uram pentru că vedea cum

tremur și-mi era/ silă de mine și din milă am scris: «Eu...»/ Nu-i vedeam fața, dar după voce părea mulțumit:/ «Acum ești pregătit: știi ce poți deveni...»” (**Uniforma zeilor**)

„Imersiunea” lirică devine dramatică atunci când materia și antimateria - litera și sunetul - produc perturbații temporale, trecutul devenind un prezent simulat, ca stare de spirit, precum în poemul **Moartea câinelui**:

„Mi-a ieșit mama în față când am venit de la/ internat:/ « - Bine că nu l-ai văzut: își trăgea burta pe/ luturile grădinii, scheunând. Îi intraseră în intestine/ acele, sticla pisată. (...) L-am ucis cu o lovitură de sapă...»// Am ieșit din curte în stradă: am alergat,/ am căzut în genunchi, am urlat,/ am lătrat - am plâns, nu știu. Am ajuns la/ clopotnița din curtea bisericii și m-am atârnat/ de frânghii: cele trei clopote au spart cerul/ în mii de așchii și au căzut peste case,/ s-au înfipt în oameni, în arbori, în animale.// Câinii au început să urle în lanțuri. Sătenii/ s-au adunat îngroziți lângă clopotniță. Mi-au/ descleștat, cu greu mâinile de pe frânghiile/ clopotelor. I-am urlat părintelui Ghelasie:/ «Cosma mi-a ucis câinele cu sticlă pisată.../ Blesteamă-l! Blesteamă-l!...»”

Până și ochiul privitor în afară se molipsește de la celălalt ochi și adună, din pulberea drumurilor cotidiene, **Potcoave de cai morți** (ultimul poem din prima secțiune): „Și eu am văzut potcoavele/ nimeni nu se poate prefăce, nimeni nu le poate ocoli/(...) ...Poveștim despre/ potcoavele întoarse bătute pe copitele cailor lui Pintea,/ haiducul moroșan, despre tunelul care ducea de la/ biserica Calvaria pe sub apele Someșului la Cetatea Abrud/ pe unde trecea călare contele Rákóczi./ «Ce-am scris, am scris, auzeam vocea lui Ion Bledea,/ răgușită de fumul țigarilor, o potcoavă dă deja/ un sens drumului...» (...)// Potcoavele sunt stelele pulberii// Din ziua în care au apărut potcoavele pe/ străzi, ca șobolanii înainte de ciumă, polițiștii/ comunitari au început să le strângă, să le/ inven-tarieze;. Un istoric (local) crede că se poate/ reconstitui identitatea călărețului după forma lor./ Însă, de la o vreme, înaintea lor se scula oamenii/ și le strângeau, făceau provizii de potcoave pe/ ascuns, considerând că aduc noroc la casele lor./ «Lăsați-le să le ascundă, râdea Alexandru Pintescu,/ când vor necheza potcoavele ca și caii/ atunci și literele poemelor neterminate ne vor/ chema acasă din cârciumi...»” (**Ion Bledea** - sculptor maramureșean; **Alexandru Pintescu**, alături de **Dorin Sălăjan**, **Ion Baias** și **Emil Matei**, numărându-se și ei printre prietenii plecați ai poetului, evocați în carte)

Secvența a doua a cărții - **Viespe de grotă** - investighează un alt spațiu interior: La Turnu, sub munții Coziei, în stâncile de pe malul Oltului se află chiliile sihaștrilor Daniel și Misail (în viziunea doamnei Petraș cel de al doilea fiind dublul poetului, iar primul un ecou; Și tot Irina Petraș spune despre grotă „Poemul, viața, moartea, gândul răsucit în sine sunt ungherele misterioase ale

grotei, sunt chiar ele Grotă care se lasă explorată trudnic...”

Prima poezie a ciclului vine să întărească această aserțiune: „...în spatele celui ce intră în grotă e ochiul/ cu cenușa macilor văzuți pe morminte/ sub calota craniului său duce o grotă/ despre care nu știm nimic/ (cum pasărea poartă oul de care se golește în cuib (s.n.)/ o grotă mai mare decât cea în care intrăm acum/ care s-a săpat în noaptea creierului său/ în amiaza cărnii sale”.

(1) Ca unul ce a pătruns în asemenea grote îndrăznesc să afirm că e mai mult decât atât; că - de fapt - grotă este uterul de piatră, capul lui Zeus născând-o pe Atena, nașterea sinelui din sine. Cine a fost acolo înțelege asta! În mormântul Uterului de piatră androginul s-a fixat în Dumnezeire, unind antagonismul primordial al universului (Yn și Yang) în zigotul eternității: „- Nu sunt trepte de piatră cele pe care pășesc astăzi,/ Misaile. Ci sunt rugăciunile tale atârând împietrite,/ una de alta, cu care te-ai agățat de abis.” (2). Înțelegerea contemporană (turistică și grăbită) este excedată și necuvântătoare în fața miracolului: „Șiruri de oameni forfotesc spre chiliile de piatră./ Nenumărați sunt cei care coboară spre mașinile/ din parcare:/ unul vrea să ajungă la târfa cea mai scumpă din oraș;/ altul se grăbește spre tribuna Academiei;/ o femeie duce o năframă cu care a atins moaștele din raclă...” (2).

Dualitatea contradictorie dintre nașterea adevărată și cea lumească transcede, din punctul de vedere al poeziei, grotă craniului și grotă inimii; poezia rămâne adânc înmormântată în naștere și rareori tipătul ei vede lumina: „Sunt în grotă mea zilnică, în cavernele/ literelor mele. Fac mătânii, te invoc, Doamne,/ cu genunchii lipiți de funinginea lor. Exersezi/ ieșirile secrete dinlăuntrul învelișului mătăsoș/ de gogoasă: vierme sau fluture// Pe tine Misail, te-așteaptă afară voievodul și obștea/ să te-nscăuneze episcop al Râmnicului...” (8).

Iar poetul, în grotă, înaintează: „pipăind, de-a lungul pereților lor/ și simte pielea jilavă de jivină a tăcerii/ care aude toate grotel” (9) știind că: „grotă e un uter matern la care ne întorcem/ iar și iar” (13).

O altă imagine a grotei „uter” e relevantă, ea plămudind nu doar trupul, ci și accederea lui ca duh: „Mici grote înlăuntrul/ grotei tale, Iisuse,/ dar cui să-i spun/ cât de desăvârșite sunt grotel noastre/ câtă frumusețe în alinierea lor/ ca niște bule de aer/ care circulă pe sub lut”.

(14) Adevărul grotei, suportabil până la sacrificiu, devine însă o amăgire la întoarcerea poetului printre oameni, ca apostol al lui: „Tu psalmodiezi în genunchi pe piatra chiliei/ sau poate îmi spui:/ «Grotă nu este numai cavitatea stâncii în care ai intrat,/ ci și cavernele singurătății din tine însuși. Ceea ce nu poate cuprinde memoria în grotel sale/ - adâncite în același timp în trecut cât și în viitor -/ nu a fost și nu va fi clipă pentru ti-

(Continuare în pag. 26)

(Urmare din pag. 25)

VITRINA CU CĂRȚI

Ochiul homeric

ne...»// Oamenii continuă să-mi bată la ușă/ zi și noapte huiduindu-mă:/ « – Sihastrul Mi-sail e mort de veacuri! N-ai fost/ în grotă, n-ai fost...!» (40)

Aceasta credem noi, este Cartea cea mai din nordul ființei Ultimului Preot al Dacilor Mari.

Lucian Mănăilescu

Eveniment cultural la Constanța

Un debut editorial (Silvia Bitere) și jocul de-a Coraline

Ar merita mai multe ziceri, dar e mare sărbătoare azi (28 martie 2013), și am rămas în urmă cu o promisiune. Scrisesem despre lansare atunci când evenimentul era proaspăt și-n glugă aveam încă tutun de pipă. Cu eleganta și distinsa mea Singurătate, de la intrarea în clubului Doors suntem întâmpinați de mama Coralinei, debutanta Silvia Bitere și co-organizatoarea evenimentului, Amelia Stănescu. Să nu-și facă probleme de așezarea-n scenă, la salutul „bine ați venit” le-am spus că: „N-am venit ca să venim, ci am venit să plecăm. Să cumpărăm câte o carte pentru noi, una, două sau trei pentru prieteni. Doar am venit la lansare de carte să plecăm mai departe”. Silvia a bombănit niște observații amabile la adresa Singurătății mele, și ne-a făcut cunoștință cu masa rotundă a invitaților ei, verișoară, prietenă și soțul, tot matematician. Eu am vrut să dau o replică pe tema matematicienilor și-a profesorilor de matematică, dar grupul de poeți intrase deja în raza mesei rotunde, conduși de amphitrioană. Spuneam de Amelia că e co-organizatoarea evenimentului întrucât cu partea tehnică a locației și-a orchestrației se ocupase Iulia Pană.

De-a Coraline este o epopee modernă, în care Poeta și Personajul locuiesc în aceeași inimă. În colecția PoEZIA9 (coordonată de Adrian Suci), editura Grinta are șansa lansării pe piața de carte a unui foarte bun volum de poezie. Este riscant să debutezi cu o carte foarte bună. Fiind debut, critica nu e pe fază și riști să risipești mărgăritare.

Cartea este un triptic mărginit de 8 tablete pentru Coraline. Ca orice carte de poezie, poate fi citită de la orice pagină. În loc de cronică, o voi lăsa pe Coraline să mă conducă unde o Poartă inima: „tresăream la fiecare pas/ și neclintita umbră mă urma/ aveam corpul umplut cu inimi yo-yo/ în dimineața în care ieșeam din portativ... „ (**melci**); „am în-

pânzit cu ochiul minții o parte din memoriile mele/ așa intacte cum au rămas pe o pânză veche uitată în/ cufărul de zestre...” (**când somnul ucide**); „ieri cum priveam peste umăr un măr rotund am auzit/ ca printr-o pâlnie cu tifon/ cum scotea tata vinul din damigene” (**ca la noi acasă, ca în babilon**); „nu te mai legăna mă obosești și pot naște în orice moment/ doar privește-mă, dă-mi mâna să trecem podul acela din lemn.../ este o mare imensă sub el și malul e abrupt/ se surpă și «mistrețul Vasile» e mult prea bătrân să alerge cu noi.../ vezi tu, prietene, eu așa trăiesc veșnic/ așa mă hrănesc - cu oameni, cu forme, tu?” (**ți-am zis vreodată cum văd eu lumea**); „din mine se vede Las Vegas/ o trompetă uriașă din care ies cartonașe colorate/ un zeppelin în care mă simt în siguranță...” ; „am încercat de multe ori să dau de adevăr/ ca să vă spun și vouă/... într-o bună zi a sosit la mine vara/... era ca o mireasă” (**vara ca o potcoavă**); „prindeam momentul să mă atașez de câte vreun pescăruș livingstone/ îmi plăcea să-l dezmiard dându-i mere ionatane sus pe o piatră/ să rimeze cumva cu zborul din aripa mea frântă”; „peisajul era descompus ca după o apocalipsă a cernelurilor/ rămăseseră doar degetele unui pianist/ pe clapele și vișiniul putred greu al/ scrinului cu miroso/ de aici încolo voi scrie” (**peisaj descompus în vers alb**); „la capătul lumii cine să ne aștepte/ și castorul scobește de zor o scorbură/ din tavan începu să curgă cu melci de casă cât pumnul” (**melci**).

Ioan Mircea POPOVICI

Efemeridele care salvează eternitatea

Aflată într-o etapă a căutărilor și limpezirilor, **Mihaela Aionesei** are, totuși, o bună percepție a autenticului liric și, mai ales, o forță latentă, vegetală, de a-și învinge inerțiile. Cartea sa, (**anotimpul (i)legal - lumină**, Editura Ateneul Scriitorilor, Bacău, 2013) ascunde, dincolo de simplitatea aparentă a versurilor, o întreagă tectonică semantică, un metalimbaj paradoxal ce modelează sentimentele, dându-le forme ciudate, fisurate de tăceri sau schimbări surprinzătoare de tonalitate: „ar fi fost așa de ușor/ să alung tristețea/ să iau fericirea de mână/ s-o înghesui într-un colț/ cât să trec strada/ spre un alt decor// aș fi putut să strig/ să bat cu picioarele/ în ea, viață// mi-au plesnit buzele/ de atâta tăcere/ am întins brațele de cruce/ până am simțit că mor// ce să fac acum cu atâta zbor? ” (**alt decor**); „deschide fereastra, strigai// nu pot acum/ e ger cumplit/ poate la primăvară/ și.../ a rămas ceva nerostit/ mă spuber/ strigăte în șoapte/ iernez// tu taci și înverzești înainte.” (**ceva nerostit**);

Atunci când evadează din cumințenia lirică („... mă doare pământul/ de atâta lumină/ pe care n-o pot cuprinde/ decât târâș// din trupul livezii strigă preaplinul” - **iu...**), poezia Mihaelei Aionesei, devine nerușinat de frumoasă, cu irizări freudiene („am învățat să mă dezbrac de inhibiții în parc/ printre tei cu apucături nebune/ ce îndrăznesc să mă golească de parfum/ în văzul lu-

mii// de câte ori mi-ai desfăcut sufletul/ ai uitat un nasture descheiat/ suflă vântul prin merele neculese încă,/ aerul miroase a păcat/ sorb și mă răcoresc pe dinăuntru” - **cu tine**) și momente de fericire interzisă („nu mâine, azi, vino/ să ne mințim puțin/ mușcând lumina/ din primul fruct căzut” - **un șarpe mă strigă pe nume**).

Copilăria - o fericire dramatică, o plajă linsă de haita de câini a corăbiilor grecești („castele de nisip din Troia tinereții”), măruș („după un val de muguri/ doar iubirea rămâne -/ simfonie/ în mijlocul unui deșert/ de iarbă moartă-/ măr roșu...), lumina („închisă în clepsidra eternității/ stau cu luna la tâmplă...”) fluturile-înger („un fluture/ își încearcă aripile/ la lumina ochilor tăi”), sunt ipostazele paradisiace ale păcatului, efemeridele care salvează eternitatea: „de ieri un fluture/ îmi dă târcoale/ vrea să-mi împrumute aripile/ teama/ ia formă de înger”. Atmosfera voit bacoviană, acceptată drept model, o ia razna, ecourile ei ducându-ne cu gândul mai curând la tristețea blândă a Magdei Isanos decât spre plumbul de lacrimă al marelui poet băcăuan: „Lilieci cu bucați de lună sub aripi/ vin să împartă lumina ” (**după 22 de ani**); „Bacovia îmi umblă prin suflet/ (...) gângurit de lumină în scutec de magnolie// astăzi...” (**măine mă voi zidi într-un surâs**).

Lumina - chiar strivită de gravitație, crează un spațiu virtual, o „gaură de vierme” ce absoarbe griurile bacoviene în universuri fragile, translucide: „un nebun însetat caută picături de ploaie/ altul desenează o fântână pe asfalt/ norii își arată doar umbra,/ împingem cărucioare cu vise/ prin dune de nisip/ suntem particule vii/ răni ale timpului// din mila cerului ne adunăm câte doi/ căutăm soarele printre scoici/ să sprijinim pe umeri castele -/ sete cumplită” (**sete de lumină**).

Pe această valență, a luminii estompate - credem noi - Mihaela Aionesei are toate șansele să-și dezvolte altfel clișeele poetice, ducându-le mai aproape de sufletul și de talentul său, precum în această moarte pe porunci: „dimineața se zbate între aripi de corbi./ știam și eu, știa și ea/ m-a prins de mână și mi-a spus:// «să fii tu însăși. să nu ai altă umbră afară de tine./ să nu-ți cioplești aripi și să nu te închini nici unui/ neam pășăresc. (...) cinstește-ți căderile ca pe icoane, te vor înălța dar/ să nu ucizi lacrima,/ să nu te desfeți cu amăgiri/ să nu furi din singurătatea altuia/ să nu scoți nuferi din mocirlă decât cu mâna ta/ să nu postești crucea aproapelui, pare mai/ frumoasă dar poate fi mai grea și îți va fi drumul/ de lumini lătrat/ în numele tatălui și al...”

Florin Ursuleanu

Religia poeziei

Prințesa (cu fluture) a lui **Virgil Diaconu** (Editura Limes, Cluj Napoca, 2012) deschide porțile palatului din Carte pentru a-l primi pe gloriosul poet, plecat să cucerească lumea cu o legiune de vrăbii. Și iată defilarea multicoloră a gândului, în prima carte purtând același titlu ca și volumul (Prințesa cu fluture): „Eu am plătit cu ultimii bani/ zăpăcitele de vrăbii din fereastră ca să te fac să râzi// Eu știu că îmbrățișarea îți va ridica privirile din podele// Deja, lucrurile pe care le atingi au început să viseze/ ziua deja a luat

(Continuare în pag. 27)

(Urmare din pag. 26)

VITRINA CU CĂRȚI

Religia poeziei

chipul tău// (...) Încă puțin și voi sparge tăcerea/ Încă puțin și îți voi da foc printre cearceafuri” (**Din întunericul dens**). Dragostea „cu unghii albastre” nu se mulțumește numai cu atât:

„Hai să fugim în podgorii!// Hai să fugim în cer” (**Dragostea cu unghii albastre**) - declamă poetul, mobilând o mansardă cu amintiri pentru incredibila evadare: „Nici nu bănuiam că mă așteaptă/ în spatele cămășii albastre/ și cu sânii abia treziți din somn// (...) Și în cele din urmă am văzut-o dansând (...) În clipa aceea m-am amestecat cu mâinile ei,/ cu ci-reșele și fricile copilăriei. (...) Deja te iubesc în toate culorile” (**Mansardă**).

În această mansardă, undeva în cer, nu există locuire, conveniențe sau facturi mototolite; în mansardă sunt aripi de înger, oglinzile iubitei, sentimentele ei de vrabie și fericirea, o perlă ce lunecă, din când în când, pe obrazul tăcerii: „Eu locuiesc într-un crin și tu ești crinul acela// Celulele mele te iau în brațe cu o mie de brațe.// Foamea mea este de carne tânără,/ îmbrățișările mele sunt carnivore!// De când te-am luat în brațe am

dat în mintea crinilor.// Doamne, mi-a căzut la pat o rază!// Nici nu mai știu dacă voi coborâ din această îmbrățișare.// Din crinul care mă ține cu o mie de brațe.// Eu locuiesc într-un crin și tu ești crinul acela. ” (**Locuiesc într-un crin**).

Cartea a doua a Cărții se intitulează **Secol**, adică o hoinăreală profundă printre întâmplările lumii și ale timpului: „Toți prietenii mei sunt în stradă.// Soldatul tânăr s-a întors de pe front/ în hainele de lemn ale gloriei (...) Din limuzina de lux coboară condoleanțele prezidențiale.// Întunericul condoleanțelor prezidențiale. ” (**Secol I**).

Dintre figurile evocate, duioasă ca o fotografie îngălbenită dintr-un vechi album este cea a tatălui: „În ultima vreme, tatăl meu se împărțea/ între biserica de acasă și bisericile orașului: (...) Aici își petrecea el o parte din zi/ Între maica Domnului și domnul.// Uneori, la plecare, câte un sfânt cobora din icoane/ și îl însoțea nevăzut pe stradă. Știu asta/ pentru că tatăl meu vorbea tot timpul cu cineva,/ deși nu era nimeni prin preajmă.” (**Tatăl meu**).

Se întâmplă și o excursie, pe coclaurii secolului („Uneori mi se pare că secolul meu este Apocalipsa adusă la zi.// Apocalipsa, această Facere cu beregata tăiată” - **Secol pe sfârșite**), memorată ca un fel de fericire disperată: „Trei bărbați în autocarul care gonește prin toate hârtoapele și ne dă cu capul de toți pereții. Și între noi Luiza, ca dovadă

că nu suntem singuri în Paradis (...)// Degetele ei sunt lungi. Sânii mici. Două vrăbii singure...” (**Luiza și bărbații din palincă**). Luiza este, de fapt, femeia așteptată într-o nucă, într-un poem superb, pe care îl cităm integral: „Te aștept într-o nucă.// Jumătate din singurătatea mea îți aparține.// Dacă vrei, poți să dai foc întunericului,/ cu trupul tău poți să-i dai foc.// Te aștept într-o nucă.// Deja bătaile inimii tale se aud la tine în piept.// Împelițat-o” (**Nucă**).

Schimnic (Cartea a III-a) este, după mărturisirea autorului „cartea pe care am «tipărit-o» la mașina de scris Erika, într-un singur exemplar, în anul 1981 (...) O carte destinată prietenilor și potolirii energiilor mele ignorate de tiparnițele realist-socialiste ale timpului.”

Este o carte a zborului simulat la trapez, o căutare a pietrei filozofale, o ascundere din trup în idee: „Eu sunt în căutarea pietrei filozofale,/ a pietrei menite să alunge din mine toți morții/ și să-mi întoarcă zarea de vrăbii.// (...) Prietene, nu fi mâhnit:/ trupul pe care îl atingi nu sete trupul meu.// Aici încetez” (**Piatra filozofală**).

Ne oprim la concluzia lui **Alex Ște-fănescu** (*Plumbul transformat în aur*, România literară nr. 31/ 03.08.2012): „Într-un moment istoric nefavorabil poeziei, Virgil Diaconu a făcut din poezie o religie și a ajuns unul dintre cei mai buni slujitori ai ei”

Mari epigramiști români - Ion DIVIZA

Ion Diviza s-a născut la 7 februarie 1955 în satul Stolnicieni, raionul Hâncești, fostul județ Lăpușna; Absolvent al Facultății de Jurnalism a Universității de Stat din Moldova, a lucrat în presă sau la Teatrului „Satiricus I.L.Caragiale” din Chișinău (secretar literar). Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și membru al Uniunii Epigramiștilor din România și unul dintre cei mai talentați epigramiști români ai momentului.

Geopolitică

Europa-n vremi smintite
Încasează noi cucuie:
NATO intră-n țări pârlite
Iar pârlitii intră-n UE!

Turmentați

Așa e lumea pe la noi –
Trăim mai mult din amintiri;
Când ne-mbătăm suntem eroi,
Când ne trezim, suntem martiri.

Jale mare

Guvernânții ni-i jelim:
Oare cum de mai trăiesc?

Noi muncim - și flămânzim;
D-apoi ei, că nu muncesc!

Testamentară

Credința să vă fie steag și scut
Iar hărnicia lege și virtute:
Rămân atâtea lucruri de făcut
Și-atâtea ce... nu trebuie făcute!

Unire, români!

Cu lozinci și cu tam-tamuri,
Se unesc numaidecât:
Mai întâi se strâng ca neamuri,
Iar apoi se strâng de gât.

Coloana

Să fi avut ca la Brâncuși
Coloana dreaptă, cât un munte,
Pe-americani, pe nemți, pe ruși
I-am fi pupat numai în frunte.

La mintea găinii

Găina a ieșit în drum
Și o tanchetă a călcat-o.
Așa află și ea, postum,
Că România e în NATO

Program de stat

Parlamentul garantează:
Vor trăi în desfătări
Oamenii acestei țări!
(Lista lor se anexează).

Reiterând porunca leninistă

Înțeleaptă povață le dați
Celor tineri, mereu hămesiți:
„Învățați, învățați, învățați!”...
Că de lucru oricum nu găsiți!

Unui aviator rus

Decolând din Krasnodar,
N-a ajuns pân' la Ciucotca;
Mai avea benzină, dar
I se terminase votca.

Bărbatul

Un soț galant, care arată bine
Și e deștept și încă în putere,
Oricând de la nevastă va obține
Tot ce dorește dânsa să-i ofere.

Fericire conjugală

Am o femeie-ncântătoare –
Frumoasă, dulce, iubitoare...
De-aceea mă tot rog la zei
Să nu ne afle soțul ei.

Exemplu de bună purtare

Mă culc la zece, ani la rând,
Nu mai fumez, nu beau tărie,
Nevasta nu-mi înșel nîcîcînd...
Dar de-am să ies din pușcărie!

Axioma lui Bachus

Bea rachieu fără motiv
Numai omul primitiv,
Iar bărbatul educat,
Totdeauna – motivat.

La pescuit, pe ploaie

Din ceruri norii mă adapă,
Din lac mă-mproașcă val cu val,
Stă pește, deștept, sub apă
Și eu, un idiot, pe mal.

Cusurul

Bun băiat e nea Vasile,
Are însă un cusur:
Când nu bea vreo două zile,
Umblă două luni mahmur.

Paradox conjugal

O nevastă preafrumoasă
E o fericire-n casă,
Dar această fericire
E deja nenorocire.

De-ale mariajului

De două ori m-am însurat:
Eșec total. Doar jale-n casă.
Întăia soață m-a lăsat
Și-acum, a doua, nu mă lasă.

Sfârșitul lumii

Stratul de ozon se tot subție,
Veacul ni-i absurd și efemer;
Încă-un postmodern, cu-o poezie,
A făcut o gaură în cer.

Lovit de criză

De-o lună n-am fumat nimic
Și-am declarat război beției:
Câștigul meu e-atât de mic,
Că-mi vine să i-l duc soției.

Răsfoiri

REVISTA REVISTELOR CULTURALE

Cafeneaua literară, anul XI,
nr. 2 / 121, februarie 2013

♦ Din răspunsurile la ancheta inițiată de **Virgil Diaconu** (*Poezia postmodernă*): „Intrăm într-o situare de un provincialism apropiat de propaganda apuselor vremuri. Nu cred că putem vorbi de o literatură postmodernă în absența culturii, societății postmoderne care a generat-o. E absurd! La noi avem tot felul de mimări în acest sens, care transformă ideea de scriitor într-un fel de plagiator.” - scrie **Ioan Vieru**, după ce sintetizează totul într-o propoziție: „Fiecare cu optzecismul lui.”

♦ **Florentina Dalian** are cam același punct de vedere: „Sincronizare? Termenul mă duce cu gândul la înotul sincron. Lăsând glumița la o parte, nu cred în «modelul american», nici în cel occidental, ca de altfel în nici un model când vine vorba de poezie (...) Cred în poezia - Poezie.”

♦ **Adrian Dinu Rachieru** își încheie (bazându-se pe „martori” și mărturii, notele de lector intitulate **Sadoveanu, un scriitor reeducat**: „Bineînțeles, cameleonismul sado-venian, succesivele renegări au fost taxate în consecință. (...) ... un Pamfil Șeicaru vedea în Sadoveanu «un om cu ascunzișuri sufletești», «o moluscă», un «bivol fericit», care «n-a ars nici o credință». Judecăți rele, verdicte greu de clintit, care, vizând moralitatea omului, riscă să transforme opera (cândva îmbrățișată cu fervoare hagiografică) într-o anexă, eclipsând-o sau aruncând-o în uitare. Sactificatul scriitor, supus reeducării în primul ciclu al comunismului împământănit, a plătit - credem - un tribut inutil. Tot ce a creat după reconvertire nu poate egala proza anterioară, recunoștea sec Al. Piru”

♦ Grupajul de poezii semnat de **Nicolae Silade** se încheie cu aceste superbe versuri: „stau în bucătărie și scriu poezii/ interesante. beau o cafea. fumez un trabuc./ sunt zile fără evenimente deosebite, zile în care/ trebuie să scoți senzaționalul: precum icrele dintr-un pește./ afară muncitorii sapă de zor un canal/ prin care viața lor se duce la vale.”

Cafeneaua literară, anul XI,
nr. 3 / 122, martie 2013

♦ Excelent argumentate răspunsurile scriitorului **Horia Dulvac**, la ancheta despre poatmodernism. Ne-am oprim la un scurt citat, vizând statutul de „spectator” plictisit al criticului literar (și nu e vorba numai despre postmodernism, subiect abordat de generic): „Nu înțeleg de ce critica (...) nu manifestă același interes spre noutate și surpriză. În logica discuției, rezultă două distincții: fie distincții noștri critici nu au acces la scriitorii care scriu chiar acum, indiferent de curenți sau vârstă, la formulele / noutatea formulelor lor de expresie propuse, ceea ce

e foarte probabil și fiindcă nu sunt interesați de practicarea meseriei grele și oneste. Fie distincții noștri critici nu dețin organul critic sau acesta le este deja prea tocit, care să reacționeze sau să sesizeze imensa în fond bucurie a descoperirii unor zone încă neexplorate, sau descoperite chiar atunci.”

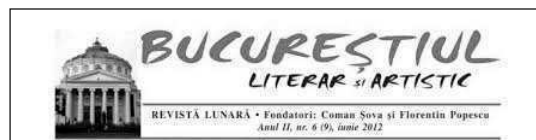
Oglindaliterară, anul XII,
nr. 135, martie 2013

♦ „Trist: Foarte trist.” - scrie **Ștefania Oproescu**, între două paralele... inegale. Și totuși: „Când comunismul a pornit alfabetizarea în masă a populației, n-a făcut-o doar din grija celor aflați în întuneric. O populație știutoare de carte era mai ușor de influențat prin cuvântul scris (...) Nume mari și cunoscute au fost «convinse» să intre în jocul impus. Era timpul, era moda să proslăvești comunismul și binefacerile sale. «Îmi vine să-mi tai mâna cu care am scris **Drum fără pulbere**», spunea Petre Dumitriu într-un dialog cu George Pruteanu în 1995. Nu și-a tăiat-o, și-a tăiat legăturile cu țara în 1960. (...) Alții au reușit să supraviețuiască împreună cu scrierile și crezul în regimul pe care l-au slujit (Nina Cassian) (...) Nu înțeleg însă cum se face că azi apar pe scena grotescului nume ale artei românești pe care încă le considerăm sacre. Ce să caute Horațiu Mălăele sau Maia Morgenstern într-un sordid serial de televiziune? Cu ce-au fost convinși să abdice de la o anumită condiție morală? (...) După ce joci rolul mamei lui Iisus, să te cobori la rangul de șleampătă și vulgară cârciumăreasă?”. Desigur, exemplele nu lipsesc nici în literatură...

♦ Foarte util „**Sfatul (inutil al) nutriționistului**” semnat de **Bogdan Ulmu**: „Urmărind presa scrisă, emisiunile tv și internetul, am ajuns mai debusolat decât un papuaș care ar fi invitat la decernarea Oscarurilor! Fiindcă, de la o zi la alta, specialiștii se contrazic, iar consumatorii nu mai știu pe cine să creadă, ridicând rata depresiilor naționale. Câteva exemple: - «beți minimum doi litri de apă, zilnic» ni se recomandă la tv; da, dar apa are clor și ne otrăvim, lent&sigur; organismul (...); «alcoolul dăunează grav sănătății!»; poate, numai că francezii beau, zilnic, trei-patru pahare de vin roșu, pentru inimă; și au un prag ridicat al longevității; iar un bătrân din Tibet, la împlinirea frumoasei vârste de 115 ani, a declarat că... rachiul și tutunul l-au ținut în viață!; (etc... etc... etc...) Un singur lucru ne rămâne, așadar, de făcut, concluzionează ironic autorul: „să ignorăm orice sfat al nutriționiștilor. Fiindcă eu cred că e și-o doză de sadism în avertizările lor schimbătoare! Numai ei să mănânce bine, ai naibii!...”

REVISTĂ DE CULTURĂ

Bucureștiul literar și artistic,
anul III, nr 3 (18), martie 2013

♦ **Titus Vîjeu** prezintă, în contextul vieții și operei literare, volumul **Podul de catifea** al cunoscutului poet polonez **Czesław Miłosz** (laureat al Premiului Nobel - 1980), folosindu-se de elementele unei biografii ce a stârnit, nu o dată, controverse: „*Respins atât de intelectualitatea gauchistă a Franței cât și de emigrația poloneză ce-l privea cu mefiență din pricina fostului său statut de diplomat comunist, Czesław Miłosz va parcurge un deceniu de oarecare derută existențială, pe care-l va evoca în poemele sale: «În treacăt pe strada Descartes,/ Am coborât spre Sena, tânăr barbar călătorind/ Intimidat c-am sosit în capitala lumii./ Eram o mulțime de inși de la Iași și Cluj, Vilnius, București, Saigon și Marakesh/ Cu mintea spre obiceiurile de acasă.»*

Am ales acest fragment din poema intitulată **Rue Descartes** aflată în recenta traducere a **Passionariei Stoicescu** și a lui **Constantin Geambașu** (**Podul de catifea**, editura Art, 2012) pentru a sublinia caracteristica esențială a scrisului inspirat al lui Miłosz, autobiografismul, dar și și pentru că aici sunt invocate câteva toposuri românești, ca o dovadă a solidarității intelectuale probate de autor față de toți «copiii Europei» aflați în acel «ținut mohorât» al exilului, pe care unii l-au părăsit prin forța artei «intrând în universal»

♦ **Florin Colonaș** povestește, lăsând destul loc de citit printre rânduri, cum și-a vândut Aurel Baranga colecția (impresionantă) de tablouri în 1974 (**Rețeta fericirii lui Baranga**):

„Aurel Baranga, pe numele său Leibovici, fiul unui mărunț funcționar, s-a născut într-o mahala bucureșteană, cea a «tabacilor». Descoperit de neobositul căutător de talente Tudor Arghezi, va debuta în Bilete de papagal (1929) ”.

Aceste tablouri, de care se despărțea fără nici un fel de strângere de inimă (...), au ajuns la Baranga, care avea însemnate resurse financiare în anii '50, grație drepturilor de autor pe care le încasa ca urmare a reprezentării pieselor sale, fiind cumpărate de la familia avocatului Aznavorian. Picturile lui Ciucurencu fuseseră cumpărate de acesta chiar de la prima expoziție a lui Ciucurencu, găzduită de sala «Universul» în 1934.

Hurmuz Aznavorian „doctor în drept penal la Paris (...) va fi epurat din Barrou în 1948, arestat și trimis la Canal, având apoi domiciliu obligatoriu și din nou arestat «depus» la Jilava și Botoșani, unde moare, în 1962 fiind aruncat în groapa comună.

Asemenea «ciumaților» (...) familiile deținuților politici erau hărțuite (... și) nevoite să vândă ce mai aveau...”

De ce vindea, la rândul lui, „mielul turbat” comoara?:

„În 1974, fiind membru în CC al PCR, nu i-a fost greu să afle că partidul clasei muncitoare, pregătește o lege a Patrimoniului Cultural Național, privind bunurile mobile care trebuiau declarate în cele mai mici

(Continuare în pag. 29)

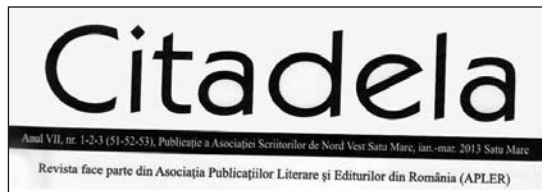
amănunte și Dumnezeu știa care era soarta lor după aceea. Pentru a nu declara averea impresionantă (Baranga - n.n.) a transformat-o în «arginți». Numai că «băieții cu ochi albaștri», l-au depistat, «l-au debarcat» din demnitățile politice și l-au tras pe linia a doua...» Care linie a doua nu ducea la închisoare, ci într-o gară din care, după revoluție, se putea lua chiar și expresul către Televiziunea Română (mai mult sau mai puțin) Liberă...

Bucureștiul literar și artistic, anul III, nr 4 (19), aprilie 2013

♦ **Florentin Popescu**, în editorial (Exil, diasporă, fracturii culturale) pledează pentru necesitatea „reîntregirii” literaturii române, cu ce a avut ea mai valoros în diaspora (sunt invocate numele scriitorilor **George Uscătescu**, **George Ciorănescu**, **Ștefan Băciu**), concluzionând: „...literatura română a ultimilor cincizeci de ani rămâne însă fracturată prin lipsa edițiilor din scriitorii diasporei, prin lipsa monografiilor, a studiilor de istorie literară privind domeniul. E drept, o fractură culturală de acest tip, se reface, se sudează greu, cu răbdare, încredere și optimism. Dar, oare, le avem?”

La cele spuse de poetul din Lera am adăuga observația că, de cele mai multe ori, demersurile de acest fel s-au limitat la recuperarea... „insistențelor”, nu a operelor scriitorilor reprezentativi. Tocmai „insistenții” sunt „tămâiați” în jungla literat(urii) autohtone, sunt traduși (sau autotraduși) și adaugă, după o veche rețetă, zorzoane nobiliare la fracul din care autorul a dispărut de mult (dacă a existat vreodată), ca să se știe că este „membru marcant” al cenaclului „Ciuboțica cucucului” din L.A. și corespondent la nu știu care revistă a românilor de peste grădă.

Citadela, anul VII, nr. 1 - 3 / 51 - 53, ianuarie - martie 2013

♦ În eseu **Nedreptățirea lui Iuda**, **George PETROVAI** aduce în discuție controversatul personaj din Noul Testament, pleddând (așa cum o fac și o serie de texte biblice apocrife), pentru o predestinare, nu pentru o vinovăția absolută a Iscariotului: „Dacă vorbim de gesturi condamnabile - scrie autorul - , corect este să nu uităm nici tripla lepădare (într-o singură noapte!) a lui Petru de Învățătorul său, nici de neîncrederea lui Toma și nici de neîncrederea tuturor discipolilor la miracolul învierii Sale. (...)

Iar Iuda, conștient de rolul pe care și l-a asumat, a acceptat ca numele lui să fie acoperit de rușine și dispreț, pentru ca astfel - prin jertfa liber asumată! - el să contribuie la învejnicirea numelui Mântuitorului. Este și acesta un Iuda la fel de plauzibil ca cel de veacuri acceptat și mult prea detestat...”

♦ Abordând excelenta carte semnată de **Adrian Dinu Rachieru** - **Despărțirea de Eminescu ?** - **Ion Roșioru** conchide, în finalul cronicii sale literare: „Scrișă sine ira et studio, cartea reușește să sesizeze febra

deconstrucțiilor identitare și să atragă atenția supra furiilor demolatoare care s-au exercitat pe tot cuprinsul posterității eminesciene. Din această situație conflictuală permanentă între admiratorii, uneori fanatici și encomiastici, și demolatorii de profesie, exegeza eminesciană n-a avut decât de câștigat, întoarcerea la textele poetului și deopotrivă la contextele istorice în care au fost generate dovedindu-se totodată plină de surprize pentru orice nou orizont de așteptare și pentru orice cititor lipsit de rea credință și despo-vărat de prejudecățile inoculate de și în **Evul Media** unde gâlceava, cu morții și cu viii, e căutată cu lumânarea ziua în amiaza mare”

Actualitatealiterară, anul IV, nr. 30, martie 2013

♦ Am descoperit, cu ceva timp în urmă, unul dintre cei mai bogați oameni din România. Confirmarea o primesc - din nou, pe o filă de „CEC în alb” semnată de mutimiliardarul **Nicolae Silade**: „Mă aflam- scrie Domnia Sa - acum câteva zile în sala Operei Române din Timișoara și, încântat de **Ana-Maria** și **Ștefan (Duo Colompar)**, am început să mă simt ca un rege, am început să cred că întregul edificiu este al meu și că, în impresionanta sală vieneză, cei doi cântă special pentru mine. Mai mult, am început să cred că întreg orașul este al meu, că tot Banatul îmi aparține, că toată România este a mea. Și, dus de sunetul muzicii spre înălțimile interioare ale ființei, am început să mă simt stăpân peste întreaga Europă, peste toate continentele, peste toate mările și oceanele, peste întreaga lume și peste întreg pământul.

Când m-am uitat însă în jur și am văzut câteva fețe cunoscute (mari oameni de afaceri sau oameni de mari afaceri), m-am întrebat cât de mari pot fi oamenii de afaceri sau cât de mari pot fi afacerile lor, dacă nu sunt în stare să aibă măcar o sală vieneză ca a mea, dacă nu sunt în stare să fie măcar o clipă stăpânii unui oraș sau al unei țări. Sărării de ei, cât se chinuie să adune averi peste averi, care nu sunt de fapt decât o infimă parte din averea mea”

♦ Comentariul Doamnei **Magda Ur-sache** la un volum ce ține de încăpățânarea memoriei - **Odissea plăcilor memoriale (Ion Lază, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2012)** - pune accentul pe mioritica noastră resemnare, incapabilă să-și păstreze punctele de reper esențiale: „Placa știută a lui Perpersicius de pe strada M. Eminescu (sublinierea îmi aparține) a fost dată jos în schimbătorul april 2007. Doamna Gopo a vândut casa lui Fane Spoitoru, care a înlăturat iute placa lui Ion Popescu Gopo. Ce-i păsa lui de premiul de la Cannes? Alți ghinionişti: Al. Vlahuță (casă demolată, placă dispărută); nici vechea casă a lui Ioan Alexandru nu mai există. La Teatrul «Victor Ion Popa» din Bârlad nu se știe când a murit patronul spiritual. Proprietarii actuali ai casei lui Mihail Sorbul se răzgândesc după ce aprobaseră și neagă după ce au aprobat. Medicul care a cumpărat casa lui Sorin Titel «zice de la început NU». Tot doc-

tori, dar deloc fără arginți, sunt și cei care se opun să se fixeze dreptunghiul de marmoră pe casa în care a locuit 44 de ani Mircea Ștefănescu, fiu de erou în primul Război Mondial. Nepoata nu putuse recupera locuința, devenită policlinică, desigur, cu plată. Placa Cellei Delavrancea se află pe peretele unui restaurant chinezesc. Proprietarul casei lui Păstorel e un turc; «vine din SUA la sfârșitul lunii». Ce epigramă ar fi compus Teodoreanul! Nici Banu Rădulescu (1924 - 1998), fondatorul revistei Memoria n-are parte de placă; locuință în renovare”.

Alexandru Vlahuță

Christos a înviat

Și-au tremurat stăpânii lumii
La glasul blândului profet
Și-un dușman au văzut în fiul
Dulgherului din Nazareth!

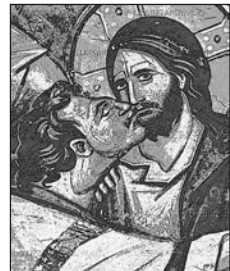
El n-a venit să răzvrătească
Nu vrea pieirea nimănui;
Desculț, pe jos, colindă lumea
Și mulți hulesc în urma lui.

Și mulți cu pietre îl alungă
Și răd de el ca de-un smintit:
Îisus zâmbește tuturor -
Atotputernic și smerit!

El orbilor le dă lumină,
Și mușilor le dă cuvânt,
Pe cei infirmi îi întărește,
Pe morți îi scoală din mormânt.

Și tuturor de o potrivă.
Împarte darul lui ceresc -
Și celor care cred într-Însul,
Și celor ce-l batjocoresc.

Urașcă-l cei fără de lege...
Cei pasă lui de ura lor?
El a venit s-aducă pacea
Și înfrățirea tuturor.

Din toata lumea asupriții
În jurul lui s-au grămădit
Și-n vijeliile de patimi
La glasul lui au amuțit:

„Fiți blânzi cu cei ce vă insultă,
Iertați pe cei ce vă lovesc,
Iubiți pe cei ce-n contra voastră
Cu vrăjmășie se pornesc”...

Cât bine, câtă fericire,
Și câtă dragoste-ai adus!
Și oamenii drept răsplătire
Pe cruce-ntre tâlhari te-au pus.

Au răs și te-au scuipat în față
Din spini cunună ți-au făcut,
Și în deșarta lor trufie
Stăpâni desupra-ți s-au crezut...

Aduceti piatra cea mai mare
Mormântul să-i acoperiți
Chemati sutașii cei mai ageri,
Și străji de noapte rânduți...

S-au veselit necredincioșii
C-au pus luminii stăvilă,
Dar ea s-a întărit în focul
Durerilor de la Calvar,

Și valurile-i neoprite
Peste pământ se împânzesc,
Ducând dreptate și iubire
Și pace-n neamul omenesc.

Voi tot, ce-ați plâns în întuneric
Și nimeni nu v-a mângâiat,
Din lunga voastră-nghenunchere
Sculați... **Christos a înviat!**

George ANTON

CULOAREA LOCALĂ

Trăitori la marginea tuturor formațiunilor administrative în care a fost împărțită de-a lungul timpului țara „progresul” administrativ și funcționăresc ajungea mai rar și mai târziu la ei, iar oamenii căpătaseră un anumit sictir față de ce era scris și oficial și trăiau, din ce în ce mai mult, într-o lume paralelă, diferită de cea din hârtii.

În timp, această lume căpătase atâta consistență în conștiința lor încât nu se mai sinchiseau de modul cum erau socotiți sau prezentați prin documente. Uitaseră numele cu care era tecut pe hartă pârâiașul pe care-și organizaseră viața, îl numeau pur și simplu gâră și nu mai recunoșteau mai nimic din satul și lumea lor, prin monografiile scrise de profesioniștii genului după tipicul: „localitatea se învecinează la nord cu X, la sud cu Y, la est și vest cu Z... harnicii și cinstiții săteni consumă anual cantitatea record de n litri de vin, pe cap de locuitor, atâta zahăr, atâta ulei, săpun și pastă de dinți”

Ei nu se învecinau niciodată cu cineva la nord, la sud, la est sau la vest. Ei aveau războaiele cu numele lor din vechime, gâră lor era mereu neagră de noroi, vinul, cât de mult s-ar fi făcut, nu le ajungea decât până la Crăciun, se spălau pe dinți cu sare iar săpunul și-l făceau singuri

N-aveau decât să scrie ăia ce vor, la ei în sat nu era nimeni cap de locuitor, fiecare era cunoscut, era al cuiva, era cineva iar lumea lor le era suficientă și încăpătoare, tot ce își doreau fiind doar un preț bun pentru porumb, grâu și pepeni.

Răspărul, bășcălia față de lumea hârțiilor, de cele scrise acolo despre ei, dorința de a nu se arăta așa cum îi cred alții și de a avea o lume numai a lor, în care stabileau singuri cine, ce și cum este, mergea până acolo, încât se sinchiseau foarte puțin chiar și de numele sau prenumele cu care erau trecuți în actele de identitate. Unii și le auzeau doar când se striga catalogul la școală, la căsătorie sau în armată pentru că în rest se știau numai după porecla personală sau a neamului din care făceau parte, cunoscându-se după poreclele auzite prin familie, sau din media locală, adică „gura satului” care transmitea non-stop, în regim de „news-alert”, pe două canale, „ulița mare” și „ulița mică”. Unul era destinat numai adulților însă era piratat continuu de copii și toată lumea era la curent cu fața văzută și cea nevăzută a satului.

De pe aici învățau copiii și denumirea reperelor mai importante ce marceau împrejurimile, întocmai cercetașilor care studiază la sală terenul pe care vor merge în viitoarele misiuni. Cele patru zări aveau indicativale *Pe Baltă*, *Pe deal*, *În Crivăț*, *Pe Lamba* iar fiecare dintre ele era împănată cu alte repere mai mari sau mai mici, cu care se putea identifica la fix locul unde s-a întâmplat sau avea să se întâmple ceva (*La Puțul lui Zlotea*, *La Pepinieră*, *Pe cărare*, *La Puțul cu salcâm*, *La Puțul lui Ciocănea*, *La vad*, *Pe Borcă-*

neasca, *Pe sferturi*, *La Movilă* etc)

Aceste repere alcătuiau codul cu ajutorul căruia citeau, cifrau sau descifrau realitățile și evenimentele de zi cu zi. Poreclele țineau loc de nume și renume, mai ales cele de neam, care erau purtate ca un blazon, indiferent cât de caraghios ar fi sunat ele.

Cineva strigat „Măi Gheorghe sau măi Ioane, ia stai oleacă!” nu se simțea chiar în largul lui, se oprea fără chef sau nu se oprea de loc. Era ca și când ar fi fost strigat „măi ăla” sau „măi cap de locuitor”. Era depersonalizat, era un Gheorghe sau Ion oarecare, cum erau cu sutele în sat pentru că, pe atunci, oamenii nu se dădeau peste cap să găsească un nume cât mai sofisticat, cât mai exotic, pentru copiii lor.

Strigat, „Măi *Candete* sau, măi *Băleguță*, ia stai oleacă!” îi mergea la inimă, era ca și când i s-ar fi zis „boier cutare” sau „înălțimea voastră”, i se recunoștea apartenența la neamul Candetilor, niște oameni ce priveau lumea de la înălțimea lor de peste doi metri și asta era ceva. Câteva nume de familie erau și ele purtate de mulți și poreclele de neam veneau să pună ceva ordine în lurcure. O scrisoare venită pe numele de Răileanu Gheorghe sau Neculai putea fi citită de jumătate de sat până să ajungă la cel căruia îi era adresată. Dacă la adresă se adăuga și porecla de neam, cum ar veni că e vorba de unul, de alde *Nagăț* sau *Bursuc*, de alde *Porcu* sau *Moartea*, sau *Mătreț* sau cine mai știe care, lucrurile se simplificau un pic, iar dacă se adăuga și porecla personală, se putea merge la fix.

Astfel, Stan Răileanu era din neamul lui Nagăț dar personal i se mai spunea și *Felie*, poreclă cu care fusese înobilat în tinerețe pe vremea când în sat își făcuse apariția mingea de fotbal cu cameră și anvelopă din fâșii de piele cusute între ele în module de câte trei. Atunci, mai mulți tineri între care și el au cotizat și au cumpărat una dar, după un conflict izbucnit în jurul unui „a fost sau n-a fost henț careu”, Stan a cerut tranșant „mie să-mi dați feliile mele, că nu mă mai joc!”. Mingea a fost tăiată și împărțită între acționari proporțional cu capitalul depus, Stan s-a ales cu o felie care nu i-a folosit la nimic și cu o poreclă pe viață.

Cele mai multe porecle aveau punctul de plecare în câte o întâmplare hazlie sau mai cu miez din viața purtătorului, altele exprimau parcă ceva tandrețe sau alint și toate la un loc, dădeau o anumită culoare locală.

Unuia care depășea, destul de mult, doi metri i se zicea afectuos *Țancu*, altuia care prefera la orice oră și împejurare doar băutura ținută la butoi i se zicea *Doagă*, iar celui ce părea tot timpul imbibat cu un anumit lichid, i se zicea *Boască*. Unul care avea cu puțin peste un metru, ins vioi și guraliv dar fără spor, era numit *Clapă*. Adică, el nu era un om cu normă întragă, ci doar așa, o bucată, un accesoriu să-l pui undeva, să astupi o gaură, un gol ceva. Mulți îl strigau și *OpreștenuntaMăr-*

gărite, poreclă mai puțin obișnuită dar care aducea mereu un zâmbet pe buze. Clapă fiind mare nun mare și aflat în prima căruță a alaiului care se deplasa tocmai în alt sat, dincolo de jumătatea drumului a oprit toată caravana de cheflii, s-a urcat pe leagănul căruței și a strigat din toți bojocii către stolnicul lui de încredere „Oprește nunta Mărgăriteeee, c-am uitat plosca acasăăăăă!”. Vorbe cu care lumea făcea haz, pe la nunți, botezuri și alte ocazii.

Alte porecle erau ușor de reținut datorită unei anumite muzicalități: *Ilie Spîrlihie*, *Lică Șocardea*, *Tirlintoi*, *Socomedie*, *Gică Șparlică*, *Vasile Bindilică*, *Trancalică*, *Beșelică*, *Găvănică*, *Buligaie*, *Gâscă*, *Muscă*, *Fâscă*, *Tolete*, *Cacafete*, *Bosolac*, *Dabidac*, *Jurubiță*, *Dubiță*, *Nojiță*, *Turcalia*, *Găozea*.

De treabă om Găozea, dogarul satului. Făcea și desfăcea butoaie, repara, micșora, desfunda, înfunda; tot ce ținea de prepararea și păstrarea vinului, pe la el trecea. Așezat comod pe un scaun la umbră, răzuia, fățuia, potrivea doage, privea prin bătătură și încântat zicea sâsâit către soția care vâslea alături, un doi pe față, doi pe dos: „Fă, Ștefănicu, au fetisoarele astea ale noastre un curisooooor, să-l bei într-un paharel cu apă!” Așa era, și, tot satul se bucura de toate câte le făcea Găozea.

Aflați cu treburi sau căscând gura pe ulițele satului mai puteau fi întâlniți: *Nelu Căcăcea*, *Pîrșote*, *Cilibache*, *Țuțanu*, *Arici*, *Bogata*, *Ursei*, *Bau*, *Breazu*, *Bețivu*, *Bontu*, *Zece*, *Buhalea*, *Capră*, *Berbec*, *Șuler*, *Cozonac*, *Bulfei*, *Șorici*, *Boască*, *Tananica*, *Bobi*, *Bărdă*, *Țilică*, *Baniță*, *Țiru*, *Colărez*, *Beleuță*, *Burciu*, *Buiuc*, *Tontonel*, *Budică*, *Vapor*, *Brânzei*, *Cartoafă*, *Turtoi*, *Borăna*, *Buricata*, *Zdancu*, *Terci*, *Bețecletă* - casă grea, șapte copii, cunoscut pentru rezoluția ce o pusese pe cerea insistentă și tânguitoare a băiatului cel mare de a-i lua o bicicletă: „Be-țe-cletă, be-țe-cletă, toată ziua bețecletă- bețecletă! Ia adu’, fă Ioană, restul ăla încoace, să-i dau io lui, be-țe-cletă, bețecletă!”. Rezoluție brevetată și folosită, ca o șampilă, în fiecare familie, pentru refuzul oricărei doleanțe. *Corciu* avea ceva probleme pe la picioare și un băiat mare, pilot pe un biplan al Aviasanului, care, atunci când venea să arunce medicamente pe izlazul comunal, se abătea un pic pentru a-și saluta părinții făcând viraje, picaje, tonouri sau alte giumbușlucuri pe deasupra casei părintești. *Șorici*, care stătea mai toată ziua la soare, cu picioarele în lighianul cu apă, ridica privirea cu mâna streășină și zicea plin de încântare și aleasă tandrețe, către soția sa: „Tin-culică, bipu-ți pizdulicea mă-ti, ăsta-i Ionel!” De prisos să mai spunem că, la auzul avionetei prin tot satul se auzea „...ăsta-i Ionel!” Sigur prin alte părți unele dintre aceste apelative sânt nume proprii respectate și așa trebuie să fie, dar pe acolo erau nume de cod, dintr-un sistem cifrat, parte din culoarea locală.

Și mai departe: *Foraibăr*, *Dărboacă*, *Flocea*, *Dârzu*, *Găină*, *Guțanu*, *Frigilinte*, *Frizeru*, *Hapalete*, *Ghilan*, *Mucedu*, *Găleată*, *Mucea*, *Găinaț*, *Oțet*, *Gogonatu*, *Jeg*, *Goldană*, *Salam*, *Găjăitu*, *Goroiu*, *Mînz*, *Gagarin*, *Chira* și *Cartuș*, *Iepure*, *Iapă*, *Hoțoi*, *Japonu*, *Sarmalea*, *Jimblă*, *Julea*, *Picăneață*, *Logodacu*, *Luciu*, *Lească*, *Hopa*, *Livic*, *Miță*, *Chintoi*, *Mătreț*, *Oiu*, *Moartea*, *Moaca*, *Oneață*, *Dudunel*, *Oaie*, *Făcăleț*, *Obică*, *Pastramă*,

(Continuare în pag. 31)

(Urmare din pag. 30)

Culoarea locală

Palașcă, Puloaică, Scandal, Pela, Pircea, Purice, Ragea, Rățoi, Smorc, Sfeclă, Scărtoajă, Smeder, Soliman Pașa, Șbab, Șargu, Futidie.

Mulți dintre ei au trecut gârla vieții pe malul unde durere și întristare nu-i, alții, tot mai puțini, mai pot fi văzuți, din când, în când, pe ulițele satului.

Cei mai tineri trec, cu mașinile lor, în mare viteză și nu se uită când învâluie în nori de praf câte o umbră de om, îmbrăcată în negru, care merge încet pe lângă gard, strângând în mână hârtia de un leu, cu care, vrea să-și cumpere o pâine, de la magazinul cel mai apropiat.

Cele mai multe case par părăsite, cu gardurile putrede, ascunse în umbra buruienilor care năpădesc curtea, până în ușa casei dar, atunci când Dumnezeu iartă pe câte unul de ai lor de păcate, din asemenea curți iese câte o umbră de om, trage cu greu poarta după el și o pornește încet, cu lumânarea în mână, prin buruienile de pe lângă gard, spre casa mortului. Mulți nu mai au puterea să meargă pe tot traseul, și se duc direct la cimitir unde, în așteptarea cortegiului, mai jumulesc câte o buruiănă de pe mormintele alor lor, sau caută, în peisajul mereu înnoit, locul de veci al vreunui cunoscut, mutat recent acolo. De plâns, nu mai plâng, lacrimile li s-au uscat de mult, cei care mai au putere mai scapă doar câte un suspin sau un bocet scurt.

Mai toți au telefoane mobile pe care știu să le deschidă, atunci când sânt sunați de copiii lor, plecați la muncă prin țările Europei sau altundeva pe glob, dar cei mai mulți au renunțat pentru că nu aud, nu înțeleg mai nimic și apoi, ce să le spună ei, la telefon, celor de pe acolo? Ei au nevoie de cineva care să le fie aproape, să se uite în ochii lor și să le spună cât sunt de singuri, iar ei să le șteargă lacrimile cu colțul basmalei, să-i conducă până la poartă și să-i asigure că vor veni și sâmbăta viitoare și că o să le aducă prafurile alea de piept... să-i petreacă cu privirea și să se uite, dacă, pe la alte porți, e cineva care să le vadă copiii lor.

Dar așa ceva se întâmplă tot mai rar. Din Spania, Italia sau alte țări ale lumii se vine greu și oamenii acestor zile au învățat, dureros, că timpul îseamnă bani iar pe unii banii îi costă foarte multe altele.

După ce le-a trebuit ani în șir să se obișnuiască cu gândul de a-și lăsa copiii să le plece din bătătură pentru a munci prin orașele din apropiere sau prin țară, acum nici nu mai stau să se gândească pe unde or veni Spania, Italia sau Australia aia. Trebuie să fie ele pe undeva din moment ce copiii lor spun că sânt acolo și o duc bine.

În curând întreaga lor lume, cu porcelele lor caraghioase sau hazlii, inteligente sau stupide, cu glumele și vorbele lor șugubețe cu cheful lor de viață, o să se piardă odată cu ultimii dintre ei și în lipsa celor apropiați, nu peste mult timp, li se vor șterge și numele din cimitire.

Concursul Național de Poezie „Juventus”

Ministerul Tineretului și Sportului prin Casa Studenților Pitești și Editura Tracus Arte invită tinerii creatori cu vârste între 14-35 ani să participe la

Concursul Național de Poezie „Juventus”

Juriul va fi prezidat de criticul *Nicolae Oprea*, președintele USR Pitești, alături de acesta făcând parte scriitorul *Dumitru Augustin Doman*-directorul revistei *Argeș*, scriitorul *Cristian Meleșteu*, reprezentând Ministerul Tineretului și Sportului, *Ion Cristescu* - directorul editurii Tracus Arte și *Cosmin Perța*, director editorial Tracus Arte.

Concurenții vor trimite într-un plic mare, închis, pe adresa organizatorului, câte 5 poezii, fiecare poezie fiind dactilografiată pe câte o singură pagină și semnată cu un pseudonim (moto). Pseudonimul (moto-ul), numele real al autorului, adresa și telefonul se vor scrie pe o pagină, într-un plic mic, închis, plasat în interiorul plicului mare. Manuscrisele nu se înapoiază.

Plicurile concurenților se primesc până la data de **27 mai 2013, ora 13.00**, la sediul **Căminului Cultural a Studenților Pitești (str. Panselelor nr 2, Pitești, județ Argeș)**

Câștigătorii vor fi invitați la **Colocviul Național Literar Studentesc** - manifestare ce se va desfășura în luna iunie într-o localitate montană argeșeană, ocazie cu care vor fi înmânate și premiile (**Premiul I – 500 ron, Premiul II – 300 ron, Premiul III – 200 ron**, plus două **mențiuni** a câte **100 de ron**), toate cheltuielile privind cazarea și masa fiind asigurate de organizatori.

Poeziile câștigătorilor vor fi publicate în revista *Argeș*, iar cele mai bune creații ale tuturor participanților se vor regăsi într-un volum colectiv ce va apărea în anul 2013 sub egida editurii Tracus Arte.

O a doua secțiune a concursului se adresează tinerilor care au un volum de poezie, între 40 și 80 de pagini. Premiul la această secțiune constă în publicarea volumului de Debut la editura Tracus Arte. Datele de corespondență rămân aceleași ca mai sus.

Parteneri: revista „Argeș”, www.agentiadecarte.ro

REDAȚIA Revista Fereastră

Publicație editată de:

**Asociația Culturală
AGATHA GRIGORESCU BACOVIA
- MIZIL -**

Cod fiscal: 230324460; Cod IBAN:
RO60RZBR0000060010080523,
deschis la **RAIFFEISEN BANK**
- Filiala Mizil -

DIRECTOR: Emil PROȘCAN

REDACTOR ȘEF:

Lucian MĂNĂILESCU

CRITICĂ LITERARĂ:

Emil NICULESCU

CORESPONDENȚI: Patricia Ldia

PROZĂ: Florin Ursuleanu

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr.
13A; **TELEFOANE:** 0244251144;
0722653808 - director; 0769210763 -
redactor șef.

E-mail: lmanailescu@yahoo.ro

La acest număr au colaborat:

◆ *Emil Proșcan* (pag. 1 - 2); ◆ *Magda Ursache* (pag. 3 - 5); ◆ *Passionaria Stoicescu* (pag. 6 - 7); ◆ *Florentin Popescu* (pag. 8); ◆ *Adrian Dinu Rachieru* (pag. 9 - 11); ◆ *Ion Roșioru* (pag. 12); ◆ *Otilia Ardeleanu* (pag. 12); ◆ *Emil Niculescu* (pag. 13 - 15); ◆ *Sorin Lucaci* (pag. 16); ◆ *Laurențiu Orășeanu* (pag. 17 - 23); ◆ *Alexandru Jurcan* (pag. 23); ◆ *Laurențiu Belizan* (pag. 23); ◆ *Georgian Ghiță* (pag. 24); ◆ *Tania Nicolescu* (pag. 24); ◆ *Patricia Lidia* (pag. 24); ◆ *Anișoara Iordache* (pag. 24); ◆ *Corina Petrescu* (pag. 24); ◆ *Carla Francesca Schoppel* (pag. 24); ◆ *Liliana Rus* (pag. 24); ◆ *Caliopi Dicu* (pag. 24); ◆ *Lucian Mănăilescu* (pag. 25, 27, 28 - 29); ◆ *Ioan Mircea Popovici* (pag. 26); ◆ *Florin Ursuleanu* (pag. 26); ◆ *George Anton* - pag. 30 -31); ◆ *Mihaela Aionesei* (pag. 32); ◆ *Lică Pavel* (pag. 32); ◆ *Mirele Bălan* (pag. 32)

Fotografie, prelucrare imagine și tehnoredactare: Lucian Mănăilescu

✪ **Autorii materialelor răspund în mod direct de conținutul acestora. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.**
✪ **Abonamentele pot fi făcute pe adresa redacției. Costul unui abonament este de 5 lei pe lună (incluzând și cheltuielile de transport).**

ISSN 1844 - 2749

POEZII DE PAȘTI

Mihaela
AIONESEI

A TREIA ZI DUPĂ SCRIPTURI

primăvara cu sufletul pe buze

mai întâi a fost un singur păstor și un fluier
câțiva miei și o mare involburată

până în măduva pământului s-a auzit
păsările au amuțit
izvoarele s-au ascuns în munte
pădurea toată a căzut pe gânduri

a urmat un zvon de clopote
lanțuri
un arbore de spini
nestăvilita gloată
și...
și pietrele au plâns
când cerul s-a surpat întâia oară

au trecut păduri au secat mări
și mulți păstori au învățat să cânte
dar numai doina unuia se auzea
din osul cerului

de-atunci în fiecare an
cu sufletul pe buze
primăvara și un miel rătăcit
la piciorul crucii așteaptă

la masă ne-ai chemat pe toți

sint cum te apropii
după sunetul ierbii
care sărută
urmele pașilor nevăzuți
după liniștea sălcilor
neputiincioase

cerul ca o pâine se frânge
de prea multă lumină

în mijlocul lanului
flămânzi rămân
doar cei surzi și orbi

Fecioare sălcii cu nume de flori

Fecioare sălcii cu nume de flori
Lacrimile îngerilor triști voi sunteți
Osana astăzi haideți să cântăm vestind
Răsărituri pentru mărturia lui
Issus cel întors miel blând

Dragostea este cu noi astăzi
Elohim strigă cerul

Fecioare sălcii cu nume de flori aduceți
Lacul mai aproape
Ochii orbului să-i spălăm de
Răni și împreună să împărțim din prea plin
Iubind
Iubirea

a treia zi după scripturi

fulger de primăvară sfășie cerul
ploi încătușate rup baricade
curg ca o iertare fără sfârșit
verdele din umbră dă pe dinafară

nu-i loc pentru trufie pe pământ

izvoarele se limpezesc
de dorul pasului tihnit

pădurile se întorc la rădăcini

păsări albe smirna și tămâia
înalță suflete în rugăciuni

stele coboară pe pământ
candele pentru mielul jertfit

rănilile găsesc vizuini în cer
pe fruntea omului împovărat
mâna Domnului așează lumina

Adala

știu ce mă poate scoate din colivie
chiar și pe cioate aș putea alerga
pentru câteva grăunțe de lumină

mi-e teamă să nu ard prea curând
fără să simt soarele de la miezul nopții

mă smotocesc pentru
fiecare zbor bătut pe loc

la rădăcina penelor -
bandaje pentru răni
înfig o gratie
așa voi învăța
mersul pe jos
mersul drept
când Tu ești ținta

moartea pe porunci

dimineața se zbătea între aripi de corbi.
știam și eu, știa și ea
m-a prins de mână și mi-a spus:

să fii tu însăși. să nu ai altă umbră afară de tine.
să nu-ți cioplești aripi și să nu te închini
nici unui neam pasăresc.
să nu iei zborul în deșert. să nu-ți faci scări
din munți când ai picioare,
amintește-ți asta când vulturii
te vor ingenunchea.
cinstește-ți căderile ca pe icoane, te vor înălța
dar să nu ucizi lacrima.
să nu te desfeți cu amăgiri
să nu furi din singurătatea altuia
să nu scoți nuferi din mocirlă decât cu mâna ta

să nu poftești crucea aproapelui,
pare mai frumoasă dar poate fi mai grea
și îți va fi drumul de lumini lătrat
în numele tatălui și al...

atât a mai apucat să spună
și-apoi s-a dus.

Lică PAVEL

Miorița

Din cavaleri când doinesc ciobanii
Se adună-n hora morții anii,
Gâjâite cântece de soc
Le aduc la stână nenoroc.

Jeluirea-n turme a pătruns
Miorița plânge pe ascuns
Iar ciobanii se crucesc la stele
Când zăresc o nuntă printre ele.

Brazi și pâlinași vorbesc în șoaptă,
Prevestind o-ngrozitoare faptă
Vântul poartă vestea-n depărtări:
Trei cavaleri trec în lumânări.

Și din flăcări cântecul renaște
Despre trei ciobani în prag de Paște;
Unul bucuria o aduce
Răstignit de-ortacii lui pe cruce!

Mirela BĂLAN

Sicilia inocentă

Pescarul sicilian își strigă ultima ofertă de pește
în sâmbăta Paștelui.

În zare Etna doarme liniștit.

Se așteaptă venirea
cu moarte pre moarte
călcând.

Foto: Lucian MĂNĂILESCU